

**ROMÂNIA
JUDEȚUL SIBIU
COMUNA TURNU ROȘU
CONSILIUL LOCAL**

HOTĂRÂREA Nr.93

Privind aprobarea Strategiei de Dezvoltare Locală (SDL) pentru perioada 2023-2027, a
Comunei Turnu Roșu, Județul Sibiu

Consiliul Local al Comunei Turnu Roșu, Județul Sibiu, întrunit în ședința ordinară din 26 octombrie 2023,

Analizând :

- Referatul de aprobare nr. 5758/29.09.2023, al Primarului Comunei Turnu Roșu, elaborat în vederea promovării proiectului de hotărâre inițiat;
- Raportul de specialitate nr.5759/29.09.2023 întocmit de viceprimarul comunei pentru susținerea proiectului de hotărâre.
- Nota de fundamentare nr.5760/29.09.2023 a primarului comunei privind necesitatea aprobării Strategiei de Dezvoltare Locală Turnu Roșu,
- Strategia de Dezvoltare Locală Turnu Roșu nr.5762/29.09.2023.
- Proiectul de hotărâre nr.90/2023 privind aprobarea Strategiei de Dezvoltare Locală (SDL) pentru perioada 2023-2027, a Comunei Turnu Roșu, Județul Sibiu.
- Procesul verbal nr.8/20.10.2023 privind propunerile și recomandările recepționate la nivelul instituției cu privire la Strategia de Dezvoltare Locală Turnu Roșu .

În baza dispozițiilor:

- Hotărârea de Guvern nr.877/2018 privind adoptarea Strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030,
- Regulamentului nr.1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului.
- Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul cu completările și modificările ulterioare;
- Ordinul nr. 233 din 26 februarie 2016 pentru aprobarea Normelor Metodologice de aplicare a Legii nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismului și de elaborare și actualizare a documentațiilor de urbanism;
- Art.20 lit.j și art.25 lit.g al Legii nr. 273/ 2006 privind finanțele publice locale, cu modificările și completările ulterioare,
- Legii nr. 292/ 2011 a asistenței sociale, cu modificările și completările ulterioare,
- Art. 8 din Legea nr. 51/ 2006 privind serviciile comunitare de utilități publice, cu modificările și completările ulterioare,

- Art. 6 și art. 90 lit.c din O.U.G. nr. 195/ 2005 privind protecția mediului, republicată, cu modificările și completările ulterioare,
- Art. 7 al Legii nr.52/2003 privind transparenta decizională în administrația publică;
- Prevederile Legii 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, cu modificările și completările ulterioare

Văzând Avizul nr.40/20.10.2023 al Comisiei pentru probleme juridice, servicii publice, agricultură, comerț, învățământ, cultură, culte, tineret, sport, sănătate, muncă, protecție socială și ordine publică și Avizul nr. 63/20.10.2023 al Comisiei pentru buget-finanțe, patrimoniu, amenajarea teritoriului și urbanism, protecția mediului, turism, fonduri europene și strategii de dezvoltare comunitară.

În temeiul prevederilor art. 129 alin. (2) lit. "b", alin. (4) lit. "e", art. 136 alin. 8, art. 139 alin. (1) și alin. (3) lit. "d" și a art. 196 alin. (1) lit. "a" și a art. 243 alin. 1 lit. a din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ, cu modificările și completările ulterioare,

HOTĂRĂȘTE:

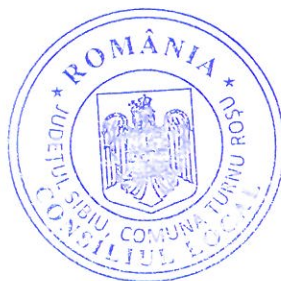
Art. 1. Se aprobă Strategia de Dezvoltare Locală (SDL) pentru perioada 2023-2027, a Comunei Turnu Roșu, Județul Sibiu, conform anexei care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art.2. Ducerea la îndeplinire a prezentei hotărâri revine Primarului Unității Administrative Teritoriale – Comuna Turnu Roșu, aparatului de specialitate și Consiliului Local Turnu Roșu.

Art.3. Hotărârea se va comunica autorităților publice și persoanelor interesate și se publică prin grija secretarului general delegat al comunei Turnu Roșu, județul Sibiu.

Adoptată la Turnu Roșu, la data de 26.10.2023

Președinte ședință,
Consilier Țăranu Nicolae Marcel

Contrasemnează,
Secretar general delegat
Jinaru Moise Nicolae

Difuzat: 1 ex Inst. Pref-Jud. Sibiu; 1 ex dos. sedinta; 1 ex dos. hotarari; 1 ex primar;

***STRATEGIA
DE DEZVOLTARE LOCALĂ
2023-2027***

Comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu

Cuvânt înainte

Dragi concetățeni,

Vreau să vă asigur că prosperitatea dumneavoastră este scopul principal pentru care ne desfășurăm activitatea zi de zi eu împreună cu funcționarii din administrația locală.

Atragerea de fonduri externe trebuie să constituie o prioritate pentru noi, cei cărora dumneavoastră ne-ați acordat nobila misiune să vă reprezentăm și să vă slujim, iar un prim pas în această direcție îl facem elaborând această strategie.

Consider că activitatea noastră a fost încununată de succes până acum și sunt sigur că o să demonstrăm în continuare că merităm încrederea dumneavoastră în continuare pentru a putea finaliza proiectele și planurile de viitor cu ajutorul cărora comuna noastră își va continua dezvoltarea și calitatea traiului dumneavoastră se va îmbunătăți constant.

Vă propun, în continuare, să analizăm Strategia de dezvoltare locală și să propunem, dacă este cazul, îmbunătățirea acesteia prin completarea proiectelor propuse sau prin propunerea unor noi.

Nu pot să închei fără a-l cita pe Henry Ford care, pe parcursul unei cariere remarcabile, a constatat că *"A fi împreună este un început, a rămâne împreună este un progres, a lucra împreună este un succes"*.

Primar
STELIAN ISTRATE

„Așezată într-un cadru natural, prin diversitatea și frumusețea florei, faunei și bogățiilor ei amintind de pitorescul și farmecul localităților elvețiene și austriece de la poalele Alpilor, și situată strategic în centrul țării, într-o zonă mirifică, străjuită de crestele Carpaților, vegheată de păduri falnice și binecuvântată de apele izbăvitoare ale Oltului și Cibinului, la confluența lor, comuna Turnu Roșu a împlinit, în trecut ca și azi, rolul mesianic de centru etnic polarizator și factor unificator, reprezentând un punct de intersecție și de sprijin al acțiunilor convergente, la nivelul național, pentru apărarea ființei naționale, a Legii și limbii strămoșești, pentru unitatea națională a tuturor românilor și temeinicirea dăinuirii lor în istorie. Căci și aici s-au înfruntat cu vitejie oștile cotropitorilor, aici s-a dat una din lecțiile demnității naționale neprietenilor, aici și-au întărit în credință și putere luptătorii neînfricați pentru dreptate socială, pentru libertate, emancipare și unitate națională,,

(Prof.univ.dr. Victor V. Grecu pentru lucrarea „Turnu Roșu-Repere ale evoluției- Editura ETAPE SIBIU, Anul 2000).

Tuvântare

Turnu-Roșu / Porcești - satul viu, satul meu

„Turnu-Roșu (numit Porcești înainte de 1966) este o străveche așezare românească cu o poziție geografică strategică și atractivă. Deși localitatea a fost atestată documentar în anul 1453 (în diploma latină a regelui ungar Ladislau al V-lea, prin care localitatea a fost încorporată la cele Șapte Scaune Săsești ale provinciei Cibiniensis), istoricul A. D. Xenopol sugerează că a fost întemeiată în secolul al VIII-lea, iar un topor de piatră descoperit în 1890 în Lunca Turnului, aproape de Olt, indică faptul că zona a fost locuită încă din perioada preistorică. Prin defileul Oltului, trecând prin Turnu Roșu, se asigurau schimburile economice cu Țara Românească și trecerea ușoară a ciobanilor care practicau transhumanța. Din aceste motive, domnitorii munteni au acordat o atenție deosebită zonei, pe care au și deținut-o în diferite perioade din secolele al XIV-lea și al XV-lea. Mai mult, actuala biserică parohială a fost zidită în anul 1653, pe cheltuiala domnitorului Matei Basarab (1580-1654). Se mai spune că domnitorul Vladislav Vlaicu (1325-1377) ar fi ridicat o mănăstire în zona Porceștilor și apoi domnitorul Neagoe Basarab (1482-1521) ar fi construit o biserică pe Valea Caselor, unde au slujit călugări.

De-a lungul timpului, biserica și școala au fost reperele fundamentale ale comunității locale. Astăzi, în Turnu Roșu există trei biserici ortodoxe: Biserica Parohială „Sfântul Nicolae” – Porcești (1653), Biserica Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” (construită probabil înainte de anul 1601, reconstruită începând cu 1988 și resfințită în 1994) și Capela Școlară „Sf. Ierarh Nicolae” și „Sf. Mironosiță Maria Magdalena” (2004), precum și o Biserică Creștină după Evanghelie (1994). Școala nu a avut o clădire proprie până în anul 1829, când s-a construit școala din curtea bisericii parohiale. A fost mutată în anul 1928 în actuala clădire a Școlii Gimnaziale „Matei Basarab” și în anul 1965 i-a fost adăugat corpul de clădire care cuprinde grădinița și sala de sport, fiind introdusă și încălzirea centrală. Din anul 2011 școala și grădinița au fost modernizate și adaptate la cerințele educației actuale. În anul 1938 se înființează Casa de Copii Turnu Roșu, care din 1962 ia denumirea de Casa de Copii cu Școala Ajutătoare. În prezent (din 2001) aici funcționează Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu Roșu și Centrul de Plasament pentru Copilul cu Dizabilități Turnu Roșu.

Locuitorii din Turnu-Roșu au fost întotdeauna oameni liberi, au stăpânit pământurile, munții, pădurile, pășunile și apele din jurul localității, pe care le-au protejat și le-au chivernisit cu vrednicie. S-au opus cu îndârjire, cu mult tact și diplomatie, colectivizării impuse de regimul comunist, menținând-și proprietățile agricole până în prezent. Au folosit cu multă chibzuință resursele disponibile, dezvoltând o economie locală circulară și sustenabilă. Pentru susținerea acestora au recurs la diverse forme de asociere sau la înființarea unor instituții adecvate: Breasla Pielarilor (1808), Cooperativa de Consum (1921), Reuniunea Meseriașilor din Porcești (1923), Banca Populară Porcești (1923), Reuniunea Femeilor Ortodoxe (1935), Cooperativa Sanitară „Sănătatea Neamului”

(1943). Când a fost nevoie de ei, în revoluțiile din 1848 și 1989 sau în cele două războaie mondiale, au luptat cu vitejie până la jertfa supremă.

Turnu Roșu este acum un sat viu, care se adaptează la noile și rapidele schimbări sociale și economice. Oamenii locului sunt activi, muncitori, descurcăreți, isteți, tenace, veseli, plini de energie și puternic legați de satul lor. Își iubesc familiile, neamul, tradițiile. Încă își fac, cu smerenie, semnul sfintei crucii când trec pe lângă sfânta biserică sau când aud clopotele sunând. Cei legați, în vreun fel, de acest „colț minunat de rai”, revin cu plăcere aici. Îi cheamă frumusețea locurilor, veșnicia strămoșilor, nostalgia poveștilor copilăriei, parfumul amintirilor, fiorul unor emoții de mult apuse sau motive numai de ei știute.,,

Sibiu, Iunie 2023
prof. Călin DENEȘ

CUPRINS

1.	Capitolul I-INTRODUCERE	6
1.1	Necesitate, obiectiv, argumente	6
1.2	Definiții	7
1.3	Acronime	7
2.	Capitolul II- DEZVOLTAREA DURABILĂ LA NIVEL EUROPEAN	9
2.1	Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă	9
2.2	NextGenerationEU	12
2.3	Planul de redresare pentru Europa	12
2.4	Prioritățile comune ale instituțiilor UE pentru perioada 2021-2024	13
2.5	Transpunerea în practică a Agendei 2030 în România	14
3.	Capitolul III- STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ROMÂNIEI 2030	17
3.1	Introducere	17
3.2	Perspectiva României asupra Dezvoltării Durabile	17
3.3	Obiectivele pentru dezvoltare durabilă	19
3.4	Implementare și monitorizare	25
3.5	Planul Național de Redresare și Reziliență	29
4.	Capitolul IV- STRATEGIA DE DEZVOLTARE A REGIUNII CENTRU PENTRU PERIOADA 2021-2027	32
4.1	Prezentarea regiunii centru	34
4.2	Prezentarea strategiei	36
4.3	Domeniile strategice de dezvoltare	37
4.4	Sistemul de management și control propus la nivel regional	39
5.	Capitolul V- PREZENTAREA JUDEȚULUI JUDEȚULUI SIBIU	41
5.1	Cadru istoric	42
5.2	Cadru natural	44
5.3	Infrastructură	46
5.4	Administrație	49
5.5	Economie	52
5.6	Populație	54
5.7	Educație	52
5.8	Sănătate și asistență socială	54
5.9	Cultură	55
5.10	Tradiții	57
5.11	Turism	59
5.12	Puncte de atracție ale județului Sibiu	67
5.13	Obiective strategice de dezvoltare a județului	72
6.	CAPITOLUL VI- COMUNA TURNU ROȘU, JUDEȚUL SIBIU	74
6.1	Repere istorice	75
6.2	Așezare geografică și suprafața	81
6.3	Infrastructură	82
6.4	Economie și societăți comerciale	83
6.5	Administrație	86

	6.6	Populație	87
	6.7	Educație	87
	6.8	Sănătate	93
	6.9	Asistență socială	97
	6.10	Cultura și Turismul	98
7.	Capitolul VII- STADIUL ÎNDEPLINIRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2015-2020		112
	7.1	Portofoliul de proiecte demarate/implementate în perioada 2015-2020	112
8.	Capitolul VIII-PLANIFICAREA STRATEGICĂ		118
	8.1	Noțiuni generale	118
	8.2	Principii și condiții	121
	8.3	Obiective generale	121
	8.4	Consolidarea capacității instituționale a administrației locale	121
	8.5	Analiza SWOT	123
9.	Capitolul IX- STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI TURNU ROȘU, JUDEȚUL SIBIU		127
	9.1	Etapele metodologice principale ale elaborării Strategiei de Dezvoltare Locală	127
	9.2	Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Locală	129
	9.2.1	Obiectivul general	129
	9.2.2	Obiective specifice	129
	9.3	Dezvoltarea locală a comunei Turnu Roșu, județul Sibiu	133
	9.4	Implementarea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Locală	135
	9.5	Programe de finanțare	192
	9.6	Metode de implementare a Strategiei de Dezvoltare Locală	201
10.	Capitolul X-MANAGEMENTUL FINANCIAR		203
11.	Capitolul XI-PARTENERIATE PENTRU DEZVOLTARE		206
	11.1	Grupurile de Acțiune Locală	206
	11.2	Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală	208
	11.3	Asociația Grupul de Acțiune Locală "Țara Oltului"	209
	11.4	Parteneriatul comunei Turnu Roșu în cadrul GAL "Țara Oltului"	213
12.	CUVÂNT DE ÎNCHEIERE		214
13.	BIBLIOGRAFIE		215

CAPITOLUL I

1. INTRODUCERE

1.1 Necesitate, obiectiv, argumente

Necesitatea elaborării acestei strategii apare în contextul în care România ca țară membră a Uniunii Europene are capacitatea accesării fondurilor comunitare. Acest lucru crează, pe de o parte oportunitatea dezvoltării locale durabile a comunităților cu ajutorul fondurilor europene, dar în același timp se crează noi presiuni asupra competitivității economiei locale.

Valorificarea acestor noi oportunități cere, însă alocarea unor resurse semnificative din partea actorilor locali, atât la nivelul capacității administrative necesare pentru accesarea, implementarea și monitorizarea adecvată a acestor fonduri, cât și de ordin financiar, de furnizare a co-finanțării obligatorii.

Acest proiect are ca principal **obiectiv** elaborarea Strategiei de dezvoltare locală care să exprime aspirațiile de dezvoltare ale comunității, care să abordeze onest problemele locale, bazându-se pe potențialul local de dezvoltare. Deși este realizată pentru administrația publică locală, Strategia va putea sta la baza inițiativelor tuturor persoanelor juridice care derulează activitate pe teritoriul comunei noastre.

Argumentele pe care ne bazăm în demersul nostru sunt exercitarea funcției publice cu orientare spre cetățean, furnizarea de servicii publice de calitate, asigurarea unui act administrativ caracterizat de profesionalism și nu în ultimul rând bunăstarea comunității locale prin oferirea condițiilor de comună europeană atât cetățenilor comunei cât și turiștilor care ne vizitează.

În concluzie, Strategia de dezvoltare locală face posibilă coordonarea activă a proceselor de dezvoltare care au loc în teritoriul comunei, luarea în considerare a caracteristicilor locale, a schimbărilor din mediul exterior și face posibilă abordarea proactivă, realizată într-un mod inovativ, a proceselor de dezvoltare locală.

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a comunei Turnu Roșu se va întinde de-a lungul perioadei 2023-2027 și va avea la bază atât fonduri din bugetul local, finanțări nerambursabile din fonduri europene, alocări disponibile prin programele naționale, toate aceste surse putând acoperi doar în parte nevoile de finanțare ale Strategiei, fiind astfel nevoie și de mobilizarea unor resurse financiare proprii sau atrase de către autoritățile locale.

1.2 Definiții

Comuna – Comuna este unitatea administrativ-teritorială de baza care cuprinde populația rurală unită prin comunitate de interese și tradiții, alcătuită din unul sau mai multe sate, în funcție de condițiile economice, social-culturale, geografice și demografice. Prin organizarea comunei se asigură dezvoltarea economică, social-culturală și gospodărească a localităților rurale.

(2) Comunele pot avea în componența lor mai multe localități rurale denumite sate, care nu au personalitate juridică.

(3) Satul în care își au sediul autoritățile administrației publice comunale este sat-reședință de comună.

Dezvoltarea durabilă – este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoilor prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi.

Strategia – procesul de stabilire a obiectivelor și planificarea cursului acțiunilor de urmat prin care o comunitate stabilește o direcție unitară în termenii obiectivelor sale operaționale și stabilește baza alocării resurselor necesare pentru orientarea acesteia spre atingerea scopului principal și a obiectivelor stabilite.

Strategia Locală de Dezvoltare Durabilă – documentul elaborat de administrația locală care conține totalitatea formelor și metodelor de dezvoltare socio-economică care se axează în primul rând pe asigurarea unui echilibru între aspectele sociale, economice și ecologice și elementele capitalului natural.

1.3 Acronime

ADI Asociația de Dezvoltare Intercomunitară

AFIR Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale

AJPIS Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială

ANANP Agenția Națională pentru Aree Naturale Protejate

ANPIS Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială

APM Agenția pentru Protecția Mediului

CAEN Clasificarea Activităților din Economia Națională

CASJ Casa Asigurări de Sănătate Județeană

CE Comisia Europeană

CES Cerințe Educaționale Speciale

CF Cerere de finanțare

CIC Centrul de Informații pentru Cetățeni

CJ Consiliul Județean

CNI Compania Națională de Investiții
CP Centrul de Plasament
CSEI Centrul Școlar de Educație Incluzivă
DC Drum Comunal
DGASPC Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului DJ Drum Județean
DJS Direcția Județeană de Statistică
FEDR Fondul European de Dezvoltare Regională
FESI Fonduri Europene Structurale și de Investiții
FSE Fondul Social European
GAL Grup de Acțiune Locală
HCJ Hotărârea Consiliului Județean
HCL Hotărârea Consiliului Local
HG Hotărâre de Guvern
IMM Întreprinderi Mici și Mijlocii
INS Institutul Național de Statistică
ISJ Inspectoratul Școlar Județean
LEADER - Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale (Legătura dintre acțiunile de dezvoltare a economiei rurale);
MADR Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MDLPA Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
ODD Obiective de dezvoltare durabilă
OM Ordin de Ministru
ONG Organizații NeGuvernamentale
PNDR Programul Național de Dezvoltare Rurală
PNRR Planul Național de Redresare și Reziliență PNS Programe Naționale de Sănătate
POCA Programul Operațional Capacitate Administrativă
POCIDIF Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare POCU Programul Operațional Capacitate Umană
POR Programul Operațional Regional
SMID Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor
SWOT Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats (Puncte forte, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări)
UAT Unitate Administrativ Teritorială UE Uniunea Europeană
UNESCO The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

CAPITOLUL II

2. DEZVOLTAREA DURABILĂ LA NIVEL EUROPEAN

2.1 Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă

**NOUL CONSENS EUROPEAN PRIVIND DEZVOLTAREA:
„LUMEA NOASTRĂ, DEMNITATEA NOASTRĂ, VIITORUL NOSTRU”**

Consiliul European definește direcția politică generală și prioritățile Uniunii Europene și este alcătuit din șefii de stat sau de guvern ai țărilor membre ale UE, președintele Comisiei Europene, Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate. Consiliul UE stabilește direcția generală și prioritățile politice ale UE, tratând subiecte complexe și sensibile care nu pot fi rezolvate la niveluri mai joase de cooperare interguvernamentală.

În data de 20 iunie 2017 au fost adoptate concluziile Consiliului European: „Un viitor durabil al Europei: răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.” Aceste concluzii reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale Uniunii Europene privind implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă.

Ca urmare a evaluării implementării la nivelul UE a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, în data de 18 octombrie 2018, Consiliul European a emis un nou set de concluzii:

„12. UE și statele sale membre își mențin angajamentul ferm față de Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și față de punerea în aplicare a acesteia. Consiliul European salută intenția Comisiei de a publica, în 2018, documentul său de reflecție, care ar trebui să deschidă calea către adoptarea în 2019 a unei strategii cuprinzătoare de punere în aplicare”

În cadrul președinției României la Consiliul UE (ianuarie 2019 - iunie 2019), Grupul de lucru pentru Agenda 2030 de la nivelul acestei instituții a fost prezidat de către Csilla Lőrincz, șef de birou al Departamentului. În această perioadă au fost obținute progrese importante în ceea ce privește implementarea Obiectivelor pentru Dezvoltare Durabilă la nivel european.

Adoptarea Concluziilor Consiliului UE „Către o Europă tot mai sustenabilă până în 2030” este una dintre cele mai importante realizări. Cele 27 de articole reafirmă angajamentul Uniunii Europene pentru Agenda 2030 și schițează un cadru prin care poate fi implementată. Concluziile Consiliului UE au fost incluse și în discuțiile ce au stat la baza Agendei strategice a Comisiei Europene, care cuprinde o parte importantă dedicată dezvoltării durabile.

Comisia Europeană este organul executiv al UE, independent din punct de vedere politic, și are rolul de a apăra interesul general al UE, propunând acte legislative, asigurând respectarea acestora și implementând politicile și bugetul Uniunii.

Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la

Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea și eficiența economică, societăți pașnice, incluziunea socială și responsabilitatea față de mediu”.

În ianuarie 2019, Comisia a publicat, în cadrul dezbaterilor pe tema „viitorul Europei”, un document de reflecție intitulat „Către o Europă durabilă până în 2030”. UE are toate atuurile pentru a-și îmbunătăți competitivitatea, pentru a investi în dezvoltarea durabilă, pentru a impulsiona guvernele, instituțiile și cetățenii și pentru a deveni un model pentru restul lumii. Având ca punct de reper obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) ale ONU, documentul de reflecție identifică elementele-cheie pentru tranziția către durabilitate.

O dată la 5 ani, la începutul fiecărui mandat al Comisiei Europene, Președintele stabilește domeniile prioritare pe care se va concentra Comisia.

Ca urmare a rezultatului alegerilor europene din 2019 și a mandatului primit de la Consiliul European și de la Parlamentul European, Comisia von der Leyen a stabilit o serie de obiective ambițioase pentru viitorul Europei:

- neutralitate climatică până în 2050;
- transformarea anilor 2020 în deceniul digital al Europei;
- întărirea Europei în lume, printr-o abordare mai bine orientată geopolitic.

În 2021, Uniunea Europeană și-a dublat eforturile de combatere a pandemiei de COVID-19. A acționat pentru a achiziționa vaccinuri, pentru a extinde capacitățile de fabricare a acestora, pentru a consolida cooperarea internațională împotriva pandemiei și pentru a scoate Europa din criza economică cu ajutorul instrumentului NextGenerationEU

Cele 6 priorități ale comisiei pentru perioada 2019-2024

Obiectivul nostru este ca Europa să devină primul continent neutru din punct de vedere climatic. Scopul acestor propuneri este de a pregăti toate sectoarele economiei UE pentru a face față acestei provocări. Ele îi permit UE să avanseze în direcția îndeplinirii obiectivelor sale climatice până în 2030 într-un mod echitabil, eficient din punctul de vedere al costurilor și competitiv.

Pactul verde European

Tehnologia digitală transformă viețile cetățenilor. Scopul strategiei digitale a UE este ca această transformare să fie în avantajul cetățenilor și întreprinderilor și să contribuie, în același timp, la crearea unei Europe neutre din punct de vedere climatic până în 2050.

O Europă pregătită pentru era digitală

Economia socială de piață a UE este unică. Ea le permite economiilor să se dezvolte, dar să reducă în același timp sărăcia și inegalitatea. Întreprinderile mici și mijlocii sunt coloana vertebrală a economiei europene. Este foarte important să le ajutăm să se dezvolte, să finalizăm uniunea piețelor de capital și să aprofundăm uniunea economică și monetară.

O economie în serviciul cetățenilor

Comisia Europeană promovează multilateralismul și o ordine globală bazată pe norme, în cadrul căreia UE să joace un rol mai activ și să aibă o voce mai puternică. Comisia urmărește ca toate acțiunile sale externe – de la ajutorul pentru dezvoltare la politica externă și de securitate comună – să fie bine coordonate, astfel încât Europa să aibă o voce mai puternică și mai unită.

O Europă mai puternică pe scena internațională

O Europă care protejează trebuie să apere și justiția și valorile fundamentale ale UE. Amenințările la adresa statului de drept periclitează fundamentele juridice, politice și economice ale Uniunii noastre. În viziunea președintei von der Leyen, statul de drept este esențial pentru o Uniune a egalității, a toleranței și a echității sociale. Comisia va lansa un amplu mecanism european privind statul de drept, în cadrul căruia va raporta anual, în mod obiectiv, situația statului de drept în întreaga Uniune.

Promovarea modului nostru de viață european

Suntem, în prezent, martorii unor atacuri la adresa democrației pe continentul european. Agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei este în sine un război împotriva democrației. Democrația noastră nu poate fi considerată ca de la sine înțeleasă, ci trebuie să fie cultivată și îngrijită zi de zi. Comisia von der Leyen a depus eforturi în acest sens încă de la începutul mandatului său.

Un nou elan pentru democrația europeană

2.2 NextGenerationEU

NextGenerationEU este un instrument temporar de redresare, în valoare de peste 800 de miliarde EUR, menit să contribuie la repararea daunelor economice și sociale imediate provocate de pandemia de coronavirus. După pandemia de COVID-19, Europa va fi mai verde, mai digitală, mai rezilientă și mai bine pregătită să facă față provocărilor actuale și viitoare.

Elementul central al instrumentului NextGenerationEU este Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) – un instrument pentru granturi și împrumuturi care sprijină reformele și investițiile în statele membre ale UE, în valoare totală de 723,8 miliarde EUR. Pentru a primi fonduri în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență, statele membre trebuie să pregătească planuri de redresare și reziliență care să descrie modul în care vor investi fondurile. Pe parcurs, ele trebuie să atingă anumite jaloane și ținte. Comisia verifică dacă fiecare din acestea au fost atinse înainte să facă plăți din Mecanismul de redresare și reziliență.

Restul fondurilor din NextGenerationEU sunt plătite statelor membre prin intermediul mai multor programe europene: Asistența de redresare pentru coeziune și teritoriile Europei (REACT-EU), Orizont Europa, InvestEU, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală sau Fondul pentru o tranziție justă (FTJ).

În urma agresiunii Rusiei asupra Ucrainei, statele membre ale UE au putut utiliza o parte din aceste fonduri pentru a răspunde nevoilor refugiaților care au sosit sau sosesc pe teritoriile lor.

Bugetul UE nu este și nu a fost niciodată despre a da și a lua. Toate statele membre beneficiază de pe urma participării la piața unică, încercând să rezolve împreună provocările comune. Fondurile UE, de exemplu cele din cadrul fondurilor de coeziune sau al programului Orizont Europa, ajung în toate regiunile Uniunii Europene.

În anumite domenii de politică, statele membre primesc sume prealocate.

2.3 Planul de redresare pentru Europa

Avem viziunea, planul și decizia de a investi împreună 806,9 miliarde EUR.

Este timpul să trecem la acțiune, să facem Europa mai verde, mai digitală și mai rezilientă!

Principalele elemente ale pachetului

Peste 50 % din bugetul pe termen lung și din NextGenerationEU sprijină modernizarea, de exemplu prin:

cercetare și inovare, prin intermediul Orizont Europa

o tranziție climatică și o tranziție digitală echitabile, prin intermediul Fondului pentru o tranziție justă și al programului Europa digital

pregătire, redresare și reziliență, prin intermediul Mecanismului de redresare și reziliență, al resceEU și al unui nou program în domeniul sănătății, „UE pentru sănătate”

În plus, pachetul se concentrează pe:

modernizarea politicilor tradiționale, cum ar fi politica de coeziune și politica agricolă comună, pentru a maximiza contribuția acestora la prioritățile Uniunii

combaterea schimbărilor climatice, căreia i se consacră 30 % din fondurile UE, cea mai ridicată pondere din bugetul european de până acum

protecția biodiversității și egalitatea de gen

2.4 Prioritățile comune ale instituțiilor UE pentru perioada 2021-2024

Începând din 2016, Parlamentul European, Consiliul și Comisia au discutat și au convenit asupra priorităților legislative ale UE pentru anul următor, într-o declarație comună anuală. Acest lucru le permite instituțiilor să colaboreze cu mai multă eficacitate și mai strâns cu privire la principalele propuneri legislative prezentate de Comisie și pentru care Consiliul și Parlamentul European sunt colegiuitori.

În plus, în 2020, cele trei instituții ale UE au semnat primele concluzii comune pentru perioada 2020-2024, care stabilesc obiectivele și prioritățile politice comune până la următoarele alegeri europene din 2024.

Declarația comună privind prioritățile legislative ale UE pentru 2023 și 2024 stabilește o viziune europeană comună pentru o Europă mai puternică și mai rezilientă în contextul agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei. Ea demonstrează angajamentul ferm de a rămâne uniți pentru a sprijini Ucraina și poporul său și pentru a depăși marile provocări ale epocii noastre. Cele trei instituții ale UE se angajează să acorde prioritate maximă unui set

de priorități legislative esențiale, astfel încât acestea să poată fi convenite până la sfârșitul actualei legislaturi. Declarația este însoțită de un document de lucru care enumeră peste 160 de propuneri legislative.

Aceste propuneri legislative sunt fundamentale pentru atingerea obiectivelor Pactului verde european, pregătirea Europei pentru era digitală, crearea unei economii în serviciul cetățenilor, promovarea unei Europe mai puternice în lume și a modului nostru de viață european, protejarea și consolidarea democrației și apărarea valorilor noastre europene comune.

Declarația comună pentru 2023 și 2024 salută în același timp realizările din 2022, mai ales că acesta a fost un an dificil. Printre realizările importante se numără furnizarea de sprijin umanitar, politic, financiar și militar Ucrainei și poporului său, precum și sancțiunile fără precedent împotriva Rusiei pentru a exercita presiuni economice și pentru a submina capacitățile militare ale acestei țări.

Instituțiile UE au salutat și rezultatele Conferinței privind viitorul Europei și și-au reafirmat angajamentul de a acționa ca urmare a propunerilor, fiecare în sfera sa de competență. Într-adevăr, 4 din cele 5 inițiative noi din programul de lucru al Comisiei pentru 2023 sunt legate de propunerile finale rezultate din Conferință.

2.5 Transpunerea în practică a Agendei 2030 în România

România s-a alăturat celorlalte 192 de state membre ale ONU la Summit-ul privind dezvoltarea din septembrie 2015, adoptând Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal, care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Pentru prima oară, acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

Agenda 2030 cuprinde cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD), reunite informal și sub denumirea de Obiective Globale. Prin intermediul Obiectivelor Globale, se stabilește o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a injustiției și protejării planetei până în 2030.

- 1. Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.*
- 2. Foamete zero – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.*
- 3. Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.*
- 4. Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții, pentru toți.*
- 5. Egalitate de gen – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.*
- 6. Apă curată și sanitație – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.*

7. *Energie curată și la prețuri accesibile – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.*

8. *Muncă decentă și creștere economică – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.*

9. *Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.*

10. *Inegalități reduse – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.*

11. *Orașe și comunități durabile – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.*

12. *Consum și producție responsabile – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.*

13. *Acțiune climatică – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.*

14. *Viața acvatică – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.*

15. *Viața terestră – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.*

16. *Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.*

17. *Parteneriate pentru realizarea obiectivelor – Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.*

Conceptul de ODD s-a născut la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului adoptată în septembrie 2000 la ONU. Majoritatea statelor lumii, printre care și România, s-au reunit în anul 2000 în jurul unui angajament de a reduce sărăcia globală și a salva milioane de vieți. Declarația Mileniului a constituit în perioada 2000-2015 unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia a existat un acord la cel mai înalt nivel și care includea ținte precise.

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului au adus o contribuție importantă la conștientizarea publică, creșterea voinței politice și mobilizarea de resurse pentru lupta împotriva sărăciei la nivel global. ODM au ajutat la concentrarea acțiunii, la reformarea politicilor prin încorporarea obiectivelor și țăintelor de dezvoltare în strategiile naționale și la crearea de instituții care să implementeze aceste planuri în mod eficient. Începând cu 2008, însă, progresul a fost negativ influențat de criza financiară și economică.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă trebuie să finalizeze agenda demarată de Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, avînd ca deviză necesitatea de a nu lăsa pe nimeni în urmă – așadar, ideea de incluzivitate și universalitate.

România acordă o importanță deosebită ONU, organizație cu vocație universală, care reprezintă cadrul multilateral cel mai extins pentru abordarea marilor teme globale, inclusiv aspecte legate de dezvoltarea pe termen lung.

Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului au reprezentat pentru România un instrument complementar de mobilizare, la nivel intern, în domeniul dezvoltării economice și sociale. Agenda 2030 depășește cu mult Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului, menținând teme precum eradicarea sărăciei, educația și sănătatea și abordând noi teme precum societățile pașnice și inclusive.

România este angajată să implementeze Obiectivele de Dezvoltare Durabilă la nivel național și a revizuit Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă, pentru a integra Obiective de Dezvoltare Durabilă. Excluziunea socială este identificată ca o provocare majoră la adresa implementării Obiectivelor. În Strategia românească revizuită se pune accentul pe susținerea incluziunii persoanelor cu dizabilități, a tinerilor și a femeilor în politicile de dezvoltare.

Eradicarea sărăciei reclamă oportunități decente de angajare, iar prevenirea și evitarea excluziunii sociale necesită politici de coeziune socială.

România susține, de asemenea, rolul principal al autorităților locale în transpunerea în practică a Agendei 2030, asigurându-se astfel un răspuns direct nevoilor cetățenilor.

Ca membru al Uniunii Europene, România contribuie la îndeplinirea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă nu numai din perspectivă națională, dar și la nivel internațional, prin sprijinul pe care îl acordă altor țări, prin intermediul asistenței oficiale pentru dezvoltare.

CAPITOLUL III

3. STRATEGIA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ A ROMÂNIEI 2030

3.1. Introducere

România are nevoie de o schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare pentru a face față provocărilor secolului XXI. Trăim o perioadă marcată de procesul de globalizare, de accentuare a inegalităților și de agravare a problemelor de mediu. Dezvoltarea Durabilă este soluția. Strategia națională se adresează acestor provocări, propunând tranziția spre o dezvoltare durabilă bazată pe principiile și în spiritul Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, ca membră a unei Uniuni Europene prospere și revigorate.

Dezvoltarea Durabilă reprezintă, în contextul românesc, dorința realizării unui echilibru, o sinteză între aspirațiile cetățeanului născut liber, societatea de care depinde și prin care se definește și contextul care permite realizarea de sine. Acest echilibru pornește de la om, actor central care caută un echilibru individual și condiții favorabile pentru a se realiza. Condițiile favorabile sunt influențate de societatea care trebuie să îl susțină și să îl motiveze și de mediul prin care se regăsește și își poate găsi echilibrul. Rolul statului în contextul dezvoltării durabile este să ajute la realizarea acestui echilibru, nu doar pentru cetățenii de acum, dar și pentru generațiile viitoare. Strategia precedentă a sprijinit revenirea din criza economică și financiară resimțită după anul 2008.

Dacă în ultimii zece ani țințele României erau stabilite în raport cu evoluția economiei mondiale și în concordanță cu politicile UE, acum atât România, cât și UE trebuie să-și reprojeteze prioritățile pe termen mediu și lung pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată în cadrul Summit-ului Organizației Națiunilor Unite, în septembrie 2015². Aceasta este o cale sigură prin care se poate realiza un viitor mai bun generațiilor viitoare. România, alături de alte 192 de state, și-a asumat stabilirea cadrului național pentru susținerea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include un set de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și Agenda de Acțiune de la Addis-Abeba. Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „nimeni nu va fi lăsat în urmă”.

3.2 Perspectiva României asupra Dezvoltării Durabile

Pornind de la ideea că beneficiile dezvoltării economice trebuie să fie mai mari decât costurile, inclusiv cele legate de conservarea și îmbunătățirea mediului, prima strategie de Dezvoltare Durabilă a României din 1999 a avut ca obiectiv îmbunătățirea progresivă și menținerea bunăstării populației în corelare cu cerințele folosirii raționale a resurselor naturale și ale conservării ecosistemelor. Aderarea la Uniunea Europeană în 2007 a ajustat prioritățile naționale, prin Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. Orizonturi 2013-

2020-2030 (SNDD), aprobată de Guvernul României la 12 noiembrie 2008, vizând reducerea decalajului socio-economic față de cel al statelor membre ale Uniunii Europene. Pentru ca dezvoltarea durabilă să reușească în România și, prin urmare Agenda 2030, împreună cu angajamentele Uniunii Europene, această strategie este construită în jurul cetățeanului și nevoilor generațiilor viitoare. Strategia pleacă de la premisa că, dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv scăderea demografică. Grija statului față de cetățean și respectul cetățeanului față de instituții, față de aproapele său, de valorile morale și diversitatea culturală și etnică vor duce la o societate durabilă. Comisia Europeană a prezentat în 22 noiembrie 2016 Comunicarea „Pașii următori pentru un viitor european durabil”. Documentul prezintă răspunsul Uniunii Europene la Agenda 2030 și confirmă integrarea obiectivelor de dezvoltare durabilă în cadrul politicii europene și în prioritățile actuale ale Comisiei Europene, evaluarea situației și identificarea celor mai relevante preocupări privind durabilitatea. Prin această comunicare, Uniunea Europeană s-a angajat în favoarea unei dezvoltări durabile prin care „să asigure o viață demnă pentru toți respectând limitele planetei, care să reunească prosperitatea.

Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi. Cele 17 ODD sunt deja urmărite de multe dintre politicile Uniunii Europene, iar România, ca membră a acestei comunități, își propune prin această strategie abordarea integrată a obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. Perspectiva României asupra Dezvoltării Durabile Pe plan economic este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul se poate realiza material și aspirațional.

Sub aspect social este nevoie de o societate coezivă, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. E nevoie de cultivarea rezilienței populației, în așa fel încât cetățeanul, într-un cadru instituțional echitabil, să își poată realiza visurile acasă. În același timp, statul trebuie să ajute la sporirea potențialului cetățeanului prin abordarea problemelor legate de sănătate, de educație și de limitele pieței libere, probleme la care se poate răspunde prin politici publice, rezultatul fiind un nivel de trai cât mai ridicat pentru toți cetățenii. Sporirea capitalului social – crearea unui simț civic definit prin încredere între cetățeni - va conduce la deblocarea potențialului cetățenilor români pentru a se realiza prin forțe proprii, asigurând totodată și dezvoltarea durabilă a comunităților lor. Conștientizarea importanței mediului a crescut semnificativ în ultimii ani, atât în ceea ce privește mediul natural, cât și la cel antropic. Protejarea naturii este responsabilitatea tuturor datorită impactului biunivoc om – mediu, dar și o oportunitate a cetățenilor de a se uni într-un scop nobil, prin conștientizarea acestei responsabilități. Realizarea unui mediu antropic durabil poate fi atins prin cultivarea unui sentiment de apartenență și de comunitate, care să elimine simțul singurătății cetățeanului, factor de risc în realizarea potențialului personal și, în ultimă instanță, a funcționării comunitare. Ca

membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național. Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat.

3.3 Obiectivele pentru dezvoltare durabilă

Fără sărăcie – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

În prezent România înregistrează o pondere ridicată a persoanelor care suferă de deprivare materială severă, raportată la media UE. Conform datelor INS din 2016, procentul de persoane care suferă de deprivare materială severă era de 23,8%.

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Strategia are în vedere reducerea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

Foamete zero – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile

România a depășit, în mare măsură, problemele legate de foamete, dar se dezvoltă noi provocări legate de nutriție. Pentru o societate mai sănătoasă, trebuie dezvoltată o agricultură durabilă și conștientizarea importanței nutriției sănătoase. România deține locul al șaselea în Europa din perspectiva suprafeței agricole utilizate, motiv pentru care eficiența agricolă, consolidarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor de procesare alimentară, sunt o prioritate.

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorifi carea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

Sănătate și bunăstare – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă

Îmbunătățirea serviciilor și accesului la asistența medicală de calitate este esențială pentru funcționarea unei societăți durabile centrate pe pacient și prevenție. Trebuie asigurat un cadru adecvat pentru promovarea unui mod de viață sănătos și proactiv, favorizarea

activităților sociale și prevenția și educația medicală. Abordarea sănătății și bunăstării populației trebuie să includă și abordarea bolilor psihice și a dizabilităților.

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

Educație de calitate – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții, pentru toți

Accesul și participarea la educație de calitate sunt esențiale pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. Educația nu este doar un proces premergător intrării pe piața forței de muncă. Educația trebuie tratată ca un proces care pregătește generațiile tinere pentru provocările viitorului și se derulează pe tot parcursul vieții, încurajând inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, conduita și emanciparea.

Strategia se adresează în principal următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiențe, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile

Egalitate de gen – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor

Într-o societate dezvoltată, genul cu care se naște cineva nu trebuie să influențeze perspectivele, demnitatea și calitatea vieții persoanei. Populația României este alcătuită din peste 51% femei. Deși s-au înregistrat progrese în domeniul egalității de gen, persistă unele provocări legate de concepțiile populației în privința rolului femeii în societate și familie, participarea femeilor la luarea deciziilor, disparitatea salarială și violența împotriva femeilor.

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

Apă curată și sanitație – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți

Pentru a prospera, ecosistemele planetei, societatea și economia au nevoie de apă proaspătă și curată, în cantități suficiente. De mai mulți ani, unul dintre elementele politicii UE este protecția sănătății cetățenilor săi prin accesul sigur la apă potabilă de calitate și salubritate.

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Energie curată și la prețuri accesibile – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Cererea de energie este în continuă creștere la nivel global și numai prin eficientizarea și promovarea energiei regenerabile se poate face față nevoilor actuale și ale generațiilor viitoare. Sectorul energetic contribuie în mod esențial la dezvoltarea României prin influența profundă asupra competitivității economiei, a calității vieții și a mediului.

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Muncă decentă și creștere economică – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți

Dezvoltarea durabilă încurajează delimitarea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului și asupra societății. Obiectivul urmărește creșterea economică durabilă și promovează munca și un trai decent pentru toți, indiferent de gen, locație geografică și descendență. Devine vitală implementarea principiului „nimeni nu rămâne în urmă”.

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe cap de locuitor și susținerea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

Industrie, inovație și infrastructură – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Evoluția societății a impus un mod de viață accelerat, în care pot fi competitive doar acele țări care încurajează inovația, pe lângă o infrastructură rezilientă și o industrie durabilă. Infrastructura modernă este susținută de inovație pentru o industrie eficientă și durabilă. Promovarea industrializării necesită recunoașterea importanței „economiei bazate pe cunoaștere” pentru avantajul competitiv necesar.

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Inegalități reduse – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta

Inegalitatea este un obstacol în procesul de dezvoltare al unei societăți durabile. Inegalitatea apare în diferite domenii cum ar fi problemele de gen, dificultățile în educație, aspectele financiare etc. Unele grupuri vulnerabile, cum ar fi femeile cu dizabilități sau cele de etnie romă, se confruntă cu discriminare intersecțională, prin care mai multe caracteristici ale grupului sunt supuse fenomenelor discriminatorii, acesta devenind astfel în mod particular dezavantajat. Acest obiectiv al reducerii inegalităților accentuează caracterul ideal și meritocratic al societății și totodată, permite tuturor accesul la resurse.

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială.

Orașe și comunități durabile – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

În România, conform statisticilor Băncii Mondiale, ponderea populației urbane a crescut la 54,4% în 2014, de la 34% în 1960/71. Conform Eurostat, media UE era de 72,5% în 2014. Acest proces de urbanizare este într-o continuă creștere, obligând orașele să devină

deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile, pentru a face față schimbărilor socio-economice și de mediu.

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

Consum și producție responsabile – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile

Decuplarea creșterii economice de efectele negative asupra mediului necesită un nou model de consum și producție durabil. Dezvoltarea durabilă propune soluția unei producții mai eficiente, a unui management durabil al deșeurilor și activități în concordanță cu principiile protecției mediului. În termeni de consum, reciclarea este imperativă, acest lucru necesitând tranziția spre o economie circulară și conștientizarea cetățeanului de limitele planetei.

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Acțiune climatică – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Impactul schimbărilor climatice, inclusiv schimbarea tiparelor climei, creșterea nivelului mării și a evenimentelor meteorologice extreme afectează România de astăzi. Dacă nu se iau în continuare măsuri de adaptare și diminuare a efectelor acestora, amenințările actuale, cum ar fi siguranța alimentară și deficitul de apă, pot lua amploare.

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrele naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la schimbările climatice și dezastrele naturale atât în strategiile cât și în politicile naționale și în planifi carea și creșterea nivelului de educație și conștientizare privind schimbările climatice.

Viața acvatică – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Viața marină, clima, economia și bunăstarea socială depind de existența unor mări sănătoase. Schimbările climatice și concurența pentru resursele naturale adaugă presiuni suplimentare asupra mediului marin. Schimbarea climei și exploatarea nedurabilă a mediului acvatic constituie principalele amenințări pentru oceane și mări.

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

Viața terestră – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

România a intrat în UE cu un capital natural valoros, în unele cazuri, acesta având caracter de unicat. Această contribuție trebuie să fie recunoscută și apreciată ca atare, inclusiv sub raportul sustenabilității și născătoare a investițiilor necesare pentru conservarea resurselor și menținerea serviciilor oferite de ecosistemele naturale la standardele stabilite la nivelul ONU și UE.

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificări, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

Pace, justiție și instituții eficiente – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Dezvoltarea durabilă este și o paradigmă de funcționare a unei societăți echitabile. Această abordare implică o societate pașnică în care beneficiile dezvoltării durabile promovează accesul la justiție pentru toți și crearea unor structuri legislative și instituționale eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. Dezvoltarea durabilă poate deveni o

abordare funcțională doar dacă societatea va conștientiza și își va însuși această perspectivă ca pe o realitate fi rească.

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, reducerea semnificativă a corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

Parteneriate pentru realizarea obiectivelor - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

România, ca membră a comunității internaționale și a familiei europene, își asumă responsabilitatea de a se implica în efortul comun pentru sprijinirea dezvoltării durabile. Problemele globale impun soluții globale, această abordare necesită și colaborare, respectiv fi nanțare publică (națională și internațională) pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030.

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional

3.4 Implementare și monitorizare

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a adus o nouă viziune nu doar în ceea ce privește esența obiectivelor stabilite, respectiv caracterul universal și interconectat al acestora, dar și în ceea ce privește implementarea obiectivelor și monitorizarea acestora, care se bazează pe recunoașterea faptului că succesul materializării nu depinde doar de actorul stat, ci și de ceilalți actori implicați, până la cetățean.

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, denumită în continuare Strategie, ținând cont de particularitățile României și în urma consultărilor întreprinse și a semnalelor primite de la participanții la numeroasele dezbateri publice inițiate cu reprezentanți din toate segmentele societății, stabilește prioritățile naționale în contextul dezvoltării durabile. Strategia reprezintă modalitatea de conectare practică, de articulare a României la parteneriatele naționale, regionale, europene și globale specifice.

Totodată, ca efect al participării voluntare a României la raportările periodice cu privire la stadiul implementării Agendei 2030, Strategia contribuie la creșterea credibilității, eficacității și impactului politicilor implementate.

IMPLEMENTARE

Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă

O implementare de succes implică un cadru legislativ și instituțional consolidat, cu mecanisme funcționale și cu stabilirea de roluri clar definite. Așa cum s-a prevăzut și în Strategia adoptată în 2008, se impune instituirea unui Comitet Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă sub președinția prim-ministrului, iar în absența acestuia de un viceprim-ministru desemnat. Comitetul Interdepartamental are în componență membri ai guvernului. Elaborarea actelor normative precum și reprezentarea la nivel național și internațional, revine fiecărei autorități publice centrale reprezentate în Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă, pe domeniul său de competență, în relație cu domeniul dezvoltării durabile.

Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă se va înființa prin Hotărâre a Guvernului, conform art. 12, alin. 2 din Legea nr. 90/2001, aceasta urmând să elaboreze Rapoarte anuale și să aprobe Planul de acțiuni, în condițiile legii. Secretariatul permanent al Comitetului Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă va fi asigurat de către Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul aparatului de lucru al Guvernului. Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă va înainta Raportul anual Parlamentului României. Comitetul interministerial pentru coordonarea integrării domeniului protecției mediului în politicile și strategiile sectoriale la nivel național, care funcționează pe lângă autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, conform HG 741/2011, va continua să coordoneze componenta protecției mediului.

Nuclee pentru Dezvoltare Durabilă și experți

Pentru coordonarea eficientă a implementării Strategiei se va consolida cadrul instituțional existent prin suplimentarea numărului de personal al Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă.

La nivelul autorităților publice centrale, cu atribuții în domeniul dezvoltării durabile, se vor crea nuclee pentru dezvoltare durabilă, acolo unde nu există, formate din personal existent, care să urmărească atât implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ce țin de domeniul de activitate al instituției, cât și să reprezinte punți de legătură între fiecare instituție și Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, pe de o parte și Institutul Național de Statistică pe de altă parte. Pentru creșterea capacității administrative a instituțiilor publice implicate, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va facilita organizarea de cursuri de formare de experți în dezvoltare durabilă pentru personalul implicat în implementarea strategiei.

Coaliția pentru Dezvoltare Durabilă

În spiritul Agendei 2030, pentru o implementare eficientă a Strategiei este nevoie de sprijinul și implicarea tuturor actorilor. Tineretul, organizațiile neguvernamentale, sectorul privat, autoritățile locale, syndicatele, patronatele, institutele de cercetare-dezvoltare și inovare, sfera academică, mass media, cultele religioase, fermierii, vârstnicii, familiile trebuie implicați în acțiunile conexe implementării. Pentru asigurarea unui dialog continuu, se va facilita înființarea unei coaliții pentru dezvoltare durabilă, din reprezentanți ai societății civile. Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă Pentru a asigura participarea constantă a mediului academic, a cercetării și a societății civile, respectiv urmărirea efectelor politicilor din domeniul dezvoltării durabile, se va constitui Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă, la inițiativa Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă, prin Hotărâre a Guvernului, prin Hotărâre a Guvernului, conform art. 12, alin. 1 din Legea nr. 90/2001,

din personalități din mediul științific și academic, reprezentanți ai comunității de afaceri, ai partenerilor sociali și ai societății civile.

Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă va avea rolul de a oferi consultanță, suport științific și tehnic, de a iniția și elabora documente programatice și metodologii pentru implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă. De asemenea, Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă va avea rolul de a susține și încuraja implementarea de bune practici relevante pentru România, cu rezultate pozitive la nivel european și internațional, în cadrul mecanismelor administrațiilor publice implicate în procesul de dezvoltare durabilă.

Plan de acțiune și alte inițiative

Pe lângă un cadru instituțional funcțional, existența planurilor de acțiune concrete și asigurarea coerenței politicilor de dezvoltare durabilă sunt esențiale pentru atingerea Țintelor Strategiei.

Astfel, se va avea în vedere elaborarea, până cel târziu la finalul anului 2019, a unui Plan de acțiune pentru materializarea obiectivelor care să țină cont de propunerile transmise de toate organizațiile în faza de consultare și dezbateră publică a Strategiei, prin implicarea tuturor actorilor participanți la implementare. Strategia cuprinde liniile de dezvoltare și constituie baza pentru strategiile sectoriale, regionale și locale viitoare. Dezvoltarea Durabilă, contextualizată la particularitățile României prin această strategie, prezintă un cadru conceptual în spiritul căruia strategiile sectoriale trebuie armonizate.

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va asigura coerența politicilor în domeniul dezvoltării durabile și va fi consultat în cazul proiectelor de acte normative ce urmează a fi adoptate de către Guvernul României și care au incidență directă asupra obiectivelor stabilite în Strategie. Pentru eficiență și transparență în implementarea Strategiei, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, împreună cu celelalte structuri implicate în implementare și monitorizare, vor dezvolta Programe de comunicare, informare și conștientizare cu implicarea tuturor instituțiilor și cetățenilor.

MONITORIZARE

Institutul Național de Statistică și setul de indicatori naționali

Institutul Național de Statistică va actualiza, în cel mult 2 ani de la aprobarea prin act normativ al Strategiei, setul de indicatori naționali în vederea măsurării implementării obiectivelor de dezvoltare durabilă, având la bază noile obiective prioritare stabilite prin Strategie și ținând cont de setul de indicatori stabiliți la nivelul ONU și al UE pentru implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. În activitatea de colectare a datelor de la autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru indicatorii de dezvoltare

durabilă cuprinși în setul actualizat, INS va fi sprijinit de către Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă.

Raportare – Nivel UE și ONU

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va susține raportarea periodică către UE a progreselor înregistrate de România în direcția punerii în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, a participării active la noul consens european și mondial privind dezvoltarea, deoarece acest proiect ambițios răspunde tendințelor și provocărilor globale, care pentru prima dată sunt universal acceptate și aplicabile tuturor țărilor, iar UE s-a angajat să fie lider în punerea în aplicare a acestora. În cadrul mecanismului de urmărire și revizuire introdus de Agenda 2030 la nivel ONU, statele membre sunt încurajate să realizeze evaluări periodice ale progreselor realizate. Până în anul 2018, 102 de state au prezentat raportări voluntare în fața Forumului Politic la Nivel Înalt privind Dezvoltarea Durabilă (HLPF), printre care și România. Până în 2030, România își propune să mai prezinte cel puțin două raportări.

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național.

Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește *nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat*. Toate măsurile, finanțarea de proiecte și prin diverse programe sunt dezvoltate pe baza unui set de principii ce stau la baza elaborării și aplicării lor, după cum urmează:

- *principiul descentralizării procesului de luare a deciziei, prin trecerea de la nivelul central/guvernamental la cel regional și local;*
- *principiul parteneriatului, prin crearea și promovarea de parteneriate între toți actorii implicați;*
- *principiul planificării, în vederea atingerii obiectivelor stabilite;*
- *principiul co-finanțării, adică obligativitatea contribuției financiare a diverșilor actori implicați în realizarea programelor și proiectelor de dezvoltare.*

Dacă în etapa de tranziție conceptul de Dezvoltare Durabilă a fost acceptat mai mult declarativ, ca urmare a însușirii documentelor ONU în materie, după anul 2000, odată cu începerea tratatelor de aderare la UE, el a devenit o parte integrantă a construcției legislative și instituționale, găsindu-și reflectarea în principalele direcții ale politicii de stat.

Pentru a asigura integrarea și corelarea echilibrată a componentelor economice, ecologice și socio-culturale ale dezvoltării durabile, Strategia UE statuează următoarele principii directoare:

- Promovarea și protecția drepturilor fundamentale ale omului;
- Solidaritatea în interiorul generațiilor și între generații;
- Cultivarea unei societăți deschise și democratice;
- Informarea și implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional;
- Implicarea mediului de afaceri și a partenerilor sociali;
- Coerența politicilor și calitatea guvernării la nivel local, regional, național și global;
- Integrarea politicilor economice, sociale și de mediu prin evaluări de impact și consultarea factorilor interesați.

- Utilizarea cunoștințelor moderne pentru asigurarea eficienței economice și investiționale;
- Aplicarea principiului precauției în cazul informațiilor științifice incerte;
- Aplicarea principiului “poluatorul plătește”.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă în România, ca orientare generală vizează realizarea obiectivelor strategice pe termen scurt, mediu și lung cu:

- ✓ *Orizont 2030: Aproximarea semnificativă a României de nivelul mediu din anul al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.*

Îndeplinirea acestor obiective strategice va asigura, pe termen mediu și lung, o creștere economică ridicată și, în consecință, o reducere semnificativă a decalajelor economico-sociale dintre România și celelalte state membre ale UE.

3.5 Planul Național de Redresare și Reziliență

1. Obiectiv general

În cadrul contextului macroeconomic general, economia României a demonstrat o reziliență notabilă în fața impactului negativ generat de invadarea Ucrainei de către Rusia. În ciuda inflației ridicate și a înăsprii continue a politicii monetare care au continuat să influențeze, consumul privat și investițiile au înregistrat o tendință ascendentă, beneficiind de cererea reprimată și de sprijinul guvernamental. Cu toate acestea, se anticipează că ritmul de creștere economică va evolua mai lent. Este important de menționat că activitatea economică din România se va bucura de un impuls din partea investițiilor finanțate prin intermediul fondurilor UE, inclusiv prin intermediul Mecanismului de Redresare și Reziliență (MRR). Instituirea Mecanismului de Redresare și Reziliență a reprezentat un răspuns la criza globală de sănătate cauzată de noua pandemie de coronavirus. Efectele crizei COVID-19 în economia României (i.e. principalele provocări cu care România s-a confruntat la momentul prezentării Planului sau de Redresare și Reziliență) au fost prezentate pe larg în Partea I, Secțiunea 1.1. din Planul Național de Redresare și Reziliență al României (denumit în continuare „PNRR”) și, prin urmare, acestea rămân neschimbate în sensul prezentului act adițional. Cu toate acestea, în primii ani ai punerii în aplicare a PNRR, Europa și România au început să se confrunte cu noi provocări care nu au fost anticipate la momentul elaborării PNRR și care determină necesitatea modificării acestuia. Astfel, modificările notabile ale principalelor provocări cu care România s-a confruntat de la aprobarea PNRR-ului său reflectă în special evenimentul escaladării situației din Ucraina, în urma atacului agresiv desfășurat de către Rusia, dar și necesitatea actualizării planului pentru a ține seama de contribuția financiară maximă actualizată în urma calculului prevăzut la articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (în continuare denumit ”Regulamentul privind MRR”) . Evoluția situației din Ucraina, și în special poziționarea României în proximitatea conflictului, impun o ajustare a PNRR pentru a răspunde la noua situație economică și socială generată de provocările actuale și pentru a asigura că investițiile și reformele din PNRR vor contribui eficient la stimularea redresării economice a României, în contextul unei realități geopolitice în continuă schimbare.

Având în vedere consecințele agresiunii Rusiei asupra Ucrainei, reprezentate în principal de necesitatea formulării unui răspuns pentru reducerea dependenței energetice de combustibili fosili ruși, creșterea prețurilor energiei, necesitatea accelerării tranziției către o energie verde și de creșterea prețurilor materialelor de construcții care exercită presiuni suplimentare asupra lanțurilor de aprovizionare, dar și aplicarea articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul MRR, natura modificărilor propuse vizează: eliminarea sau diminuarea alocărilor aferente investițiilor finanțate din sprijinul financiar nerambursabil; modificarea unor măsuri, inclusiv a jaloanelor și țințelor aferente, care nu mai pot fi îndeplinite, în totalitate sau parțial, ca urmare a unor circumstanțe obiective; elaborarea noului capitol REPowerEU prin care se urmărește creșterea rezilienței și independenței energetice a României prin utilizarea energiei produsă din surse regenerabile.

Modificările propuse pentru PNRR conform prezentului act adițional țin seama și continuă să abordeze în mod eficace toate provocările identificate în recomandările relevante specifice de țară formulate în cadrul ciclurilor Semestrului European 2019 și 2020. Recomandările specifice de țară formulate în cadrul ciclului Semestrului European 2022 vizează printre altele implementarea de politici fiscale în vederea reducerii deficitului guvernamental excesiv al României, continuarea implementării PNRR, reducerea dependenței generale de combustibili fosili și facilitarea extinderii ulterioare a producției de energie sustenabilă prin accelerarea dezvoltării surselor regenerabile, alături de creșterea ritmului și ambiției renovărilor pentru îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor. În acest context, reformele fiscal-bugetare menținute în continuare în PNRR-ul modificat, împreună cu adoptarea unui pachet extins de măsuri fiscale și bugetare și realizarea în cadrul reformei sistemului public de pensii a unui mecanism care să asigure pe termen lung sustenabilitatea fiscală a cheltuielilor cu pensiile și indemnizațiile pentru pensionari raportat la contributivitate, alături de includerea noului capitol REPowerEU contribuie la îndeplinirea recomandărilor formulate în cadrul ciclului aferent anului 2022. În cadrul ciclului Semestrului European 2023, pentru România au fost formulate 3 recomandări specifice de țară referitoare în general la necesitatea reducerii deficitului guvernamental excesiv și consolidarea sistemului fiscal, consolidarea capacității administrative în vederea implementării continue și rapide a PNRR alături de finalizarea elaborării noului capitol REPowerEU și reducerea dependenței de combustibili fosili și accelerarea tranziției energetice. Modificările propuse pentru PNRR incluse în prezentul act adițional nu afectează reformele prevăzute în plan, reforme care răspund recomandărilor formulate pentru România în cadrul ciclului Semestrului European aferent anului 2023. Mai mult decât atât, măsurile incluse în noul capitol REPowerEU reprezintă un răspuns cuprinzător la reducerea dependenței de combustibili fosili și sporirea ritmului tranziției energetice, contribuind astfel la îndeplinirea recomandărilor specifice de țară formulate la nivelul anului 2023. Modificările incluse în prezentul act adițional al PNRR-ului României sunt în deplină concordanță cu recomandările prezentate mai sus, consolidând măsurile planificate în planul inițial.

Totodată, în ceea ce privește sprijinul acordat întreprinderilor, PNRR modificat va continua să sprijine îmbunătățirea cadrului de sprijin pentru mediul de afaceri. PNRR-ul modificat conform ultimului act adițional reprezintă în continuare un răspuns cuprinzător și echilibrat adecvat la situația economică și socială a României și contribuie în continuare în mod corespunzător la cei șase piloni menționați la articolul 3 din Regulamentul privind Mecanismul de Redresare și Reziliență.

Structura PNRR și defalcarea finanțării pe piloni

PNRR al României este structurat pe 15 componente care acoperă toți cei 6 piloni prevăzuți prin Regulament.

I. Tranziția verde

- C1. Managementul apei
- C2. Păduri și protecția biodiversității
- C3. Managementul deșeurilor
- C4. Transport sustenabil
- C5. Valul Renovării
- C6. Energie

II. Transformare digitală

- C7. Transformare digitală

III. Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii

- C8. Reforma fiscală și reforma sistemului de pensii
- C9. Suport pentru sectorul privat, cercetare, dezvoltare și inovare
- C10. Fondul local

IV. Coeziune socială și teritorială

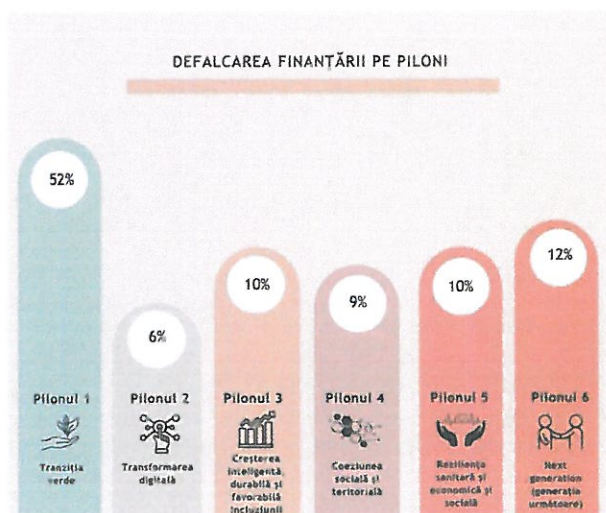
- C11. Turism și cultură

V. Sănătate, precum și reziliență economică, socială și instituțională

- C12. Sănătate
- C13. Reforme sociale
- C14. Bună guvernare

VI. Politici pentru noua generație

- C15. Educație

CAPITOLUL IV

4. STRATEGIA DE DEZVOLTARE A REGIUNII CENTRU PENTRU PERIOADA 2021-2027

4.1 Prezentarea regiunii centru

Regiunile de dezvoltare sunt opt mărimi statistice, fără personalitate juridică, create în anul 1998 prin asocierea consiliilor județene din România pentru a coordona dezvoltarea regională necesară pentru ca România să adere la Uniunea Europeană.

Nr. Crt	Regiunile de dezvoltare	Județele din componența
1	Nord-Est	Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui
2	Sud-Est	Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea
3	Sud - Muntenia	Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman
4	Sud-Vest Oltenia	Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea
5	Vest	Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș
6	Nord-Vest	Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj
7	Centru	Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu
8	București - Ilfov	municipiul București și județul Ilfov

Regiunile de dezvoltare ale României corespund cu diviziunile de nivel NUTS-II din UE. Deși devin din ce în ce mai semnificative în domeniul de dezvoltare regională, aceste regiuni nu au nici un statut administrativ, neavând un consiliu legislativ sau corp executiv. Regiunile de dezvoltare nu sunt unități administrativ-teritoriale, nu au personalitate juridică,

fiind rezultatul unui acord liber între consiliile județene și cele locale. Funcția lor este de a aloca fondurile PHARE de la UE, pentru dezvoltare regională, și de a interpreta și cerceta statistici regionale. De asemenea, regiunile de dezvoltare coordonează proiecte infrastructurale regionale și au devenit membre ale Comitetului Regiunilor când România a aderat la UE, în 2007.

Regiunea Centru este așezată în zona centrală a României, în interiorul mării curburi a Munților Carpați, pe cursurile superioare și mijlocii ale Mureșului și Oltului, fiind străbătută de meridianul 25° longitudine estică și paralela 46° latitudine nordică. Regiunea Centru are o suprafață de 34 100 kmp, reprezentând 14,3 % din teritoriul României. Prin poziția sa geografică, realizează conexiuni cu 6 din celelalte 7 regiuni de dezvoltare, înregistrându-se distanțe aproximativ egale din zona ei centrală până la punctele de trecere a frontierelor.

Relieful Regiunii Centru cuprinde părți însemnate din cele trei ramuri ale Carpaților Românești (aproape jumătate din suprafața regiunii), zona colinară a Podișului Transilvaniei și zona depresionară de contact între zona colinară și cea montană.

Rețeaua hidrografică este bogată, fiind formată din cursurile superioare și mijlocii ale Mureșului și Oltului și din afluenții acestora. Lacurile naturale sunt diverse ca geneză, cele mai cunoscute fiind lacurile glaciare din Munții Făgăraș, lacul vulcanic Sfânta Ana din Munții Harghita, Lacul Roșu, lac format prin bararea naturală a cursului râului Bicaz, Lacul Ursu. Cele mai importante lacuri antropice sunt cele de baraj de pe râurile Olt și Sebeș, lacurile sărate din fostele ocne de sare de la Ocna Sibiului, iazurile piscicole din Câmpia Transilvaniei.

Clima caracteristică Regiunii Centru este temperat-continentală, variind în funcție de altitudine. În depresiunile intramontane din partea de est a regiunii se înregistrează frecvent inversiuni termice, aerul rece putând staționa aici perioade îndelungate. Vegetația naturală este variată, prezentând o etajare altitudinală. În Câmpia colinară a Transilvaniei vegetația caracteristică este cea de silvostepă.

Resursele naturale sunt diverse și includ importante rezerve de gaze naturale, sare, metale neferoase, materiale de construcții (bazalt, andezit, marmură, travertin), mici depozite de cărbune inferior și numeroase izvoare de apă minerală. În afara resurselor subsolului, Regiunea Centru dispune de un remarcabil potențial hidroenergetic și de un valoros potențial forestier (pădurile și suprafețele împădurite ocupă aproximativ o treime din suprafața regiunii).

Numărul populației rezidente în Regiunea Centru la 1 iulie 2021 era de 2.297.491 persoane (poziția a 6-a în rândul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României), densitatea populației fiind de 67,4 loc./ kmp. Prin ponderea populației urbane, de 57%, Regiunea Centru se numără printre cele mai urbanizate regiuni ale României, după Regiunea București-Ilfov și Regiunea Vest.

În ultimele trei decenii populația regiunii s-a redus cu 19,7% (de la 2.860.490 de persoane în 1990 la 2.294.491 de persoane în 2021), înregistrând unul din cele mai severe ritmuri de declin. În mediul urban, populația regiunii a scăzut cu 24,2% în 2021 comparativ cu 1990, iar în cel rural cu 12,8%. Potrivit prognozelor demografilor, la orizontul anului 2060 Regiunea Centru ar putea pierde 23,2% din populația rezidentă, valori sub cele de la nivel național (-30,5%).

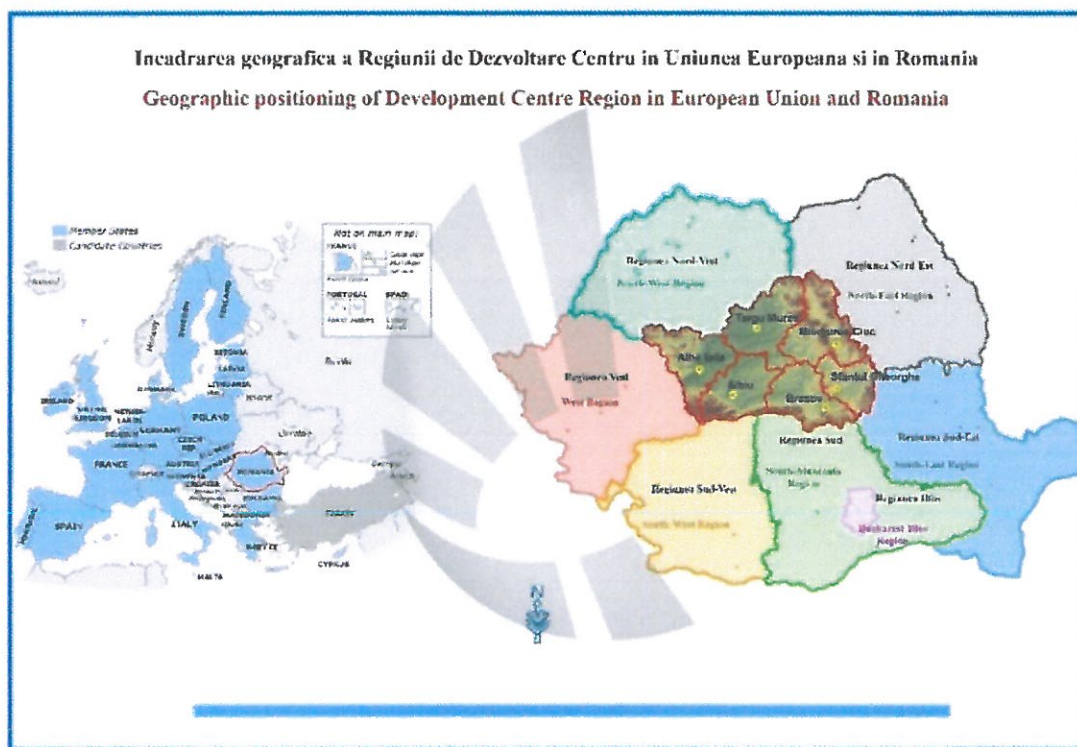
Populația Regiunii Centru se caracterizează printr-o mare diversitate etnică, lingvistică și religioasă. Românii formează 61,2% din totalul populației regiunii, maghiarii 28,6%, romii 4,7%, germanii 0,4%.

Dinamica și configurația rețelei de localități sunt factori care au influențat semnificativ nivelul de dezvoltare socială și economică a Regiunii Centru.

Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate.

În anul 2021, rețeaua urbană la nivelul Regiunii Centru cuprindea 1 oraș peste 200.000 locuitori, 2 orașe cu o populație între 100.000 – 200.000 locuitori, 3 orașe cu o populație între 50.000 – 100.000 locuitori, 7 orașe cu o populație între 30.000 – 50.000 locuitori, 7 orașe cu o populație între 20.000 – 30.000 locuitori, 11 orașe cu o populație între 10.000 – 20.000 locuitori, 20 orașe cu o populație între 5.000 – 10.000 locuitori, iar 6 orașe aveau o populație sub 5.000 locuitori.

Încadrarea geografică a regiunii centru

În Regiunea Centru s-au constituit formal două **zone metropolitane** având ca centre polarizatoare Brașov (Zona Metropolitană Brașov cu peste 400.000 de locuitori) și Târgu Mureș (Zona Metropolitană Târgu Mureș cu peste 200.000 de locuitori). Dezvoltarea **zonelor urbane funcționale**, în special a celor de la nivelul reședințelor de județ, asigură un cadru favorabil creșterii coeziunii teritoriale, sociale și economice.

Economia Regiunii Centru are o structură echilibrată, cu un o pondere încă importantă a industriei și un sector terțiar în dezvoltare rapidă. Prin valoarea **P.I.B./locuitor** (51 365 lei, în 2020), Regiunea Centru se situează pe poziția a treia la nivel național, după Regiunea București-Ilfov și Regiunea Vest. În anul 2020, P.I.B./loc., exprimat la paritatea de cumpărare standard, reprezenta 67% din media Uniunii Europene (echivalentul a 20 100 euro)

Structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale în ultimii 10-15 ani. Ponderile unor sectoare economice precum agricultura, industria extractivă s-au

redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri industriale și a celor din sectorul terțiar, cu precădere. În prezent, serviciile asigură 58,6% din valoarea adăugată brută regională, iar industria 31,1%.

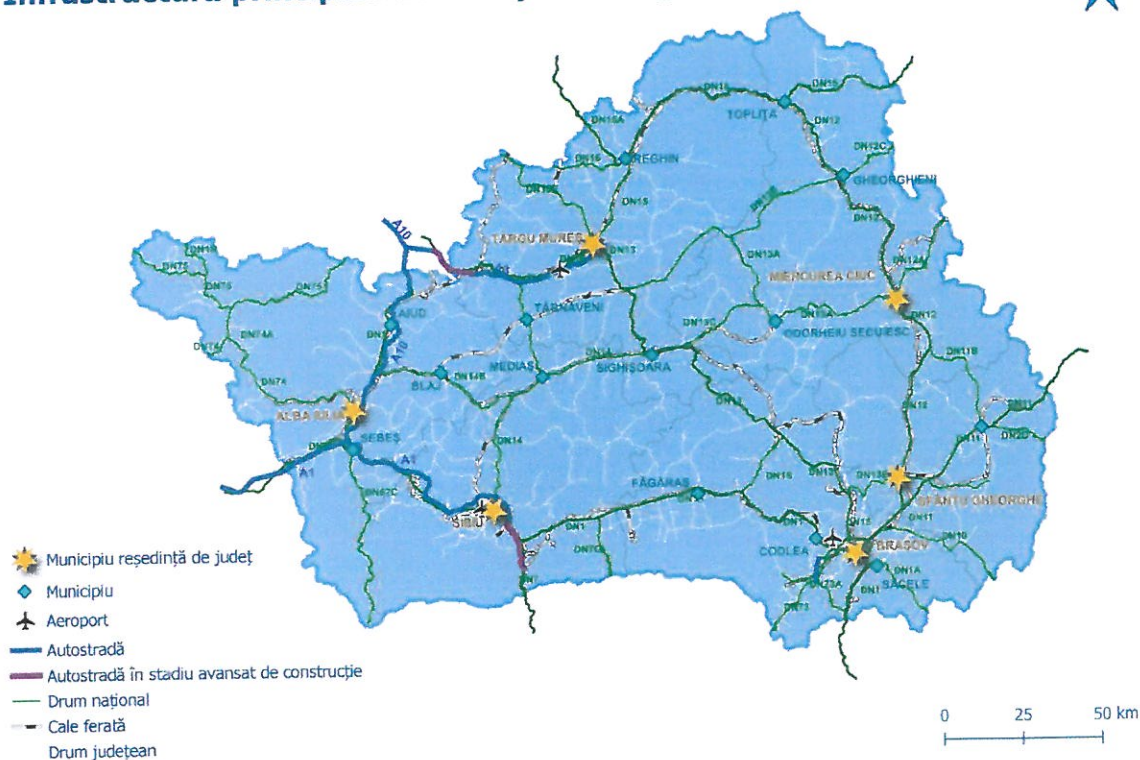
Pilonii industriei Regiunii Centru sunt industria auto, industria prelucrărilor metalice, industria alimentară, prelucrarea lemnului, industria ușoară. Un domeniu în dezvoltare rapidă este sectorul IT, iar recent, industria aeronautică concentrată în jurul Brașovului cunoaște o revigorare vizibilă.

Dacă în trecut, industria ușoară și industria lemnului ocupau poziții importante în structura investițiilor străine la nivel regional, în prezent industria auto, industria aeronautică, IT-ul și industria farmaceutică sunt principalele domenii în care se concentrează investițiile străine în Regiunea Centru.

Agricultura constituie încă o importantă ocupație și sursă de venit a locuitorilor din mediul rural. Deși ponderea populației ocupate în agricultură rămâne ridicată, contribuția acestei ramuri la valoarea adăugată brută este redusă. În anul 2021, Regiunea Centru ocupa primul loc la nivel național în ceea ce privește efectivele de ovine, cultivarea cartofului, a hameiului, a cânepei și inului pentru fibre textile.

Rețeaua rutieră măsoară 11508 km la sfârșitul anului 2022, din care 6260 km de drum modernizat, iar cea de **cale ferată** avea, la finele anului 2021, o lungime totală de 1345 km, dintre care jumătate electrificată (672 km). La finele anului 2022, autostrăzile deschise circulației în Regiunea Centru totalizează 215 km. În regiune funcționează trei aeroporturi internaționale: Sibiu, Târgu Mureș și Brașov.

Infrastructura principală de transport a Regiunii Centru

4.2 Prezentarea strategiei

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2021-2027 este parte a **Planului de Dezvoltare a Regiunii Centru 2021-2027**, principalul document de planificare la nivel regional. Fiind fundamentată pe o diagnoză regional detaliată, concretizată prin *Analiza socioeconomică regională* și prin *Analiza SWOT a Regiunii Centru*, Strategia de Dezvoltare ia în considerare nevoile majore ale regiunii și are în vedere valorificarea cât mai bună a potențialul său de dezvoltare. În plus, pe parcursul activității derulate în cadrul grupurilor de lucru, membrii acestora au adus informații calitative și au contribuit la definitivarea priorităților și măsurilor incluse în cadrul Strategiei.

Analiza socioeconomică, analiza SWOT și Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru au parcurs un intens proces consultativ desfășurat în cadrul structurilor parteneriale regionale, începând de la identificarea și cuantificarea problemelor și nevoilor locale până la stabilirea priorităților și măsurilor de intervenție. Prin activitatea desfășurată în cadrul Comitetului Regional de Planificare „Centru”, inclusiv prin cele șapte grupuri tematice de lucru (dezvoltare urbană, infrastructură teritorială, competitivitate economică și cercetare-dezvoltare, mediu și eficiență energetică, agricultură și dezvoltare rurală, turism și cultură, resurse umane și incluziune socială) și în cadrul grupurilor județene de lucru s-a urmărit implicarea actorilor relevanți pentru dezvoltarea regională în toate etapele procesului de planificare și programare. Au fost avute în vedere de asemenea și strategiile de dezvoltare ale județelor, urmărindu-se armonizarea cât mai bună a obiectivelor și acțiunilor județelor și comunităților din Regiunea Centru.

Strategia Regională urmărește pe tot parcursul său concentrarea tematică în jurul obiectivelor majore stabilite la nivel european în cadrul **Noii Politici de Coeziune pentru perioada 2021-2027**: inovare, digitalizare, transformare economică, reducerea emisiilor de carbon și combaterea schimbărilor climatice, creșterea gradului de conectare prin dezvoltarea rețelelor de transport și de internet, incluziune socială prin creșterea accesului la educație, ocupare și la servicii de sănătate de calitate și, nu în ultimul rând apropierea de nevoile concrete ale comunităților.

Viziunea care stă la baza dezvoltării regionale este ambiția ca, pe termen mediu, *”Regiunea Centru să devină o regiune curată, atractivă pentru locuitorii săi și turism, cu o economie competitivă bazată pe cunoaștere și inovare, în care grija pentru exploatarea și utilizarea durabilă a resurselor să se afle în atenția fiecărui cetățean”.*

Obiectivul global al Strategiei de Dezvoltare este ca Regiunea Centru să atingă în anul 2027 un **nivel de convergență economică de 70%** față de media Uniunii Europene.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru reunește **6 domenii strategice de dezvoltare**, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

- *Dezvoltare teritorială, dezvoltare urbană durabilă*
- *Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare și inovare*
- *Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate*
- *Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice*
- *Turism și patrimoniu cultural*
- *Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura*

4.3 Domeniile strategice de dezvoltare

1. Dezvoltarea teritorială și dezvoltarea urbană la nivelul Regiunii Centru–provocări majore pentru perioada 2021-2027

Creșterea coeziunii teritoriale și reducerea disparităților intraregionale prin îmbunătățirea infrastructurii regionale de transport și comunicații și sprijinirea dezvoltării urbane integrate prin:

- Întărirea capacității administrative a autorităților publice locale în vederea implementării principiilor dezvoltării urbane integrate și sprijinirea cooperării la nivel microregional.
- Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii de transport regional; dezvoltarea infrastructurii de internet, în mod special a infrastructurii de bandă largă.

2. Competitivitate economică, cercetare-dezvoltare, inovare și specializare inteligentă

Tranziția spre o economie regională bazată pe cunoaștere prin modernizarea tehnologică și digitalizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea contribuției cercetării–dezvoltării–inovării la dezvoltarea economică a Regiunii Centru prin:

- Promovarea unui mediu de afaceri inovativ pentru o dezvoltare economică inteligentă
- Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, susținerea clusterelor și dezvoltarea rețelilor de cooperare economică
- Susținerea sectorului regional de cercetare-dezvoltare pentru o creștere economică inteligentă
- Creșterea gradului de internaționalizare a economiei și sectorului regional de cercetare dezvoltare inovare

3. Resurse umane, incluziune socială, ocupare și sănătate

Creșterea coeziunii sociale a Regiunii Centru prin îmbunătățirea incluziunii sociale, creșterea accesului la servicii de educație, sănătate și facilitarea integrării pe piața muncii prin:

- Îmbunătățirea calității, eficacității și relevanței ofertei educaționale regionale, a serviciilor și accesului la educație la toate nivelurile
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii educaționale și a procesului educational în acord cu nevoile actuale de competențe și cerințele pieței muncii
- Dezvoltarea infrastructurii, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor acordate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile
- Extinderea și modernizarea infrastructurii de sănătate, creșterea accesului și îmbunătățirea serviciilor de sănătate, cercetare-dezvoltare, inovare în sănătate

4. Mediu, eficiență energetică și schimbări climatice

Creșterea calității vieții locuitorilor Regiunii Centru prin reducerea emisiilor de CO₂ și o mai bună gestionare a resurselor, conservarea biodiversității și creșterea adaptării la schimbările climatice prin:

- Creșterea calității mediului înconjurător din așezările urbane și rurale din Regiunea Centru
- Creșterea eficienței utilizării energiei și a altor resurse materiale
- Protejarea și conservarea biodiversității regionale
- Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

5. Turism și patrimoniu cultural

Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative

- Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural-istoric, valorificarea patrimoniului turistic natural și creșterea utilizării potențialului balnear
- Modernizarea și extinderea infrastructurii regionale de cazare și de agrement și îmbunătățirea serviciilor specifice
- Susținerea turismului de nișă, dezvoltarea activităților conexe turismului și integrarea activităților turistice
- Asigurarea forței calificate de muncă în turism

6. Dezvoltarea rurală, agricultura și silvicultura

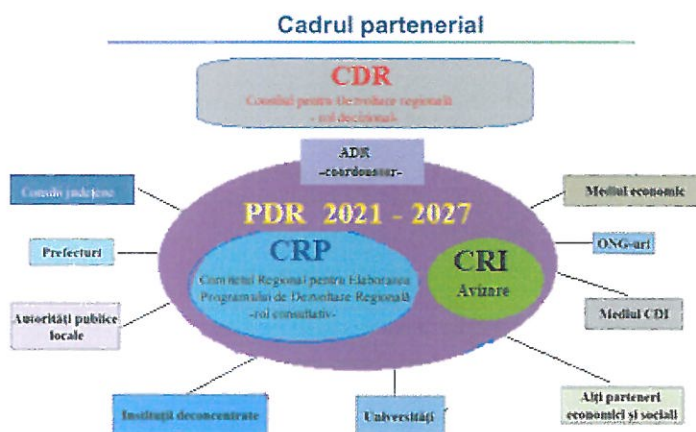
Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora prin:

- Eficientizarea sectorului agroalimentar și îmbunătățirea pregătirii profesionale a fermierilor
- Susținerea activităților agricole în zonele montane
- Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional
- Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale
- Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale
- Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

4.4 Sistemul de management și control propus la nivel regional

Având în vedere prevederile legislației în vigoare (Legea 315/2004 privind dezvoltarea regională în România și HG 1115/2004 privind elaborarea în parteneriat a Planului Național de Dezvoltare), sistemul de management și control propus la nivel regional va fi format din:

1. **Consiliul pentru Dezvoltare Regională (CDR) Centru** (reprezentanții administrației locale, președinții consiliilor județene, primarii municipiilor reședință de județ, câte un reprezentant al primarilor de orașe și unul al primarilor de comune din fiecare județ al regiunii – 24 membrii) cu rol de asumare și decizie, care conform Art. 7 din legea 315/2004 analizează și aprobă strategia și programele de dezvoltare regională, având competența de a asuma în numele regiunii aceste programe și de a verifica și analiza implementarea lor – rol în aprobarea POR 2021-2027. CDR Centru este organismul regional deliberativ, fără personalitate juridică, care este constituit și funcționează pe principii partenariale la nivelul Regiunii Centru, în scopul coordonării activităților de elaborare și monitorizare ce decurg din politicile de dezvoltare regională
2. **ADR Centru** - care conform Legii 315/2004 privind dezvoltarea regională în România este un organism non-guvernamental, nonprofit, de utilitate publică, for executiv la nivel regional în ce privește politica regională, cu personalitate juridică ce îndeplinește rolul de autoritate de management pentru POR 2021-2027 (OUG 122/2020);
3. **Comitetul Regional de Planificare (CRP) Centru** - organism consultativ care este o structură partenerială regională largă formată din 42 de entități de la nivel regional și care are ca scop consultarea privind elaborarea PDR Centru și avizarea tuturor documentelor privind elaborarea și implementarea acestuia în vederea pregătirii deciziilor CDR, dar și cu rol în pregătirea POR
4. **Consortiul Regional de Inovare Regiunea Centru (CRI)** este structura consultativă formată din 40 de entități regionale, implicată în procesul de actualizare, implementare și monitorizare a Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă, și pregătirea deciziilor CDR Centru în domeniul specializării inteligente și inovării
- 5.

Acest cadru asigură implicare și reprezentativitatea principalilor actori din regiune în procesul de elaborare implementare și control al POR, are o experiență de bună funcționare

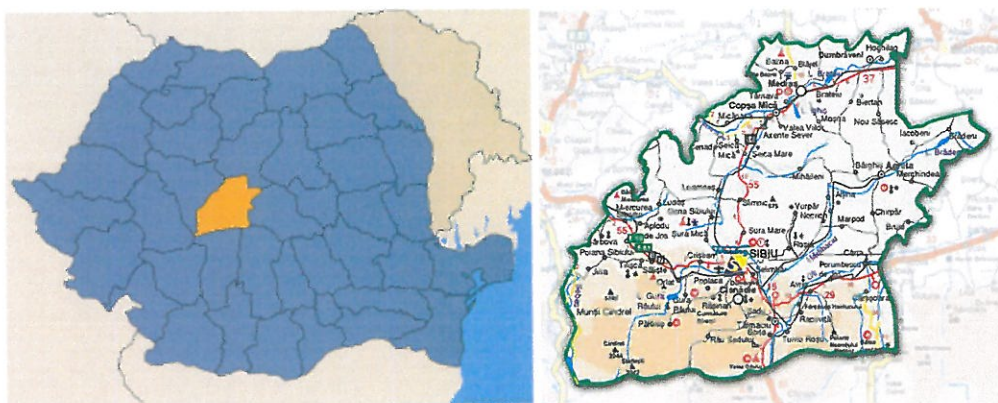
de 20 de ani, asigura echilibrul structurilor de putere locale si regionale, fiind in acelasi timp relativ suplu. In plus, se bazeaza intr-o mare masura pe un sistem de reguli/proceduri profesionale si intr-o mica masura pe decizii administrative care pot fi uneori subiective. Implementarea, monitorizarea si evaluarea POR Centru 2021-2027 va fi realizata cu sprijinul **Comitetului de Monitorizare al POR 2021-2027 Regiunea Centru**, organism fundamental pentru principiul partenerial, care va reuni reprezentanți ai mediului public, privat, academic și asociativ, cu rol important în implementarea și monitorizarea Programului. Criteriile si procesul de selectie a membrilor vor fi realizate ulterior, dupa aprobarea programului. CM POR Centru examineaza toate aspectele care afecteaza evolutia programului, inclusiv concluziile evaluarilor performantei.

CAPITOLUL V

5. PREZENTAREA JUDEȚULUI JUDEȚULUI SIBIU

Județul Sibiu (în germană *Kreis Hermannstadt*, în maghiară *Szeben megye*) este un județ situat în centrul României, în sudul Transilvaniei, în podișul cu același nume, la nord de Carpații Meridionali. Reședința județului este municipiul Sibiu.

Județul Sibiu se întinde pe 5.432 km², ceea ce reprezintă 2,3 % din suprafața totală a României, fiind pe locul 24 din acest punct de vedere și 15,9 % din teritoriul Regiunii Centru.

Județul Sibiu pe harta României

Județul Sibiu se învecinează:

- la est cu județul Brașov,
- la vest și sud-vest cu Alba,
- la sud-est cu Argeș,
- la sud cu Vâlcea,
- la nord cu județul Mureș.

Județul Sibiu cuprinde:

- 2 *Municipii* (Sibiu și Mediaș)
- 9 *Orașe* (Agnita, Avrig, Cisnădie, Copșa Mică, Dumbrăveni, Miercurea Sibiului, Ocna Sibiului, Săliște, Tâlmăciu)
- 53 *Comune*.

Municipiul Sibiu este reședința de județ.

Sibiu (în germană *Hermannstadt*, în latină *Cibinium*, în maghiară *Nagyszeben*) este municipiul de reședință al județului cu același nume, Transilvania, România, format din localitățile componente Păltiniș și Sibiu (reședința). Sibiul este un important centru cultural și economic din sudul Transilvaniei, cu o populație de 134.308 locuitori conform recensământului din 2021, fiind cel mai mare oraș din județ. Se observă o scădere a populație față de recensământul din 2011.

Municipiul Sibiu este situat în partea de sud a Transilvaniei, în Depresiunea Sibiului, străbătută de Râul Cibin. Municipiul Sibiu este unul din cele mai importante orașe din

Transilvania cu un remarcabil potențial de dezvoltare economică, avantajat și de poziționarea sa pe Coridorul IV Paneuropean și beneficiind de un modern Aeroport Internațional. Comunitatea locală este alcătuită din grupuri etnice diverse, fiind reprezentată de români (94%) care conviețuiesc cu germanii, descendenți ai coloniștilor care au emigrat în secolul al XII-lea din zona Luxemburg, Lorena, Alsacia. Lor li se alătură maghiari, rromi și o foarte puțin numeroasă comunitate evreiască. Alături de ortodocși, în Sibiu conviețuiesc reformați, romano-catolici, greco-catolici și evanghelici-luterani.

5.1 Cadru istoric

- Cibinum, denumirea latinească a acestor meleaguri, este menționat într-un document al Papalității. Dar, peste ani, această regiune și-a schimbat denumirea, precum Prepositus Cibienis sau Scibiniensis, care din punct de vedere etimologic sunt mult mai apropiate de fonetica actuală a numelui județului. În anul 1366 revine în actualitate denumirea Hermannstadt, aceasta rămânând și până astăzi denumirea Sibiului.
- Primul hrisov în care apare zona județului Sibiu datează din anul 1191. Înainte de aceste datări oficiale, descoperirile arheologice au indicat prezența unor obiecte și elemente de origine dacică în divers situri. Astfel, descoperirile arheologice făcute pe raza județului atestă faptul că zona a fost locuită încă din paleolitic dovadă stau săpăturile de la Racovița, unde s-a găsit un topor de silex aparținând culturii de prund. Fragmentele de ceramică, podoabele, unelte, mormintele de înhumare, descoperite cu ocazia săpăturilor arheologice dovedesc parcurgerea prin etapele succesive ale istoriei: neolitic, epoca bronzului, epoca fierului.
- La începutul secolului al XII-lea, odată cu integrarea Transilvaniei în Regatul Ungariei, a început colonizarea cu sași a Sibiului. Localitățile Mediaș, Boița și Slimnic, ulterior și zona Biertan este intens tranzitată de populația formată în urma colonizării Daciei de către români, dovezi în acest sens fiind destul de numeroase (inclusiv inscripții în limba latină).
- În anul 1191 papa Celestin al III-lea a acordat autonomie Prepoziturii Sibiului, fapt care a facilitat dezvoltarea Sibiului ca centru religios.
- Rând pe rând, după atestarea orașului Sibiu, alte localități din județ sunt menționate în documentele vremii, printre acestea numărându-se Biertan, Agnita, Bazna sau Avrig.
- Din perioada secolelor XIII-XIV provin cele mai multe date legate de atestările acestor localități de pe raza județului Sibiu. Afluxul de populație săsească și secuiască contribuie la sporirea diversității culturale și sociale a zonei, combinația rezultată fiind de natură să solidifice populația județului.
- Din actuala componentă a județului, zonele Făgărașului și Amlașului nu au intrat niciodată în posesia conducătorilor transilvani. Aceste zone au făcut parte integrantă din ținuturile ocupate de Țara Românească, fiind niște zone-tampon între cele două regiuni istorice.
- La nivel de securizare a zonei, că apar cetățile de tip fortificat, așa cum este cea de la Biertan. Bisericile devin locuri de rugăciune și de rezistență a locuitorilor din localitățile în care au fost ridicate. Cârța este locul în care sunt păstrate ruinele unei cetăți care este impresionantă din punct de vedere arhitectonic.

- În anul 1486 Sibiuul a devenit sediul Universității Săsești (Universitas Saxonum), organismul politic al sașilor transilvăneni. În secolul al XVI-lea marea majoritate a populației săsești a aderat la reforma protestantă.

În anul 1572 sediul Bisericii Evanghelice din Transilvania a fost mutat de la Sibiu la Biertan, de unde a revenit la Sibiu în anul 1867.

- Sibiuul își trăiește perioada de glorie în anul 1600, atunci când oastea lui Mihai Viteazul traversează zona în căutarea alipirii Transilvaniei noii țări formate din Moldova și Țară Românească. În localități precum Turnu Roșu, Tâlmăciu și Șelimbăr au loc diverse conflicte armate care vor culmina cu alipirea Transilvaniei la Țările Românești (unirea din 1600, de la Albă Iulia).
- Peste aproape 250 de ani, zona Sibiului devine iarăși un loc important din punct de vedere istoric, Revoluția Pașoptistă găsindu-și în această regiune unul dintre cele mai puternice puncte de susținere. Ulterior, despre Sibiu se aude din relatările lui Badea Cârțan, sibianul care ajunge până la Roma în căutarea originii naționale. Susținător al realizării unității naționale, acesta reușește să efectueze o serie de incursiuni pentru distribuirea de carte românească către zonele Transilvaniei.
- În timpul revoluției de la 1848 la Sibiu s-a constituit *Comitetul de Pacificațiune* din care făceau parte Avram Iancu, Simion Bărnuțiu, Axente Sever.
- Perioada 1861-1918 este marcată de o intensă activitate pro-emancipare românească a Transilvaniei, în acest sens județul Sibiu fiind un punct de influență arhicunoscut. De la publicațiile în limba română (a lui George Barițiu, de exemplu) și până la acțiunile efectuate în Dieta Transilvaniei, reprezentanții sibieni activează pentru eliberarea de sub stăpânirea străină și alipirea la Țările Române.
- În anul 1863 Dieta Transilvaniei, alcătuită din 58 deputați români, 56 deputați maghiari și secui și 44 deputați sași, s-a întrunit la Sibiu și a adoptat unele măsuri economice, precum și o lege privind egala îndreptățire a românilor cu sașii și secuii.
- În anul 1871 ia ființă Banca Albina, cea mai mare bancă românească a acelor vremuri. Sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea reprezintă o etapă de dezvoltare a comitatului Sibiu.
- Anul 1918 constituie momentul eliberator, fapt marcat și de o delegație formată din opt mii de sibieni, care ajung la marea manifestație de la Albă Iulia.
- În 1940, Sibiuul redevine zonă ocupată (de către forțele ungare), ca mai apoi, în 1944, să se revină la vechea situație (din 1918).
- Atestarea județului Sibiu are loc în anul 1925, mai apoi, în 1950, forma de organizare să fie complet schimbată de autoritățile comuniste (a fost organizată regiunea Sibiu, cu centrul în orașul Sibiu).
- Anul 1968 consimte revenirea la orânduiala pre-existentă anului 1950, așa că, Sibiuul de astăzi este delimitat pe forma regiunii din acest an.
- După anul 2000, zona Sibiului (în special orașul) devine atractivă pentru vizitatorii din zona continentală și internațională, iar frumusețile județului îi determină pe turiști să se declare mai mult decât încântați de ceea ce le oferă acest județ.

5.2 Cadru natural

Din suprafața administrativă a județului Sibiu de 543.248 ha ponderea principală este reprezentată de terenuri agricole (56%) și terenuri cu vegetație forestieră (37%), restul terenurilor ocupând doar 7% din suprafața totală.

Relieful

Forma predominantă de relief este cea de podiș, Podișul Hârtibaciului și Podișul Secașelor, subunități ale Podișului Târnavelor - acesta ocupând mai bine de jumătate din suprafața județului.

În partea de sud se află Munții Făgărașului, Munții Cindrelului și Munții Lotrului, iar la contactul dintre zona montană și cea de podiș se află depresiunile Făgărașului și Sibiului. Altitudinea minimă: 228 m (Lunca Târnavei), iar altitudinea maximă: 2535 m (Vârful Negoiu din Munții Făgărașului):

<i>Zona de munte</i>	<i>Zona depresionară</i>	<i>Podișuri</i>
♦ Munții Făgăraș se întind pe teritoriul județului Sibiu cu partea lor vestică și sunt cei mai înalți munți din țară, cu vârfuri (Negoiu, Ciortea, Vârtopu, Vânătarea lui Buteanu) cuprinse între 2.000 și 2.500 m. ♦ Munții Lotrului ♦ Munții Cindrel	♦ Depresiunea Făgărașului, cu doar o treime din suprafață atribuită județului Sibiu și cu o altitudine cuprinsă între 350 și 500 m. ♦ Depresiunea Sibiului situată în dreapta râului Olt. ♦ Depresiunea Săliștei ♦ Depresiunea Apoldului	♦ Podișul Târnavelor ♦ Podișul Hârtibaciului ♦ Podișul Secașelor

Resursele subsolului cuprind:

- ❖ rocile constitutive ale zonei muntoase, cu rezerve inepuizabile, folosite ca materiale de construcție, din care se exploatează șisturi cristaline pe văile Sadului și Lotrioarei și zăcămintul de cristale marmoreene la Porumbacul de Sus și Arpașul de Jos;
- ❖ apele minerale clorosodice, utilizate în stațiunile Ocna Sibiului, Bazna și Miercurea Sibiului;
- ❖ sarea care apare în cutele diapire în Miercurea Sibiului și Ocna Sibiului, dar care în prezent nu se exploatează;
- ❖ rezerve de argilă, pietriș și nisip folosite în construcții și în industria materialelor de construcție se găsesc în zona depresionară și în luncile râurilor. Există de asemenea bogate resurse de gaze naturale.

Rețeaua hidrografică

Teritoriul județului Sibiu se împarte în două bazine hidrografice principale, bazinul hidrografic Olt și bazinul hidrografic Mureș, ale căror cursuri de apă totalizează o lungime

de 1331 km în bazinul Oltului (râurile Olt, Cibin, Hârtibaciu și afluenții direcți) și 606 km în bazinul hidrografic Mureș (râul Târnava Mare și afluenții direcți).

- Râul Olt cu afluenții: Arpașu, Porumbacu, Cârțișoara, Cibinul, Pârâul Nou.
- Râul Târnava Mare
- Râul Cibin cu afluenții săi: Hârtibaciu, Sadu, Sebeș, Rușcior, Strâmba, Râul Vadului.
- Râul Sebeș care formează hotarul vestic al județului.

Râul Olt, străbate teritoriul județului pe o lungime de 56 km, Cibin 80 km, Hârtibaciu 88 km, Târnava Mare 75 km, Sadu 45 km.

Un număr mare de lacuri naturale (printre care se află lacuri glaciare și sărate) cât și lacuri artificiale (pentru piscicultură, irigații, hidroenergie, alimentare cu apă și agrement), completează

rețeaua hidrografică a județului. Lacurile naturale sunt de tip glaciare, fiind amplasate în Munții Făgăraș (Podragul, Podrăgelul, Balea, Doamnei, Avrig) și Munții Cindrel (Iezerul Mare, Iezerul Mic, Jujilea). Dintre lacurile antropice se menționează cele 15 lacuri instalate în vechile exploatări de sare din zona localității Ocna Sibiului (Lacul Avram Iancu este cel mai adânc lac de ocna din țară - 126 m). De evidențiat sunt lacurile artificiale de acumulare Negovanu-Sadu pe Sadu, Gura Râului pe Cibin, Brădeni I și Brădeni II pe râul Hârtibaciu și Ighișu.

Apele subterane au straturi acvifere cuprinse între 1,2 și 10 m, cu debite variind între 0,2 – 8 l/s.

În zonele înalte adâncimile variază între 5 – 10 m, iar în zona de luncă pânza de apă freatică se află la o adâncime mai mică, respectiv 5 m. Cadrul biogeografic deosebit de complex al județului Sibiu dispune de o mare varietate de ecosisteme, o concentrare de habitate cu un număr mare de specii rare, relict și endemice în masivele montane Făgăraș, Cindrel și Lotru. De asemenea, zone cu o bogată diversitate biologică, în special avifaunistică, se întâlnesc în luncile râurilor Olt, Cibin, Hârtibaciu și Vișa.

Flora județului Sibiu numără peste 5.500 specii de plante, dintre care 2.345 specii de cormofite (67% din speciile din flora României). Un număr de peste 40 de specii sunt endemice pentru Munții Carpați. Flora este bine diversificată în specii de: conifere (brad, molid), foioase (fag, stejar, gorun, tei, paltin de munte, arțar, frasin), specii de arbuști (vișinelul, alunul, socul), specii de ierburi (păiuș roșu, iarba câmpului, țepoșică, pieptănăriță) și o gamă variată de specii floristice (macul de munte, crucea voinicului, daria, roua cerului, zambila sălbatică).

Fauna județului Sibiu este și ea bogată și diversă, dată fiind multitudinea tipurilor de ecosisteme terestre și acvatice. În fauna județului Sibiu se regăsește aproape jumătate din totalul speciilor de mamifere ale țării și 54% din cel al păsărilor. Fauna cuprinde specii de: mamifere (capra neagră, cerbul, căpriorul, ursul, râsul, mistrețul, vulpea, iepurele, veverița), păsări (brumărița, mierla gulerată, fâsa de munte, sturzul de piatră, ciocârlia, potârnichea, gaița, cocoșul de munte, ierunca), reptile (șerpi, șopârle, broaște) și pești (păstrăv, biban, clean, crap).

Clima județului Sibiu este continental-moderată, cu nuanțe climatice în funcție de particularitățile reliefului: climat umed și răcoros în zona montană și climat blând, mai cald

și uscat în zona de deal și podiș: temperaturile medii anuale oscilează între 9,4 grade pe valea Oltului și scad sub 0 grade pe vârful Negoiu. Cantitățile de precipitații medii anuale sunt cuprinse între 650 mm în zona depresionară și urcă peste 1.300 mm în zona muntoasă.

Resurse naturale

(1) Pădurile reprezintă o resursă importantă a județului Sibiu, fondul forestier fiind cuprins în principal din conifere și foioase, asigurând materie primă pentru industria lemnului, fiind și sursă de energie pentru comunitățile din mediul rural.

(2) Din depozitele de gaz-metan din Transilvania, având cel mai curat gaz natural, cu un conținut de până la 99% metan, o pătrime se găsește pe teritoriul județului Sibiu, dintre care cu semnificație economică deosebită sunt cele de la Bazna, Copșa Mică, Noul Săsesc, Ilimbav și Ghijasa.

Arii protejate

În județul Sibiu, beneficiază de un statut legal de protecție la nivel național sau județean un număr de 23 de arii protejate (12 rezervații naturale și 1 monument ale naturii), a căror suprafață însumată reprezintă 3,6% (19.395,8 ha) din suprafața totală a județului. De asemenea, siturile Natura 2000 au o suprafață de 262.258,37 ha, aceasta reprezentând 48,07% din teritoriul administrativ al județului Sibiu.

5.3 Infrastructură

1. *Infrastructura de transport în județul Sibiu* se desfășoară pe mai multe cai: rutier, feroviar și aerian. În zona Sibiului infrastructura transportului rutier este reprezentat prin numeroase firme de transport și diverse parcuri logistice, a transportului aerian este reprezentată prin Aeroportul Sibiu, iar transportul naval nu este posibil deoarece nu sunt ape practicabile (fluvii sau mare):

Rutier

- E81 Satu Mare-Zalău-Cluj-Sebeș-Sibiu-Râmnicu Vâlcea-Pitești
- E68 Arad-Deva-Sebeș-Sibiu-Făgăraș-Brașov

Rețeaua de drumuri naționale din județul Sibiu:

Denumirea drumului	Traseul drumului	Poziția kilometrică		Lungimea reală
		Origine	Destinație	
DN 1	Limită jud. Brașov - Arpașu de Jos - Avrig - Veștem - Sibiu - Miercurea Sibiului - Limită jud. Alba	261+130	350+000	87,971 km
DN 7	Limită jud. Vâlcea - Tâlmăciu - Veștem - Sibiu - Limită jud. Alba	239+400	312+888	19,345 km
DN 7C	Limită jud. Argeș - Cârțișoara - DN 1 (Arpașu de Jos)	116+808	151+017	34,162 km
DN 14	Sibiu (DN 1) - Slimnic - Șeica Mare - Copșa Mică - Mediaș - Dumbrăveni - Limită jud. Mureș	0+000	81+430	81,758 km
DN 14A	Mediaș (DN 14) - Blăjel - Limită jud. Mureș	0+000	15+240	15,226 km
DN 14B	Limită jud. Alba - Țapu - Copșa Mică (DN 14)	39+527	56+241	16,753 km
Lungimea totală a rețelei de drumuri naționale din județul Sibiu				329,142 km

Drumurile județene pe raza teritorială a județului Sibiu sunt în număr de 51 și au o lungime de 943,701 km.

Nr. Crt	Drumuri județene din județul Sibiu	Lungime	Nr. Crt	Drumuri județene din județul Sibiu	Lungime
1	DJ 104D	8,550 Km	27	DJ 106M	7,500 Km
2	DJ 104E	12,620 Km	28	DJ 106N	34,500 Km
3	DJ 104F	26,380 Km	29	DJ 106P	16,000 Km
4	DJ 104G	18,860 Km	30	DJ 106R	11,175 Km
5	DJ 105	11,323 Km	31	DJ 106S	15,600 Km
6	DJ 105A	29,473 Km	32	DJ 106T	13,425 Km
7	DJ 105D	29,213 Km	33	DJ 107B	33,485 Km
8	DJ 105E	7,000 Km	34	DJ 141	28,693 Km
9	DJ 105F	14,350 Km	35	DJ 141A	32,875 Km
10	DJ 105G	56,700 Km	36	DJ 141B	18,680 Km
11	DJ 105H	6,080 Km	37	DJ 141C	10,500 Km
12	DJ 105J	13,672 Km	38	DJ 141D	4,950 Km
13	DJ 105K	2,500 Km	39	DJ 141E	1,200 Km
14	DJ 105N	2,237 Km	40	DJ 142A	16,250 Km
15	DJ 105P	7,420 Km	41	DJ 142B	11,612 Km
16	DJ 106	82,535 Km	42	DJ 142C	6,151 Km
17	DJ 106A	37,200 Km	43	DJ 142E	20,130 Km
18	DJ 106Â	1,300 Km	44	DJ 142F	12,600 Km
19	DJ 106Ă	1,500 Km	45	DJ 142G	23,550 Km
20	DJ 106B	42,395 Km	46	DJ 142H	2,130 Km
21	DJ 106C	13,330 Km	47	DJ 142J	7,855 Km
22	DJ 106D	26,741 Km	48	DJ 143	6,004 Km
23	DJ 106E	47,865 Km	49	DJ 143A	32,250 Km
24	DJ 106F	1,840 Km	50	DJ 143B	32,027 Km
25	DJ 106G	30,645 Km	51	DJ 151B	4,680 Km
26	DJ 106J	8,150 Km			

Pe raza județului Sibiu la existau 416 drumuri comunale. Conform informațiilor Direcției Județene de Statistică Sibiu lungimea drumurilor publice, pe categorii de drumuri, tipuri de acoperământ are următoarea structură:

Categorii de drumuri publice	Tipuri de acoperământ	Anul 2018
		Kilometri
Total	Total	1678
-	Modernizate	1058
-	din modernizate: Autostrazi	55
-	Cu imbracaminti usoare rutiere	237
-	Pietruite	216
-	De pamint	167
Nationale	Total	329
-	Modernizate	329
-	Cu imbracaminti usoare rutiere	-
Județene și comunale	Total	1349
-	Modernizate	729
-	Cu imbracaminti usoare rutiere	237
-	Pietruite	216
-	De pamint	167
- Județene	Total	933
-	Modernizate	614
-	Cu imbracaminti usoare rutiere	105
-	Pietruite	160
-	De pamint	54
- Comunale	Total	416
-	Modernizate	115
-	Cu imbracaminti usoare rutiere	132
-	Pietruite	56
-	De pamint	113

Feroviar

Lungimea căilor ferate în exploatare, pe categorii de linii de cale ferată de pe raza județului Sibiu la sfârșitul anului 2018 arăta în felul următor:

Categoriile de linii de cale ferată	Anul 2018
	Kilometri
Total	149
Electrificate	44
Linii normale	145
Linii normale cu o cale	101
Linii normale cu 2 cai	44
Linii înguste	4

Principalele linii de cale ferată sunt:

- [Sibiu-Vințu de Jos](#),
- [Sibiu-Brașov](#),
- [Sibiu-Râmnicu Vâlcea](#),
- [Sibiu-Copșa Mică](#),
- [Sibiu-Agnita](#).

Aerian

Aeroportul Internațional Sibiu este regie autonomă care funcționează sub autoritatea Consiliului Județean Sibiu, având ca obiect principal de activitate efectuarea de prestații, servicii, lucrări de exploatare, întreținere, reparare, dezvoltare și modernizare a bunurilor date în administrare, în vederea asigurării condițiilor pentru sosirea, plecarea și manevrarea la sol a aeronavelor în trafic național și/sau internațional, asigurarea serviciilor aeroportuare pentru tranzitul de persoane, mărfuri și poștă, precum și servicii de interes public național.

Aeroportul Internațional Sibiu este principalul punct de trafic aerian situat în centrul geografic al României, una dintre cele mai diverse și interesante regiuni din Sudul Transilvaniei și deservește curse spre și dinspre București precum și alte aeroporturi internaționale.

2. Infrastructura de utilități publice

- Rețeaua de apă și canalizare pe raza teritorială a județului Sibiu

În județul Sibiu există doi operatori regionali de apă potabilă: SC Apă Canal SA Sibiu și SC Apa Târnavei Mari SA. De asemenea, mai există cinci așa-numite zone mari, de aprovizionare cu apă potabilă în care apa tratată în cinci stații de tratare, autorizate sanitar, este distribuită populației prin rețea centralizată, de cei doi operatori. Cele cinci zone mari sunt Sibiu, Mediaș, Cisnădie, Avrig și Arpașu. Mai există însă și o serie de așa-numite zone de aprovizionare cu apă mici. Acestea asigură pentru locuitori apă potabilă produsă în 12 stații de tratare a apei, la fel autorizate din punct de vedere sanitar.

Conform raportului Direcției județene de Sănătate se menționează că în Sibiu mai există și rețele de distribuție a apei care nu sunt autorizate sanitar. Pe lângă aceste sisteme centralizate, mai există și 36 de sisteme de aprovizionare locale. Unele dintre ele au fost construite de cetățeni, majoritatea în mediul rural, dar care nu sunt autorizate din punct de vedere sanitar, respectiv furnizează populației o apă care nu este supusă procedurilor de tratare și dezinfecție permanentă a apei. Sistemul lucrează astfel: captare, înmagazinare, distribuție.

Fondurile UE au făcut posibilă implementarea proiectelor care vizează extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă, de colectare și epurare a apei uzate în județul Sibiu, care face parte din Regiunea de Dezvoltare Centru, din macroregiunea unu a României.

Dezvoltarea rețelelor de utilități publice, continuarea investițiilor pentru asigurarea accesului populației la sisteme de alimentare cu apă potabilă de calitate și continuarea investițiilor pentru asigurarea epurării apelor uzate sunt considerate obiective strategice prioritare.

- Pe raza județului Sibiu activează următorii operatori care au domeniul de activitate: Gaze naturale - producători, furnizori, distribuitori: E.ON GAZ DISTRIBUTIE, ROMGAZ SA, CARPATGAS S.R.L., TRANSGAZ SA., Delgaz Grid. 98 de localități snt conectate la rețeaua de distribuție a gazului metan .

3. Telecomunicații

- Pe raza județului Sibiu activează furnizori de servicii de telecomunicații.
- La 31.12.2018 în județul Sibiu existau 133 unități de poștă.

5.4 Administrație

Județul Sibiu este administrat de un consiliu județean format din 32 consilieri. În urma alegerilor locale din 2020, consiliul este prezidat de Daniela Cîmpean de la PNL, iar componența politică a Consiliului județean este următoarea:

Partid	Consilieri
Partidul Național Liberal	18
Partidul Social Democrat	5
Forumul Democrat al Germanilor din România	5
Uniunea Salvați România	4

Stema județului Sibiu a fost aprobată **prin Hotărârea nr. 1296/2002 privind aprobarea stemei județului Sibiu.**

DESCRIEREA ȘI SEMNIFICAȚIILE elementelor însumate ale stemei județului Sibiu:

Descrierea stemei

Stema județului Sibiu, potrivit anexei nr. 1, din Hotărârea nr. 1296/2002 privind aprobarea stemei județului Sibiu, ca compoziție heraldică, este reprezentată printr-un scut triunghiular despicat, cu cap de smâlț azuriu, încărcat cu leu ca leopard de aur, pășind de la stânga spre dreapta, cu dreapta ridicată, limbat și armat.

Partea dreaptă - pe smâlț roșu, fasciată cu patru fascii de aur micșorate.

Partea stângă - pe smâlț roșu, încărcată de o trincletă foliată de aur.

Semnificația elementelor însumate

Stema județului Sibiu este o stemă civică a entității teritorial-administrative. Ea cuprinde semne de patronaj istoric, fiind totuși o asumptiune. Din punct de vedere stilistic este o stemă gotică.

▪ Mobila LEU - smâlțul auriu a fost ales în complement cu smâlțul roșu al scutului, împreună cu cele două smâlțuri fiind cele tradiționale ale Transilvaniei. Ca simbol consacrat: blândețe, frumusețe,

noblețe și bună-credință. Încărcată pe figura cap, simbolizând tradițional vigilența, puterea și generozitatea, se dorește a reprezenta calitatea militară a românilor din spațiul actualului județ, cea de armată voievodală, apoi de plăieși și ulterior de alcătuitori ai regimentului grăniceresc cu sediul la Orlat, județul Sibiu.

Prin prezentarea "așezat" și în stilul romanic în care este figurată, mobila se dorește și o trimitere la animalul emblematic al Legiunii "Gemina". Leul are tradiție în mitologia românească, cel de aur fiind simbol solar, regăsindu-se, de asemenea, în folclor, în inițiativă, onomastică, toponimie sau în heraldică.

- Partea DEXTRA - smalt roșu fasciat cu patru fascii micșorate de aur este obținut din spargerea stemei dinastice a domnilor Munteniei și duci de Amlaș și Făgăraș a Basarabilor. Semnul indică patronajul acestor domni asupra unei părți din spațiul istoric al actualului județ, fiind intrat în convenția heraldică europeană, din epocă până astăzi, ca semn heraldic vlah și semn în stema dinastică a domnilor Valahiei mari.

- Partea SINISTRA - smalt roșu încărcat cu trincleta foliată, obținut prin spargerea stemei municipiului Sibiu, cu reținerea smaltului cu semnificația lui și a trincletei foliate, aceasta funcționând ca semn sigilar și heraldic autentic al Universității Săsești. Este un semn de patronaj, după constituire Universitatea Săsească exercitându-și autoritatea asupra întregului spațiu istoric sibian.

5.5 Economie

Economia județului Sibiu este destul de echilibrată, aceasta este orientată către activitatea de industrie, comerț, turism, producția și furnizarea energiei electrice, termice, gaz, apă caldă și aer condiționat, transport și depozitare, hoteluri și restaurante (județul dispune de stațiuni cu apă termală, stațiune de schi, mulți turiști), etc.

Județul Sibiu este un important centru administrativ în centru țării, cu resurse umane, materiale, bogate, cu o forță de muncă instruită datorită instituțiilor de învățământ de la Sibiu și Cluj unde se instruiesc tineri, cu multe investiții străine, cu un potențial mare în domeniul turismului, a industriei de componente pentru autovehicule, datorită faptului că mulți etnici germani care au emigrat în Germania s-au întors și au investit în județ. Acesta are un potențial uriaș de creștere pe domeniile menționate și datorită poziționării județului pe axa București, Timișoara, Budapesta, Bratislava, Viena, care odată cu terminarea autostrăzilor București - Pitești – Râmnicu Vâlcea - Sibiu - Curtici și București – Brașov - Sibiu - Oradea - Borș, va lega Bucureștiul (implicit Sibiul) de marile capitale europene.

Un rol important în economia județului îl au: industria de textile și de confecții, industria de pielărie și încălțăminte, industria de construcții a mijloacelor de transport rutier, industria materialelor de construcții (prin exploatarea zăcămintelor de marmură, argilă și nisipuri), industria de prelucrare a lemnului, industria alimentară (prin prelucrarea laptelui, a cărnii și a pieilor), comerțul, serviciile și turismul. Exploatarea resurselor naturale sarea și nămolul mineral sunt valorificate în stațiunile balneoclimaterice Bazna și Ocna Sibiului în tratarea unor afecțiuni. O ramură de bază a economiei acestui județ este și agricultura prin creșterea animalelor și cultivarea porumbului, cartofului și orzului.

Conform *Buletinului Statistic Informativ al Direcției Județene de Statistică Sibiu din iunie 2021*:

- efectivul salariaților din județul Sibiu, a fost de 139935 persoane la sfârșitul lunii iunie 2021.

- față de luna corespunzătoare a anului precedent, numărul salariaților din județul Sibiu a crescut cu 2586 persoane.

La sfârșitul lunii iunie 2023, în evidențele Agenției Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă Sibiu erau înregistrați 4.955 șomeri (din care 2.632 femei), rata șomajului fiind de 2,51%, mai mare cu 0,15 pp decât valoarea înregistrată în luna mai 2023. Din totalul de 4.955 persoane înregistrate în evidențele AJOFM Sibiu 813 erau beneficiare de indemnizație de șomaj, iar 4.142 erau șomeri neindemnizați. În ceea ce privește mediul de rezidență, 3.249 șomeri provin din mediul rural și 1.706 sunt din mediul urban.

Șomerii cu primare sau fără studii (38,75%) au ponderea cea mai mare în totalul șomerilor înregistrați în evidențele AJOFM Sibiu, urmat de cei cu studii gimnaziale (25,29%), (12,45%) cu studii profesionale, (13,68%) cu studii liceale și postliceale iar cei cu studii superioare sunt 9,83% din totalul șomerilor înregistrați. Structura șomerilor înregistrați pe nivel de ocupabilitate, stabilit prin profilare, se prezintă astfel: 1.383 persoane foarte greu ocupabile, 1.724 greu ocupabile, 1.651 mediu ocupabile, iar 197 sunt persoane ușor ocupabile.

Evoluția șomerilor pe grupe de vârstă în anul 2023

Numărul șomerilor înregistrați	IUNIE 2023 (persoane)	FEBRUARIE 2023 (persoane)	IANUARIE 2023 (persoane)
Total județ	4955	4597	4346
< 25 ani	792	838	772
între 25-29 ani	400	420	393
între 30-39 ani	970	789	749
între 40-49 ani	1159	1048	1023
între 50-55 ani	700	653	624
Peste 55 ani	934	849	785

5.6 Populație

Conform Recensământului din 2021:

<i>Componența etnică a județului Sibiu</i> 388.325 locuitori: - Români (80,6%) - 313.118 persoane, - Maghiari (1,5%) – 6.112 persoane, - Romi (3,3%) - 12.808 persoane, - Germani (0,7%) - 2.716 persoane, - Altă etnie (13,9%) – 53.521 persoane.	<i>Componența confesională a județului Sibiu</i> 388.325 locuitori: - Ortodocși (77,2 %) - 299.561, - Romano-catolici (0,9%) - 3.791, - Penticostali (1,2%) - 4.601, - Greco-catolici (1,3%) - 4.986, - Reformați (0,9%) - 3.639, - Bapțiști (0,7%) - 2.682, - Altă religie (17,8 %) – 69.065.
---	---

De menționat, că populația județului Sibiu, în perioada 2014 - 2018 a avut o creștere de la 463.228 locuitori la 466.472, cu 0,7 la sută, aceasta se regăsește în orașele menționate mai jos și în 53 de comune. Spre deosebire de această perioadă, până în anul 2021 populația a

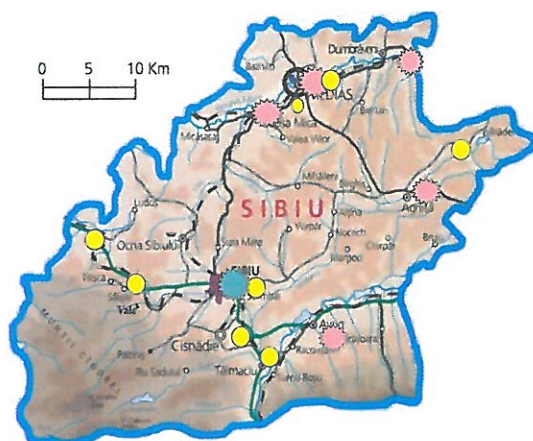
cunoscut o scădere semnificativă ajungând la un total de 388.325 persoane din care 200.424 femei și 187901 bărbați.

5.7 Educație

Structura unităților de învățământ pe raza județului Sibiu la sfârșitul anului 2018 arăta în felul următor (date INSSE):

Nr. Crt	Categorii de unități școlare	Anul 2018
1.	Creșe:	
2.	Grădinițe de copii	47
3.	Unități școlare din învățământul preuniversitar	129
4.	Scoli din învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	87
5.	Scoli din învățământul primar și gimnazial	85
6.	Scoli din învățământul special primar și gimnazial	2
7.	Unități școlare din învățământul secundar ciclul 2	35
8.	Licee-învățământ secundar ciclul 2	33
9.	Licee și colegii teoretice	9
10.	Licee profil tehnic	14
11.	Licee profil resurse	2
12.	Licee tehnice - total, din care:	-
13.	Licee tehnic	-
14.	Licee tehnice - resurse naturale și protecția mediului	-
15.	Licee agricole	-
16.	Licee agromontane	-
17.	Licee economice, administrative și de servicii	-
18.	Licee economice	-
19.	Licee profil servicii	6
20.	Scoli normale (Licee pedagogice)	1
21.	Licee profil artistic	1
22.	Licee de arte plastice	-
23.	Licee de muzică	-
24.	Licee de coregrafie	-
25.	Seminarii teologice	-
26.	Licee speciale tehnice - total, din care:	-
27.	Licee speciale tehnice	-
28.	Scoli din învățământul profesional învățământ secundar ciclul 2	2
29.	Scoli profesionale-învățământ secundar ciclul 2	-
30.	Scoli profesionale speciale-învățământ secundar ciclul 2	2
31.	Scoli profesionale speciale de reeducare / Centre școlare de educație incluzivă - învățământ secundar ciclul 2	-
32.	Scoli din învățământul postliceal și de maistri	7
33.	Scoli postliceale	7
34.	Scoli tehnice de maistri	-
35.	Instituii de învățământ superior	4
	Total	180

Repartizarea teritorială a unităților școlare ÎPT și domeniile de formare profesională din oferta acestora este prezentată în figura de mai jos.¹

Unitățile de învățământ din zona Sibiu oferă 15 domenii de calificare (construcții instalații și lucrări publice, estetica și igiena corpului omenesc, mecanic, electric, electromecanică, electronica automatizări, industrie textilă și pielărie, fabricarea produselor din lemn, turism și alimentație, comerț, economic, protecția mediului, agricultură, industrie alimentară), oferta răspunzând dezvoltării economice a zonei și opțiunilor elevilor.

Zona Mărginimii Sibiului, deservită de Liceul Tehnologic „Ioan Lupaș” Săliște, Liceul Tehnologic

„Ilie Măcelariu” Miercurea Sibiului, oferta de formare conține domeniile: economic, turism și alimentație, industrie textilă și pielărie, comerț.

Zona Tâlmaci-Avrig, deservită de Liceul Tehnologic Mârșa și Liceul Tehnologic „J. Lebel”

Tâlmacu, oferta de formare conține domeniile: turism și alimentație, mecanică

Zona Agnita, deservită de Colegiul Tehnic „A. T. Laurian” Agnita și Liceul Tehnologic Iacobeni având ca ofertă de formare domeniile: comerț, industrie textilă și pielărie, fabricarea produselor din lemn

Zona Dumbrăveni, deservită de Liceul „T. Cipariu” Dumbrăveni care oferă formare în domeniile: economic, mecanică

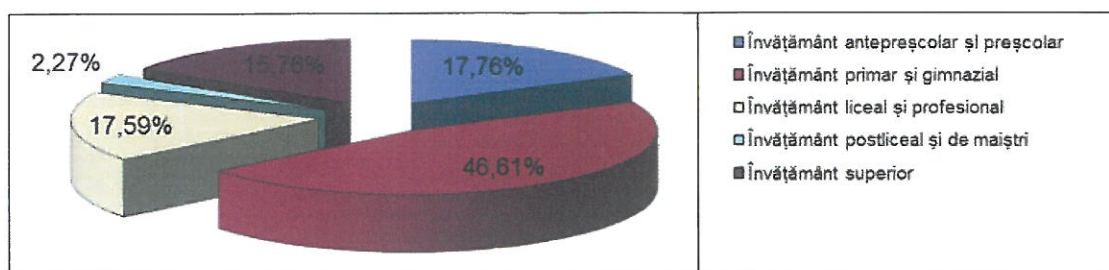
Zona Mediaș, Colegiul ”Școala Națională de Gaz” Mediaș, Colegiul Tehnic „Mediensis” Mediaș, Liceul Tehnologic „Automecanica” Mediaș care oferă 10 domenii de calificare (construcții instalații și lucrări publice, estetica și igiena corpului omenesc, mecanic, electric, electromecanică, electronica automatizări, industrie textilă și pielărie, turism și alimentație, comerț, economic, protecția mediului)

Zona Copșa, deservită de Liceul Tehnologic „N. Teclu” Copșa Mică și Liceul Tehnologic”Stănescu

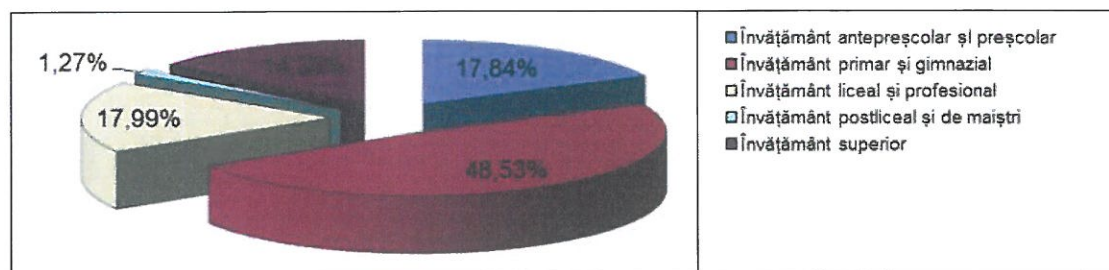
Valerian” Târnava având ca ofertă de formare domeniile: comerț, industrie textilă și pielărie, mecanică, electronică și automatizări, estetica și igiena corpului, construcții instalații și lucrări publice.

Conform Anuarului statistic al județului Sibiu pentru anul 2020: Populația școlară pe nivelul de educație în anul școlar 2019/2020 pentru învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, liceal și profesional, postliceal și de maștri, superior arată în felul următor:

¹ INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN SIBIU- Planul Local de Acțiune în Învățământ (PLAI)- Document elaborat de Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (C.L.D.P.S.) Sibiu

Iar, personalul didactic pe niveluri de educație în anul școlar 2019/2020 pentru învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, liceal și profesional, postliceal și de maiștri, superior arata în felul următor:

5.8 Sănătate și asistență socială

Pe raza teritorială a județului Sibiu, conform informațiilor *Direcției Județene de Statistică Sibiu*, la sfârșitul anului 2019 funcționau următoarele unități sanitare:

1. Spitale - 10;
2. Policlinici - 28;
3. Dispensare medicale - 2;
4. Centre de sănătate mintală - 2;
5. Unitati medico-sociale - 4;
6. Centre de diagnostic și tratament - 1;
7. Centre medicale de specialitate - 1;
8. Puncte de lucru ale centrelor de dializa - 3;
9. Cabinete medicale de medicină generală - 41;
10. Cabinete medicale școlare - 34;
11. Cabinete medicale studențești - 1;
12. Cabinete medicale de familie - 303;
13. Cabinete stomatologice - 506;
14. Cabinete stomatologice școlare - 15;
15. Cabinete medicale de specialitate - 228;
16. Societate civilă medicală de specialitate - 6;
17. Farmacii - 156;
18. Puncte farmaceutice - 31;
19. Depozite farmaceutice - 10;
20. Laboratoare medicale - 60;
21. Laboratoare de tehnică dentară - 95;
22. Centre de transfuzie - 1;
23. Alte tipuri de cabinete medicale - 2.

Asistență socială:

În județul Sibiu, numărul mediu al pensionarilor de asigurări sociale de stat în trimestrul I. 2021, era de 98516 persoane. Pensia medie lunară a pensionarilor de asigurări sociale de stat, în trim. I. 2021, a fost de 1608 lei/persoană, față de 1597 lei/persoană, media pe țară.

Indicatorii sociali sunt descriși în felul următor:

12. NUMĂRUL MEDIU ȘI PENSIA MEDIE LUNARĂ A PENSIONARILOR DE ASIGURĂRI SOCIALE DE STAT	2020				2021	
	trim. I	trim. II	trim. III	trim. IV	trim. I	trim. II
Numărul mediu al pensionarilor-(persoane)	98026	98215	98359	98639	98516	98385
Pensia medie – (lei)	1391	1395	1468	1603	1608	1614

număr

13. MIȘCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI (persoane cu domiciliul sau reședința obișnuită în România) - date absolute	2020						2021 ¹⁾						
	iul.	aug.	sep.	oct.	nov.	dec.	ian.	feb.	mar.	apr.	mai	iun.	iul.
Născuți- ¹⁾	364	322	338	325	296	238	286	303	350	284	300	349	340
Decedați ¹⁾	391	448	399	496	796	626	432	442	573	557	428	391	334
Spor natural ¹⁾	-27	-126	-61	-171	-500	-388	-206	-139	-223	-273	-128	-42	6
Căsătorii ²⁾	241	294	269	197	71	67	80	97	132	65	172	240	368
Divorțuri ²⁾	72	65	46	47	53	64	21	46	70	54	20	26	50
Decedați sub 1 an ¹⁾	2	4	1	4	2	0	1	5	1	0	1	5	2

Pe raza teritorială a județului Sibiu se asigură servicii sociale conforme cu prevederile din Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare:

- SERVICII SOCIALE DIN STRUCTURA DGASPC SIBIU.
- SERVICII SOCIALE FURNIZATE DE AUTORITĂȚILE PUBLICE LOCALE.
- SERVICII SOCIALE PRIVATE.

5.9 Cultură

În domeniul culturii, județul Sibiu se remarcă printr-un patrimoniu cultural bogat și foarte variat: monumente de o certă originalitate, biserici vechi, cetăți fortificate, buni meșteșugari și păstrători de tradiții. Iar bucătăria locală e greu de descris în cuvinte - preparate după tehnici vechi și presărate cu mirodenii care mai de care, bucatele sibiene pot desfăta cu un adevărat festin de arome.

Pe raza județului Sibiu activează biblioteci, Instituții și companii de spectacole sau concerte, Muzee și colecții publice, cămine culturale:

Nr. Crt	Biblioteci (pe categorii de biblioteci)	Număr
1.	Ale institutiilor de invatamant superior	3
2.	Specializate	7
3.	Scolare	148
4.	Publice	32
5.	Judetene	1
6.	Municipale si orasenesti	7

7.	Comunale	24
Total:		190

Nr. Crt	Instituții și companii de spectacole sau concerte pe categorii de instituții	Număr
1.	Dramatice (inclusiv secțiile de teatru)	2
2.	De păpuși și marionete (inclusiv secțiile de teatru)	2
3.	Filarmonica și orchestre simfonice	1
4.	Ansambluri populare	1
5.	Alte tipuri de unități culturale	2
Total		8

- Teatre - 2
- Muzee și colecții publice - 25
 - Muzeul Brukenthal
 - Muzeul de Istorie din Sibiu
 - Muzeul de Istorie Naturală din Sibiu
 - Muzeul „Astra” din Sibiu
 - Muzeul Civilizației Populare Tradiționale ASTRA
 - Muzeul Civilizației Transilvane „ASTRA” din Sibiu
 - Muzeul de etnografie universală "Franz Binder"
 - Muzeul de etnografie și artă populară săsească „Emil Sigerus”
 - Muzeul Farmaciei din Sibiu
 - Muzeul Locomotivelor cu Aburi
 - Muzeul de Arme și Trofee de Vânătoare
 - Casa Artelor din Sibiu
 - Colecția Muzeală a Armenilor din Transilvania din Dumbrăveni, jud. Sibiu
 - Casa Memorială Dr. Gheorghe Telea din Nou Român
 - Muzeul Parohial din Săliște
 - Muzee private
 - „Casa cu păpuși” din Sibiu, cu păpuși îmbrăcate în port tradițional românesc, săsesc, unguresc și țigănesc, realizat de Maria și Mircea Drăgan.
- Cămine culturale
- *Lista monumentelor istorice din județul Sibiu* cuprinde 1053 de monumente amplasate în toate localitățile județului.

Catalogul Structurilor Infodocumentare din România este un portal care cuprinde informații despre instituțiile din Sistemul Național de Bibliotecă.

În 2007, Sibiu a fost Capitala Culturală a Europei (împreună cu Luxemburg), fiind cel mai important eveniment cultural din istoria orașului și un mare număr de turiști au sosit atât din țară cât și din străinătate.

5.10 Tradiții

O bună parte din datinile și obiceiurile din bătrâni se mai păstrează și astăzi în localitățile din județul Sibiu. Strâns legate de anumite sărbători religioase și ritualuri ancestrale, aceste obiceiuri se transformă în adevărate spectacole de muzică, dans, port tradițional, bucătărie locală, îndemânare artistică, creativitate și joc.

Cetele de Juni din Mărginimea Sibiului

În preajma sărbătorilor de iarnă este ocazia de a întâlni Ceata Junilor pe ulițele satelor. Ceata Junilor este un obicei prezent în aproape toate localitățile Mărginimii Sibiului, mai puțin în Poiana Sibiului. Aceasta se formează, conform tradiției, la Sf. Nicolae, iar organizarea lor diferă de la o localitate la alta. Cetele de Juni își încep activitatea o dată cu colindul din Ajunul Crăciunului. Mai întâi ei colindă în gospodăria primarului, apoi preoții din sat după care urmează să fie colindați localnicii. În 28 decembrie, are loc la Săliște „Întâlnirea cetelor”. Juni și junese din întregul județ, îmbrăcați în costume tradiționale cu migală țesute și special pregătite pentru această zi de sărbătoare se întâlnesc la Săliște în pași de dans și cântece vesele tradiționale. E o sărbătoare a bucuriei, un adevărat spectacol al portului popular atât de diversificat. Timp de patru săptămâni Cetele de Juni răspândesc cu bucurie, joc și voie bună vestea Nașterii Domnului și trecerea la noul an.

Craii și Irozii

„Craii” sau „Irozii” sunt copiii care colindă interpretând o scenetă religioasă. Îmbrăcați în costume populare, cu coifuri, săbii, panglici, „Craii” interpretează în prima zi de Crăciun, la biserică scena Nașterii Domnului. Aceștia aduc bucurie și emoție tuturor celor prezenți prin mesajul plin de însemnătate pe care îl transmit.

Îngroparea anului, Jina

La miezul nopții, junii, fetele și muzicanții, ies în centrul comunei și săvârșesc un întreg ceremonial de îngropare a anului ce a trecut, după care întâmpină anul ce urmează să vină cu jocuri, cântece și focuri de artificii. Petrecerea continuă la Pavilion sau la gazdă unde până în zori se încinge jocul, iar cu mic cu mare cântă în onoarea Noului An.

Meteleaua, Avrig

La sfârșit de decembrie, la Avrig multi vizitatori de peste tot se adună în Piața Gheorghe Lazăr pentru a vedea *meteleii*. Așteptată de mulți, sărbătoarea „Meteleaua” este unul din cele mai vechi obiceiuri care se practică la Avrig. Este o sărbătoare cu origine păgână care simbolizează birunița binelui, a luminii, a renașterii. Costumația și mai ales măștile cetelor de juni devin veritabile tablouri alegorice cu subiecte din cele mai diverse. După parada costumelor, la miezul nopții, feciorii ard lemnele rămase din cele strânse de la gospodari în Ajunul Crăciunului luându-și rămas bun de la sărbătoare.

Udatul Ionilor

„Udatul Ionilor” este un obicei păstrat din străbuni la Tălmăcel și care se sărbătorește în continuare an de an. În ziua Sf. Ioan Botezătorul întregul sat vuită a sărbătoare. După slujba religioasă, pornește spre râu **alaiul** format din: feciori călare ce poartă steaguri tricolore, copii și juni îmbrăcați tradițional, un **car alegoric** tras de boi împodobiți cu țesături și mărgelă și măgărușii cu moșul și baba din paie. Ajunși la râu, pe versuri tradiționale, junii îi udă rând pe rând pe toți ce poartă numele de „Ion”. Și pentru a uita de gerul de afară, Ionii udați sunt răsplătiți cu colaci, vin și țuică. Sărbătoarea continuă apoi pe ulițele strâmte ale

satului cu dansuri și cântece specifice locului. Udatul Ionilor a devenit o sărbătoare cu adevărat spectaculoasă care transmite un strop din veselia și emoția întregului sat.

Fuga Lolelor

Legende spun că acest obicei își are rădăcinile în Evul Mediu. Pe când năvălitorii turci au asediat cetatea Agnitei, o tânără curajoasă pe nume Ursula s-a deghizat într-un costum înfricoșător, a ieșit din cetate și pocnind din bici făcea zgomote asurzitoare ce i-au alungat pe turcii speriați. În secolele XVII-XVIII, obiceiul lolelor era strâns legat de obiceiul înmânării lăzii de breaslă noului staroste. Adunarea era însoțită de lole, personaje amuzante, care aveau rolul de a proteja lăzile de vecinătate. Astăzi, obiceiul se desfășoară sub forma unei parade deschise de căpetenia breslei cizmarilor însoțită de doi copilași, simbol al îngerilor păzitori. Urmează apoi breasla croitorilor, breasla blănarilor și breasla dogarilor, fiecare dintre aceste bresle prezentând publicului meșteșugurile tradiționale, elemente și personaje specifice. Defilarea se încheie cu intonarea Imnului Transilvaniei apoi lolele aleargă în grupuri pe străzi pentru a alunga spiritele rele prin pocnete de biciuri și zgomotul tălăngilor. Dacă sunt recunoscute de trecători, acestea oferă drept recompensă câte o gogoasă.

5.11 Turism

Județul Sibiu se caracterizează printr-un bogat potențial turistic natural și antropic. Cel mai important produs turistic al județului este DIVERSITATEA: peisagistică, etnică, culturală și religioasă.

Relația turism-dezvoltare durabilă la nivelul județului Sibiu a determinat constituirea unei strategii ce implică trei aspecte importante:

- calitate – turismul durabil asigură o experiență valoroasă pentru vizitatori, îmbunătățind în același timp calitatea vieții comunităților gazdă și protejând mediul;

- continuitate – turismul durabil asigură continuitatea resurselor naturale pe care se bazează și continuitatea culturii comunităților gazdă, cu experiențe satisfăcătoare pentru vizitatori;
- echilibru – asigurându-se un echilibru între nevoile industriei turistice, ale ecologiștilor și ale comunităților locale.

Astfel, exploatarea turistică, planificarea și amenajarea face parte din strategia de dezvoltare durabilă a județului Sibiu.

În județul Sibiu Turismul ca fenomen și activitate este unic în felul său prin dependența pe care o manifestă față de mediul înconjurător, social și cultural, de valorile acestora, din care cauză turismul are un interes de necontestat în a le asigura durabilitatea. Varietatea peizagistică a munților, etnografia, datinile, obiceiurile, monumentele istorice și de arhitectură, muzeele, încadrează județul între vetrele de cultură și civilizație romanească și în zonele cu tradiție turistică, cu largi perspective de dezvoltare.

Prin diversitatea și frumusețea peisajului, prin factorii de relief și de mediu, prin dezvoltarea industrială și culturală, județul Sibiu poate prezenta oferte amatorilor de drumeții sau alpinism, de vânătoare sau pescuit, practicanților de schi sau patinaj, ori celor interesați de monumente ale naturii istorice sau arhitecturale sau de tradiții locale.

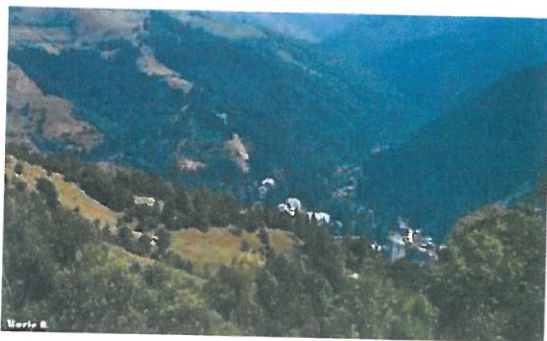
Zona montană

Întreaga zonă de sud-vest ocupată de teritoriul administrativ sibian este parcursă, integral sau numai în parte, de relieful maiestuos al munților Cindrel, Lotru (Șteflești) și Făgăraș. Aceștia reprezintă o parte distinctă a Carpaților Meridionali, precum fortificațiile unei cetăți medievale. Suprafața montană a județului Sibiu ocupă 30% din teritoriu, 70% revenind podișurilor și colinelor piemontane. Datorită valorilor sale naturale, o bună parte din acest teritoriu montan este protejat la nivel european, fiind parte din Natura 2000.

Munții Făgăraș reprezintă un masiv muntos care face parte din Carpații Meridionali, și în care se află cel mai înalt vârf montan din România, vârful Moldoveanu, cu altitudinea de 2.544 de metri.

Munții Cindrel, numiți uneori **Munții Cândrel**, sunt o sub-grupă de munți situată în Carpații Meridionali, delimitată de râul Sebeș, râul Sadu și Podișul Transilvaniei. Munții Cindrel au un relief glaciar reprezentat prin circuri glaciare, care adăpostesc tăuri glaciare. În porțiunea centrală vârfurile acestor munți au altitudini peste 2 000 m, cel mai înalt fiind vârful cu nume omonim munților, Vârful Cindrel, cu o altitudine de 2245 m. În rest altitudinile coboară spre 1 700 m. În partea de nord, la trecerea spre Podișul Transilvaniei, se află zona etnografică Mărginimea Sibiului.

Munții Lotrului sunt o grupă muntoasă a Munților Șureanu-Parâng-Lotrului, aparținând de lanțul muntos al Carpaților Meridionali. Cel mai înalt pic este Vârful Șteflești, având 2.242 m.

Principalele obiective turistice

Castelul de Lut Valea Zânelor a luat ființă în 20 martie 2014, având la bază un concept unic de Casă Naturală de Poveste și Loc al relaxării și liniștii. Pe malul râului Porumbacu, la poalele măreților munți Făgăraș se află un loc feeric, rupt din basmele populare românești și păzit cu mare atenție de entități magice.

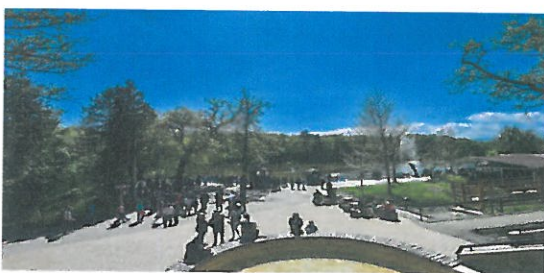
Castelul de Lut Valea Zânelor este un loc de relaxare al călătorilor, un loc scăldat permanent în razele blânde ale soarelui și în pastelul infinit al florilor. Legenda spune că țărâmul pe care se află castelul era locuit de făpturi magice - zâne - acestea protejează și în prezent locul care era cândva casa lor.

Muzeul Locomotivelor din Sibiu cuprinde locomotive construite între anii 1885 și 1959 fabricate în România, Germania, U.R.S.S. și S.U.A. Deși nu arată ca un muzeu obișnuit, fiind asemănat mai mult cu un "cimitir de locomotive", deoarece exponatele par abandonate și nu sunt întreținute sau însoțite de texte descriptive, Muzeul Locomotivelor cu Abur poate fi un punct de atracție pentru turiștii pasionați de istoria mijloacelor de locomotie și nu numai.

Cascada Bâlea, denumită și Urlătoarea Bâlei, este situată în Munții Făgărașului între vârfurile Moldoveanu și Negoiu, la peste 1200 m altitudine. Este cea mai mare cascadă în trepte din România, cu o cădere de 60 m, și marchează treapta inferioară a circuitului glaciar Bâlea.

În 1929 s-a deschis în pădurea Dumbrava **prima Grădină Zoologică din România** de către Uzina Electrică Sibiu la inițiativa inginerului Szekely căruia i-a venit ideea după ce a găsit niște vulpi pe când efectua lucrări de reparații la barajul de la Sadu. După înființare, Grădinii Zoologice i-au fost donate mai multe animale și păsări, cum ar fi o pisică sălbatică, o lupoaică donată de Obert von Spiess din partea Regelui, un lup donat de Asociația "Șoimii", un vultur, un cerb carpatin donat de vânătorii din Talmacel, mistreți etc. În 1930 a fost donat primul urs. Stejarul de la intrarea în grădină, bătrân de peste 600 de ani. Grădina Zoologică Sibiu se întinde pe o suprafață de peste 15 hectare.

Podul Minciunilor (în germană *Lügenbrücke*) sau **Podul culcat** (Liegenbrücke) este un pod metalic din orașul Sibiu, construit în anul 1859 deasupra străzii Ocnei care făcea legătura între Orașul de jos și Orașul de sus. El este o pasarelă pietonală ce face legătura dintre Piața Mică (în germană *Kleiner Ring*) și Piața Huet (în germană *Huetplatz*). Este cel mai vechi pod din fontă aflat în serviciu pe teritoriul actual al României. Podul metalic (Podul Minciunilor) din Sibiu a fost inclus pe Lista monumentelor istorice din județul Sibiu din anul 2015.

Transfăgărășanul (oficial numerotat DN7C) este o cale rutieră de circulație din România, care începe în comuna Bascov, județul Argeș de lângă orașul Pitești, în direcția orașului Curtea de Argeș și se termină la intersecția cu drumul DN1 între Sibiu și Brașov, în apropierea comunei Cârțișoara, cu o lungime de 151 km, traversând pe axa nord-sud Munții Făgăraș. Porțiunea de la barajul Vidraru până la Cârțișoara traversează un teren montan la altitudini mari și a fost construită în perioada 1970–1974, pe o lungime de aproximativ 91 km

Biserica evanghelică fortificată din Biertan, județul Sibiu, a fost construită în secolul al XII-lea. Figurează pe lista monumentelor istorice 2010. Complexul arhitectural medieval din Biertan este alcătuit din biserica și centura de fortificații, toate amplasate în centrul așezării, pe un deal. Biserica de tip hală ocupa partea centrală a complexului, fiind construită între anii 1490 și 1520 în stilul gotic târziu, fiind ultima din Transilvania înălțată în acest stil.

Muzeul Național Brukenthal este un grup de muzee din Sibiu. Nucleul acestui grup îl reprezintă colecțiile baronului Samuel von Brukenthal de artă europeană, stampe, numismatică și cărți, dar și clădirea ridicată de baron pentru a le găzdui, Palatul Brukenthal. După naționalizare în grup au intrat rând pe rând muzee de profil diferit, cum este Muzeul de Istorie Naturală (1957), Muzeul Cinegetic „August von Spiess” (1966), Muzeul Farmaciei (1972), Muzeul de Istorie Casa Altemberger (1988) și Muzeul de Artă Contemporană (2006). Galeria de Artă Românească în formatul ei actual este de asemenea o apariție târzie (2008), dar bazele colecției acesteia au fost puse în 1950 prin înglobarea fondurilor Muzeului Astra.

Lacul Bălea este un lac glaciatic (format în circ glaciatic) situat la o altitudine de 2034 m, în Munții Făgăraș, Județul Sibiu. Dimensiunile lacului sunt: 360 m în lungime, suprafața de 46508 m² și adâncimea de 11,35 m. În anul 1932 lacul Bălea și o suprafață de circa 180 ha în jurul lacului au fost declarate rezervație naturală.

Transalpina (DN 67C) este un drum național din Munții Parâng, în Carpații Meridionali. Este cea mai înaltă șosea din România, având punctul cel mai înalt în Pasul Urdele (la 2.145 m). Drumul face legătura între orașele Novaci din județul Gorj și Sebeș din județul Alba. Fiind un drum montan, este închis pe perioada iernii.

Transalpina străbate patru județe – Gorj, Vâlcea, Sibiu, Alba – traversând Munții Parâng de la sud la nord, altitudinea cea mai mare având-o pe o porțiune de aproximativ 20 de km, în județele Gorj și Vâlcea, unde se prezintă ca o "șosea de creastă", [2] trecând la mică depărtare de vârfurile Dengheru (2.084 m), Păpușa (2.136 m), Urdele (2.228 m), Iezer (2.157 m) și Muntinu (2.062 m).

Vernisarea, în noiembrie 1998, a expoziției de bază a prilejuit inaugurarea primului spațiu expozițional al muzeului, amenajat în subsolul imobilului din Piața Huet nr. 12, care adăpostește cea mai completă și valoroasă colecție de cahle din întreaga țară și printre cele mai bogate din Europa. Patrimoniul Muzeului „Emil Sigerus” s-a îmbogățit de-a lungul anilor prin donații și achiziții, însumând la ora actuală un număr de peste 8900 de piese, conservate în trei colecții: ceramică, port – textile - broderii și mobilier pictat.

Turnul Sfatului din Sibiu (în germană Hermannstädter Ratturm) este un turn aflat în municipiul Sibiu, pe sub care este un gang de trecere între Piața Mare și Piața Mică. El a fost construit în secolul al XIII-lea, la parterul său aflându-se poarta de intrare în cea de-a doua centură de fortificații a orașului. În decursul timpului, a suferit mai multe refaceri, care i-au alterat forma inițială. Turnul Sfatului se află în Piața Mică nr. 1. Incinta a II-a a ansamblului fortificațiilor orașului medieval Sibiu, din care fac parte Turnul Sfatului, Turnul Scării Aurarilor și fragmente de curține edificate în perioada 1224-1241, a fost inclusă pe Lista monumentelor istorice din județul Sibiu din anul 2004

Biserica Franciscană din Sibiu este o biserică romano-catolică situată pe strada Șelarilor (mai demult strada Franciscană) nr. 12-14.

Turnul Dulgherilor din Sibiu (în germană Zimmermannsturm, în latină turris carpentariorum) este un turn construit în secolul al XIV-lea de breasla săsească a dulgherilor în orașul Sibiu. Turnul făcea partea din cea de-a treia centură de fortificații a orașului. Turnul Dulgherilor este cel mai nordic dintre cele trei turnuri aflate pe str. Cetății (în germană Harteneckgasse, după numele primarului Johann Sachs von Harteneck). Incinta a III-a a ansamblului fortificațiilor orașului medieval Sibiu, din care fac parte turnuri de apărare, Turnul Dulgherilor, Turnul Olarilor, Turnul Archebuzierilor, Turn de Poartă și curține edificate în perioada 1357-1366, a fost inclusă pe Lista monumentelor istorice din județul Sibiu din anul 2004.

Turnul Mic al Pulberăriei (Pielerilor) este numit în 1751 al Pulberăriei aparținea spre apărare breslei pielerilor, administrativ și funcțional (adică proteja intrarea în oraș și sectorul de zid) ținea de poarta Turnului (Saag). Numele de Turn al Pulberăriei, după explicația inspectorilor din 1751, venea de la rolul de magazie cu pulbere a artileriei. Din acest motiv se afla permanent acolo o santinelă. Singuratic și misterios, însă în afara circuitelor turistice, el este un exemplu de relicvă istorică.

Turnul Scărilor din Sibiu este un turn construit inițial în secolul al XIII-lea în orașul Sibiu și care făcea partea din prima centură de fortificații a orașului, aproximativ suprafața actuală a Pieței Albert Huet. Turnul se află la adresa Piața Huet 3.

Trasee turistice

1. Drumul brânzei în Mărginimea Sibiului

Mărginimea Sibiului este Destinație Europeană de Excelență pentru Turism și Gastronomie 2015!

Traseu: *Boița - Tălmăcel - Tălmăciu - Sadu - Râu Sadului - Păltiniș - Rășinari - Gura Râului - Poplaca - Sibiu - Orlat - Fântânele - Sibiel - Vale - Săliște - Galeș - Tilișca - Rod - Poiana Sibiului - Jina - Transalpina*

Brânzeturile se înscriu prin excelență în tradiția culinară și culturală a acestei zone, a căror diversitate este dată de altitudinea pășunilor și de tehnicile specifice de producție. În Mărginimea Sibiului, cu pășunile sale alpine, se continuă tradiția ancestrală a producerii brânzei telemea, a laptelui gros, a brânzei de burduf de munte, a brânzei frământate sau a urdei.

Păstoritul a rămas o ocupație tradițională, în Mărginime, nu e pășune unde să nu se vadă vreo turmă de oi. Din fiecare sat se desprind cărări de munte care leagă vatra satului de colibele de vară și de stâne. Oamenii sunt pricepuți în producerea brânzeturilor după rețete moștenite din bătrâni. Tot de aici se poate porni pe trasee marcate din Munții Cindrel și se poate ajunge pe cea mai înaltă șosea din România, Transalpina. În zonă există pensiuni rurale cu oferte diversificate.

2. Drumul naturii pe Valea Hârtibaciului

Traseu: Sibiu - Daia - Roșia - Hosman - Nocrich - Agnita

În triunghiul Sibiu-Făgăraș-Sighișoara se întinde Valea Hârtibaciului, regiune de pășuni, fânețe și păduri cu arbori seculari, recunoscută pentru biodiversitate, meșteșuguri tradiționale și brunch-uri ce pun în valoare patrimoniul culinar. Pe lângă impozantele biserici fortificate, aici sunt și biserici din piatră, construite la începutul secolului XIX, a căror pictură poartă semnătura familiei de zugrăvi Grecu, renumită în întreaga zonă pentru modul personal, moralizator de a interpreta scenele biblice și societatea, și de a le reda în icoane. Aici cuibărește cea mai însemnată populație de acvilă țipătoare mică și de viespar din România, efective importante de huhurez mare, caprimulg, cristel de câmp sau ghionoaie sură. Pe lacurile de la Brădeni trăiesc regulat peste 20.000 de păsări de apă migratoare.

Drumul fortificațiilor pe Valea Târnavelor

Traseu: 1. Țapu - Șeica Mică - Axente Sever - Valea Viilor - Mediaș - Brateiu - Mălâncrav - Sighișoara; 2. Mediaș - Moșna - Alma Vii - Richiș - Biertan - Copșa Mare - Șaroș pe Târnavă - Dumbrăveni - Dârlos - Blăjel - Bazna - Boian

Mergând pe jos sau cu bicicleta pe trasee marcate pot fi explorate satele pitorești din jurul cetăților medievale Mediaș și Biertan, cu peisaje desprinse parcă din cărțile de povești. Ascunse între coline, așezări precum Alma Vii, Ațel, Bazna, Copșa Mare, Mălâncrav, Moșna, Richiș sau Șeica Mică păstrează farmecul de odinioară, dominate de biserici fortificate impunătoare, numai bune pentru sesiuni de fotografie. Comunele Biertan și Valea Viilor fac parte din patrimoniul mondial UNESCO. Efectele terapeutice ale sării de Bazna, sesiunile de echitație și de cross-country în împrejurimile Prodului, înnoptarea în case și conace vechi sunt alte experiențe de încercat în zonă. **Mediașul** este un oraș cu ziduri, turnuri și bastioane, acesta păstrând legende, povești, simboluri, experiențe deosebite. **Pot fi vizitate** Biserica Sf. Margareta, cunoscută pentru bogata sa colecție de covoare anatoliene, Piața Regele Ferdinand cu ale sale monumente istorice, dar și ansamblul de ziduri și turnuri de fortificație.

Vămile Făgărașilor în Țara Oltului

Traseu: Sibiu - Turnu Roșu - Racovița - Sebeșu de Jos - Sebeșu de Sus - Avrig - Porumbacu de Jos - Porumbacu de Sus - Cârțișoara - Bâlea Lac - Arpașu de Sus - Arpașu de Jos - Cârța
Țara Oltului este teritoriul istoric de legătură între imperii și regiuni românești, încadrat de râul Olt și Munții Făgăraș, care oferă condiții pentru practicarea unei game variate de activități sportive: pescuit, echitație, drumeție, escaladă, parapantă. Din fiecare localitate se desprind trasee turistice marcate spre culmile Făgărașului.

Traseul de creastă este o provocare sportivă, dar și o încântare a simțurilor. Pot fi întâlniri inopinate cu marmote, capre negre sau cerbi. Există cabanele tradiționale (Suru, Bărcaciu, Paltinu, Bâlea, Podragu) pentru a savura un ceai de plante și a împărtăși impresii de drum. Transfăgărășanul - „un drum fabulos, este cel mai uimitor pe care îl poți vedea. În piemontul munților Făgăraș există atelierele iscusiților meșteri sticlari și țesători. Reședința de vară a Baronului Brukenthal de la Avrig, cu parcul amenajat în stil baroc, și abația cisterciană de la Cârța sunt bijuterii de patrimoniu unice în România. De-a lungul timpului, multe meșteșuguri s-au dezvoltat în această zonă, însă cele mai cunoscute au rămas țesutul, boștinăritul, fabricarea sticlei și pictura pe sticlă.

Drumul sării în Țara Secașelor

Traseu: 1. Sibiu - Șura Mare - Hamba - Slimnic - Loamneș - Șoroștin - Alămor - Bogatu Român - Păuca - Ludoș - Ocna Sibiului - Sibiu;

2. Miercurea Sibiului - Apoldu de Sus - Apoldu de Jos - Sângătin - Ludoș - Presaca - Păuca - Bogatu Român - Mândra - Alămor - Ocna Sibiului;

3. Sibiu - Slimnic - Alămor - Ludoș - Topârcea - Ocna Sibiului - Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului.

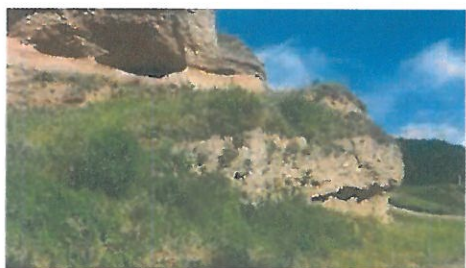
Drumul sării are origini în trecutul îndepărtat, atunci când românii au inclus Ocna Sibiului într-o rețea complexă de exploatare salină. Pe locul fostelor minelor de sare, după inundare, s-au format lacurile sărate în jurul cărora s-a întemeiat stațiunea balneo-climaterică renumită în prezent pentru efectele terapeutice. Supranumită „Litoralul Ardealului”, stațiunea este un magnet pentru sezonul estival.

5.12 Puncte de atracție ale județului Sibiu

Rezervațiile naturale din județul Sibiu cuprind ariile protejate de interes național (rezervații naturale), aflate pe teritoriul administrativ al județului Sibiu, declarate prin Legea Nr. 5 din 6 martie 2000 (privind aprobarea *Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - arii protejate*).

Canionul Mihăileni, este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN, situat în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu.

Calcarele eocene de la Turnu Roșu - Porcești alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN, situată în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu.

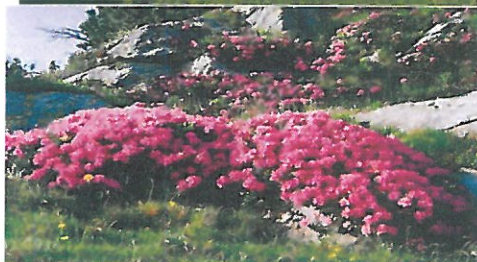
Calcarele cu hippuriți de la Cisnădioara este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN, situată în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu.

Dealul Zackel este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situată în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu.

Golul Alpin al Munților Făgăraș între Podragu - Suru este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situată în sud-estul Transilvaniei, pe teritoriul județului Județul Sibiu.

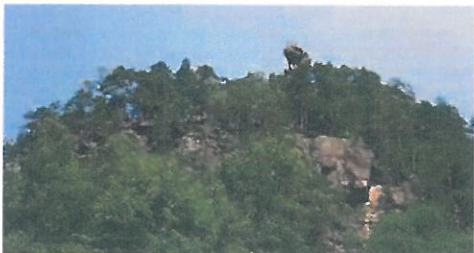
Iezerele Cindrelului alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situat în județul Sibiu, pe teritoriul administrativ al comunei Gura Râului.

Lacul Tătarilor este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situată în județul Sibiu, pe teritoriul admonistrativ al comunei Arpașu de Jos.

Lacul fără fund Ocna Sibiului este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situat în județul Sibiu, pe teritoriul administrativ al orașului Ocna Sibiului.

La Grumaji (monument al naturii), este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN (rezervație naturală de tip mixt), situată în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu

Masa Jidovului este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN, situată în sud-vestul Transilvaniei, pe teritoriile județelor Sibiu și județului Alba. Aria naturală se

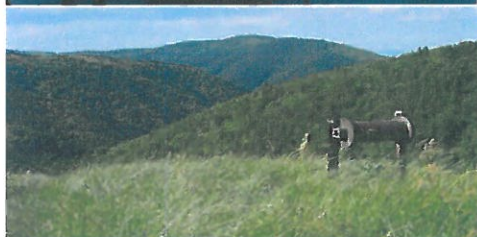

află la granița vestică a județului Sibiu cu cea sud-estică a județului Alba, pe teritoriile administrative ale comunelor Jina, Sibiu și Șugag, Alba (satul Tău Bistra), pe malul drept al râului Sebeș, în imediata apropiere de drumul național (DN67C) Transalpina. **Masa Jidovului** (monument al naturii cunoscută de localnici și sub denumirea de „Masa Urișului”) este o rezervație naturală de tip geologic și peisagistic.

Parcul Natural Dumbrava Sibiului

Rezervația Naturală "Parcul Natural Dumbrava Sibiului" este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situată în județul Sibiu, pe teritoriul administrativ al municipiului Sibiu.

Rezervația naturală "Parcul Natural Cindrel"

este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situată în județul Sibiu, pe teritoriile administrative ale comunelor Gura Râului, Jina, Rășinari și Tilișca.

Pintenii din Coasta Jinei alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN, situat în Transilvania, pe teritoriul județului Sibiu

Șuvara Sașilor este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN, situată în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu.

Valea Bâlii este o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a IV-a IUCN situată în sudul Transilvaniei, pe teritoriul județului Sibiu.

Vulcanii noroiși de la Hașag alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN, situată în Transilvania, pe teritoriul județului Sibiu.

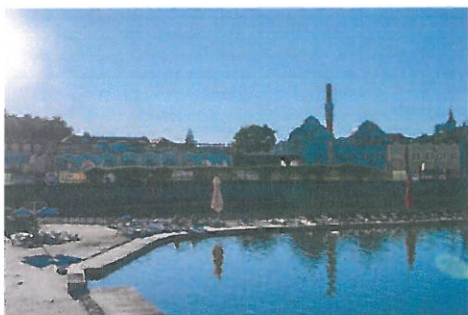
Stațiunea balneoclimaterică Băile Bazna.

Atestata documentar încă de la 1302, printr-un act în care consiliul unei mănăstiri din Oradea adevărește că un comite sas a donat localitatea denumită Bazna bisericii catolice din Alba Iulia. Premizele înființării stațiunii încep încă din anul 1671, când niște ciobani au descoperit zăcământul de gaz natural de la Bazna. Prin aceasta, ca și prin apele minerale descoperite ulterior, stațiunea a atras atenția oamenilor nu numai din Transilvania, ci și din alte locuri. În luna noiembrie 1814 se hotărăște construirea unui stabiliment balnear, în 1835 s-au făcut primele amenajări: 4 cabine și o instalație de încălzit apă în cazane și, abia în 1843, se definitivează proiectul. În 1877 băile trec în posesia bogatului Brekner din Medias, care le arendează pe timp de 70 de ani, acesta construind instalații sistematice, care au contribuit la dezvoltarea și modernizarea stațiunii. În anul 1949 băile de la Bazna au fost trecute în administrația Ministerului Sănătății, iar din 1950 dacă până atunci a avut caracter sezonier - devine o stațiune cu caracter permanent. În anii ce au urmat stațiunea Bazna s-a dezvoltat continuu: au fost construite noi capacități de cazare, baze de tratament și dotări socio-culturale. La Bazna se asigură tratamentul bolilor reumatice, ginecologice, fizioterapie, ORL, aromoterapie, homeoterapie, reflexoterapie. Apele minerale sarate-iodurate (folosite sub formă de bai), namolul de Bazna (care se pretează la împachetări), sarea de Bazna (care se folosește sub formă de comprese, cataplasme), clima temperată și obiectivele turistice ale zonei atrag anual numeroși turiști.

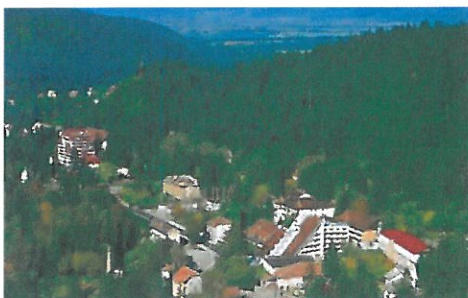

Stațiunea balneoclimaterică Ocna Sibiului.

Anul 1846 a marcat deschiderea oficială a **Stațiunii balneare Ocna Sibiului** pentru că în 20 iunie 1858 să se deschidă oficial **băile calde**. Momente importante în istoria stațiunii au reprezentat descoperirea în 1888 a două izvoare de ape minerale de lângă lacurile Cloșca și Crișan, descoperirea în 1900 în urma unor cercetări amanunțite a fenomenului de heliotermie (L. Kaleczinski) și construirea între 1900-1909 a complexului balnear cu 3 clădiri independente: pavilionul de cazare, restaurant, pavilionul băilor legate printr-o galerie, în stil geometric decorativ vienez, cu instalațiile aferente. În anul 1927 Ministerul Sănătății face la Ocna Sibiului un

sanatoriu balnear cu caracter sezonier între lunile mai și septembrie apoi din 1948 o dată cu naționalizarea stațiunii s-a dezvoltat sectorul terapeutic de cazare și recreere care funcționa tot timpul anului până în 1990. În 1991 stațiunea a funcționat doar cu caracter sezonier apoi 3 ani doar sporadic pentru ca în 1997 să se sisteze orice activitate. În anul 1998 s-a reamenajat și redeschis ștrandul cu cele 3 lacuri Horea, Cloșca și Crișan. În 2002 s-a deschis Complexul balnear Ștrand cu hotel, bază de tratament restaurant Ștrand, s-a modernizat vechea bază de tratament și din 2006 până în 2013 a reintrat în circuit **Pavilionul Băilor** cu bază de tratament, bază de agrement, restaurant, săli de conferințe și Hotelul Helios.

Stațiunea climaterică Păltiniș este situată pe versantul nord-estic al Munților Cindrel, la numai 32 km distanță de municipiul Sibiu. Este cea mai veche stațiune, situată la cea mai mare altitudine (1.442 m) din România și dispune de oferte de cazare în hoteluri sau vile și mijloace de transport pe cablu. Este **cea mai veche din țară, fiind** creată de Societatea Carpatina Ardeleană a Turiștilor - SKV (Siebenbürgischer Karpatenverein) în anul 1894, fiind cea mai veche stațiune montană din România. Datorită climatului montan, cu aerul ozonat, stațiunea Păltiniș este indicată pentru tratarea asteniilor, a bolii Basedow, hipertiroidie benignă, suprasolicitării fizice și intelectuale, anemiilor secundare și dereglărilor de creștere la copii, dereglărilor pleuropulmonare și bolilor endocrine. Din nucleul inițial de vile, în stațiune mai există Casa turiștilor (1894), Casa medicilor (1895), Sala Monaco (1898) și încă o vilă, toate declarate monumente istorice.

5.13 Obiective strategice de dezvoltare a județului

Obiectivele strategice privind dezvoltarea județului Sibiu până în anul 2030 au fost alcătuite prin raportarea la atuurile, deficiențele, amenințările și oportunitățile sectoriale identificate în capitolele anterioare de analiză diagnostic, analiză SWOT, identificare a nevoilor și a potențialului de dezvoltare, dar și în baza constatărilor obținute pe parcursul proceselor de consultare (sondaj de opinie aplicat în rândul cetățenilor, interviuri semistructurate și grupuri de lucru cu actori cheie din județ).

Obiectivele strategice derivă din obiectivul general și au fost elaborate luând în considerare atât integrarea orizontală, prin armonizarea cu strategiile existente la nivel local, cât și integrarea verticală, respectiv coerența cu obiectivele tematice stabilite în cadrul politicii de coeziune a UE pentru perioada 2021-2027 și strategiile de la nivele teritoriale superioare (european, național, regional). Astfel, se presupune că la orizontul anului 2030, Sibiu va fi un județ performant, solidar, sigur, verde, bazat pe o guvernare modernă și proactivă, orientat către nevoile cetățenilor, un județ dinamic, accesibil și conectat, cu servicii publice de calitate, oportunități diversificate de ocupare și condiții optime de locuire.

La finalul acestui orizont temporal, prin obiectivele strategice propuse, județul Sibiu se va dezvolta din perspectiva următoarelor dimensiuni:

- Îmbunătățirea accesibilității populației la servicii publice de calitate precum educație, sănătate, asistență socială, siguranță publică, utilități (furnizare apă, canalizare, energie, telecomunicații etc.), cultură și agrement, contribuind la reducerea clivajului între comunitățile urbane, mai dezvoltate din acest punct de vedere, comparativ cu populația rurală;

- Conservarea și protejarea mediului, prin crearea sau extinderea spațiilor verzi și a oportunităților de petrecere a timpului în aer liber, protejarea peisajelor, florei și faunei cu specific local, reducerea poluării, menținerea unui mediu înconjurător atractiv pentru locuire și practicarea turismului;

- Destinație culturală și turistică recunoscută la nivel european, care valorifică patrimoniul arhitectural, evenimentele cultural-artistice, meșteșugurile și tradițiile locale, gastronomia, caracterul autentic, unicitatea și diversitatea peisajelor;

- Creșterea conectivității și a mobilității pentru cetățeni, turiști și oameni de afaceri, prin dezvoltarea unei infrastructuri de transport rapidă, sigură și durabilă, racordată la principalele fluxuri de persoane, mărfuri și informații de la nivel național și european;

- Economie dinamică, performantă și diversificată, caracterizată prin atractivitatea pentru investiții străine directe, sprijinirea inițiativelor inovatoare și a mediului antreprenorial, capabilă să creeze oportunități de locuri de muncă bine plătite și să contribuie la creșterea calității vieții pentru cetățeni;

- Debirocratizarea, îmbunătățirea eficienței și creșterea transparenței la nivelul administrației publice, prin digitalizare și adaptarea serviciilor furnizate în funcție de nevoile reale ale cetățenilor și mediului de afaceri, îmbunătățirea comunicării cu aceștia și asigurarea principiului participativ în adoptarea deciziilor strategice care privesc dezvoltarea județului.

Obiectiv general - Creșterea atractivității județului, din perspectivă economică, socială și durabilă, prin utilizarea unui sistem integrat de priorități și măsuri de dezvoltare, care vizează sprijinirea unei vieți sănătoase și solidare, cultivarea respectului pentru mediu, valorificarea patrimoniului cultural și turistic, creșterea conectivității la nivelul infrastructurii de transport și a utilităților publice, îmbunătățirea sistemului de guvernare și dezvoltarea mediului rural, cu respectarea drepturilor omului și egalității de gen

O.S. 1 - Crearea unui mediu de viață sănătos și solidar (OP4)

O.S.2 - Conservarea și protejarea mediului, devenind un județ verde (OP2)

O.S.3 - Dezvoltarea integrată a turismului și culturii la nivel județean (OP1, 2, 3, 4)

O.S.4 Crearea oportunităților de conectare și dezvoltare teritorială la nivel județean (OP3)

O.S.5 - Dezvoltarea inteligentă a județului și valorificarea oportunităților din spațiul rural (OP1, 2, 3, 5)

O.S.6 - Crearea unui cadru european de guvernare și administrare a județului (OP 1, 3, 5)

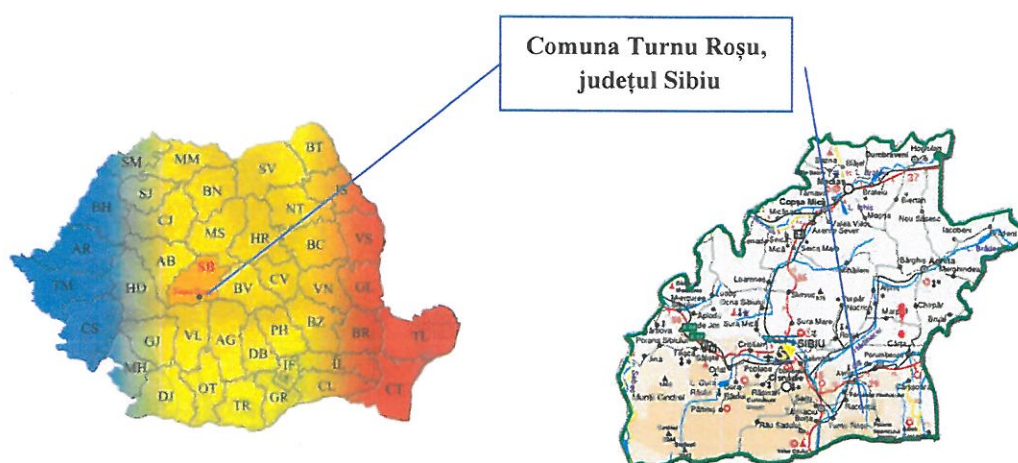
Elaborarea conceptului de dezvoltare strategică a plecat de la rezultatele analizei situației existente, cât și de la orientările propuse de diversele abordări strategice europene, naționale și regionale, care creează cadrul pentru dezvoltarea județeană și care au rolul de a stabili modalitatea prin care se poate ajunge la obiectivele propuse. Fiecare obiective de dezvoltare strategică presupune parcurgerea unor direcții de acțiune sectoriale, care pot fi realizate prin acțiuni și măsuri specifice, care condiționează implementarea în condiții optime a strategiei de dezvoltare socio-economică a județului, respectiv atingerea obiectivelor propuse.

CAPITOLUL VI

6. COMUNA TURNU ROȘU, JUDEȚUL SIBIU

Turnu Roșu este o comună situată în sudul județului Sibiu, Transilvania, România. Are în componență două sate: Turnu Roșu (reședința de comună) și Sebeșu de Jos, care se află la 9 km de Turnu Roșu, înspre Est.

Turnu Roșu este situată în sud-estul județului aproape de limita lui estică, la 24 km sud de municipiul Sibiu și la 79 km de Mediaș, pe malul Oltului, în apropierea defileului cu același nume. Altitudinea medie este de 450 metri.

Comuna Turnu Roșu, județul Sibiu

Turnu Roșu se întinde pe o suprafață de 7799 ha.

Comuna Turnu Roșu este situată la poalele Munților Făgăraș, în Transilvania, pe malul stâng al Oltului, la confluența cu Cibinul, în apropierea intrării în defileu, la circa 25 km distanță de Sibiu.

Localitatea, așezată aproape de malul Oltului, ocupă acea parte în care râul își schimbă direcția, îndreptându-se spre sud, după ce a străbătut de la est la vest Depresiunea Făgărașului.

Se învecinează:

- la nord cu Orașul Tâlmăciu,
- la sud cu județul Vâlcea,
- la est cu comuna Racovița
- la vest cu comuna Boița.

Se poate ajunge cu mijloace auto din Municipiul Sibiu pe Drumul Național DN 7 Sibiu – Râmnicu Vâlcea până la ieșirea din orașul Tâlmăciu iar apoi pe DJ 105 G și DJ 105 N spre est, sau pe calea ferată până la halta Turnu Roșu.

Turnu Roșu (în dialectul săsesc Ridenturm, în germană Rothenturm, în maghiară Vöröstorony, Verestorony, în limba latină Rubra Turris) este satul de reședință al comunei cu același nume din județul Sibiu, Transilvania, România.

Sebeșu de Jos (în dialectul săsesc *Schäis*, în germană *Unter-Schewesch*, *Unter-Schewisch*, în maghiară *Oltalsósebes*, *Alsósebes*) este un sat în comuna Turnu Roșu din județul Sibiu, Transilvania, România.

6.1 Repere istorice

Așezarea de pe teritoriul comunei Turnu Roșu a fost întemeiată între anii 797 și 898, conform scrierilor istoricului A. D. Xenopol, având denumirea de Porcești, nume păstrat până în 1964. Este una din cele mai vechi așezări românești din această parte a Transilvaniei. Aici au fost descoperite artefacte datând din epoca bronzului, iar în epoca romană au existat aici o carieră de piatră și o mină de cupru.

Denumirea Turnu Roșu provine de la construcția militară defensivă de lângă localitatea Boița, care a fost ridicată de sași în anul 1360 și terminată în anul 1370 sub regele Ludovic I al Ungariei, în scopul supravegherii defileului râului Olt, fiind situată în apropierea vechii frontiere cu Țara Românească.

Conform legendei locului armatele turcilor nu au reușit niciodată să cucerească Turnu Roșu, acesta devenind roșu de la sângele vărsat în luptele care s-au dus. Prin extensie, trecătoarea situată în Carpații Meridionali, în defileul Oltului, a luat numele de Pasul Turnu Roșu.

Prima atestare documentară a comunei apare în anul 1453, în diploma latină a regelui ungar Ladislau al V-lea. Prin acest document regele dispunea anexarea și încorporarea definitivă la cele Șapte Scaune ale provinciei Cibiniensis a comunei împreună cu alte șase comune românești învecinate: Boița, Tâlmăcel, Plopi, Sebeșul de Jos, Sebeșul de Sus și Racovița. Dintre acestea comuna Plopi nu mai există de peste 400 de ani.

Pentru faptul că prin aceste locuri se putea trece ușor în Țara Românească, solii regilor unguri sau ai principilor transilvăneni, trimiși de aceștia cu diferite însărcinări la curțile domnitorilor Munteniei la Curtea de Argeș, la Târgoviște și mai târziu la București, au folosit mult timp aceste drumuri ca să traverseze munții. Tot pe aici, treceau granița din trecut și iobagii români de pe valea Mureșului sau Târnave care nu mai puteau îndura regimul moșierilor, prin așa numita „Vama Cucului”.

De asemenea și oierii Mărginimii Sibiului (Săliște) foloseau această trecere și își duceau turmele la pășunat pe câmpiile Bărăganului și Dobrogei, pe timp de toamnă, iarnă și primăvară.

Astfel, în timp, comuna Turnu Roșu a devenit un punct de legătură între principatul Transilvaniei și Țara Românească, creându-se o legătură între domnitorii munteni și aceste meleaguri, legătură dovedită și în anul 1653, când domnul Țării Românești Matei Basarab a ctitorit biserica din comună. Conform documentelor bisericii, aceasta a fost sprijinită în continuare de domnitori din Țara Românească până când politicile de catolicizare a românilor au făcut să înceteze acest sprijin. Din biserica inițială se mai păstrează pronaosul. Pictura interioară datează din 1755.

Între anii 1366 și 1476, comuna Turnu Roșu (Porcești) s-a aflat în posesiunea Munteniei, pe vremea domnitorilor Mircea cel Bătrân, Vlad Dracul și Vlad Țepeș.

Între anii 1366 – 1377, domnul Țării Românești de atunci, Vladislav Vlaicu ar fi ridicat o mănăstire în zona Porceștilor, iar Neagoe Basarab (1512-1521) ar fi construit o biserică pe Valea Caselor, ale cărei ruine nu au fost însă găsite.

Cetățile Turnu Roșu și Lotrioara sunt dărâmate de turci în anul 1437, după încercări eșuate de a cuceri zidurile Sibiului.

În anul 1493, la Turnu Roșu, oastea condusă de Gheorghe Hecht, primarul Sibiului îi bate pe turcii care au atacat și jefuit comune din regiunea Sibiului, recuperând prada.

La 16 noiembrie 1599, Mihai Viteazu lăsa castelul Turnu Roșu în stăpânirea și sub supravegherea Sibiului care, până la acea dată, i se arătase devotat.

Localitatea era menționată în deceniul patru al secolului XVII, în contextul unei posibile amenințări la siguranța alimentară a comunității. Astfel, este binecunoscută invazia de lăcuste din octombrie 1638, care nu a pricinuit pagube locuitorilor din regiunea Sibiului, „[...] deoarece totul era strâns de pe câmp”. Georg Krauss nota însă, în cronica sa, că „[...] lăcustele vin din Țara Românească pe la Turnu Roșu”, iar apoi „[...] se întorc în țara de unde veniseră”.

Printr-un document datat 8 iulie 1647, principele Gheorghe Rákóczi I îl numea pe Ioan, preot în Țichindeal, protopop peste următoarele 17 sate: Cornățel, Nucet, Săcădate, Avrig, Racovița, Sebeșul de Sus și de Jos, **Porcești**, Glâmboaca, Colun, Găinari, Noul Român, Feldioara, Rucăr, Săsăuș, Fofeldea și Bendorf.

Într-o lucrare elaborată de fostul general-locotenent în armata austriacă, Ignaz Lenk von Treuenfeld (1839), despre Pasul Turnu Roșu și localitatea Porcești avem următoarele descrieri:

Pasul Turnu Roșu

„*Pasul Turnu Roșu* -turn situat imediat mai jos de Boița, în scaunul filial Tălmăciu, odinioară de culoare roșie, unde își avea locuința comandantul militar de graniță, cu oficiul tricesimal de graniță; se afla față în față cu localitatea sus-menționată, dar tot pe malul drept al Oltului. La 1½ ore în aval pe Olt, tot pe malul său drept și aparținând tot acestui pas, la vărsarea pârâului Lotrioara, se afla oficiul de carantină, unde se găsea o parohie cu biserică catolică ce număra 75 de suflete; era arondat decanatului din Sibiu și arhidiaconatului din Făgăraș, cercul Sibiu. Este situat în bazinul hidrografic al râului Olt, la 3 ore de proxima poștă, Bradu, între sud-vest și vest de aceasta, mai jos de Boița, pe un deal aflat pe malul drept al Oltului; clădirile vămii se află pe malul râului, iar drumul se îngustează între turn și clădirile oficiului de vamă. Se învecinează cu *Boița între nord și est, Lazaret la sud – sud-vest*. Trecătoarea poartă numele castelului, amplasat odinioară pentru apărarea defileului și care pe atunci cuprindea doar locuința comandantului; după un timp a fost reconstruit mai departe de mal. Inițial, acest pas a fost apărat de trei cetăți de graniță, între care una era Lotrioara, pe râul Lotrioara, la 2 ore de Tălmăciu, iar alta Landskrone (*castrum Talmáts* -

Coroana Țării), aflată pe un deal în apropiere de Tâlmăciu, ulterior dărâmată. Turnu Roșu a fost distrus în 1533 de furia Oltului (ruinele vechii cetăți abia dacă se mai văd), motiv pentru care a fost ridicată o nouă construcție, mai departe de mal, numită tot Turnu Roșu, la ½ ore de cea veche, la capătul sudic al satului Boița și așezată mult mai sigur (*cartierul comandantului este acum reconstruit puțin mai aproape de sat*). Turnul se afla pe un deal înalt, pe o creastă abruptă și era înconjurat de un zid; de aici pleca un alt zid, pe deal în jos, până la Olt, având la bază o poartă de trecere unde se afla clădirea vămii. De la acest turn până la mănăstirea Cozia din Țara Românească, comandantul general contele Stephan Steinville, prin căpitanul inginer Friedrich Svantz, a dispus tăierea în stâncă a unui drum lung de 11 ore, lucrare începută în anul 1717 și care a rămas neterminată datorită morții generalului comandant al Sfântului Imperiu Roman, Damian Hugo, conte de Virmont, la 21 aprilie 1722. Cetatea Lotrioara a căzut în ruină și acum ceva vreme se mai putea vedea, pe vârful unui deal, de partea cealaltă a Turnului Roșu, la confluența pârâului Lotrioara cu Oltul. Carantina de sus se află la ½ ore mai jos de Turnu Roșu și a fost construită în anul 1773. Carantina de jos, existentă încă, se află și mai jos, tot pe malul drept al Oltului, exact la vărsarea pârâului Lotrioara; acolo se află toate clădirile carantinei și locuințele pentru directorul acesteia, pentru medic, diacon și restul de personal. Tot aici se găsea și un han pentru ofițer și comandamentul său, pentru responsabilii de cordonul sanitar, dar și pentru primirea călătorilor. În continuare, la ½ ore mai jos de această carantină curge pârâul numit Râul Vadului, care se varsă pe partea dreaptă în Olt și care constituie granița de astăzi a Monarhiei cu Țara Românească. La sfârșitul drumului menționat mai sus (*Via Carolina*), din porțiunea Țării Românești ce aparținea odinioară Austriei și care, din această cauză, se numea austriacă, se afla un castel, numit Straßburg (*Arxavia*); aici se află o inscripție în piatră, care îl are ca autor pe Samuel Köleseri de Kőrös-Ér, secretarul gubernial de atunci);

Porcești

Porcești - sat în scaunul filial Tâlmăciu din scaunul săsesc Sibiu, aparținând Domeniului celor 7 juzi; este locuit de valahi, are biserică și parohie greco-neunită și aparține parohiei catolice din Porumbacul de Jos. Se află în bazinul hidrografic al Oltului, la 2½ ore de proxima poștă, Bradu, între SV și V de aceasta, pe malul stâng Oltului, la 1½ ore mai jos de Racovița, acolo unde se varsă un pârâiaș, de cealaltă parte a locului unde are loc confluența Cîbinului cu Oltul. Se învecinează cu: *Sebeșul de Jos la E, Boița la VNV, Tâlmăciu la NNV*).

Cetatea Turnu Roșu este legată de evenimentele anului revoluționar 1849. Astfel, în august 1849, a fost ocupată de trupele maghiare și apoi cucerită cu greu de trupele austriece și rusești. De altfel, la începutul anului 1849, odată cu apropierea de Sibiu a trupelor generalului Bem, locuitorii orașului au fost cuprinși de panică, o parte a funcționarilor și arhiva Comitetului Național fiind evacuate la Turnu Roșu.

În memoria întâlnirii din 1852 dintre împăratul Austriei, Francisc Iosif și domnitorul Țării Românești, Barbu Știrbei, la o distanță de aproximativ 2 km de Turnu Roșu, spre sud, a fost ridicată o fântână monument, căreia localnicii îi spun și azi *Fântâna împăratului*.

În 1857, între Imperiul Habsburgic și Țara Românească s-a încheiat o convenție, prin care „[...] fugarii austrieci să fie predați și prin punctul de la Turnu Roșu”.

În timpul Războiului pentru Independență, purtat de Principatele Române între anii 1877-1878, localnicii din Porcești au colectat și trimis Crucii Roșii București, pentru ajutorarea răniților de război, obiecte de primă necesitate (haine, rufărie, pânzeturi), precum

și suma de 36 de florini și 20 creițari; tot atunci, autoritățile austriece au întărit punctul de control de la Turnu Roșu, construind pe ambele maluri ale Oltului două fortificații.

Turnu Roșu și-a continuat în secolul al XIX-lea rolul de punct de vamă, importanța acestuia fiind însă mult diminuată după construcția căii ferate pe malul Oltului, în anul 1897.

Anul 1900 marchează un moment de cumpănă pentru așezare, care este grav afectată de un puternic incendiu: au fost distuse 127 de gospodării, din cele 400 existente.

În *Enciclopedia Română (1905)*, lucrare publicată sub coordonarea lui Cornel Diaconovich, trecătoarea era descrisă astfel: „Turnu-Roșu, punct unde Oltul începe să taie valul carpatic pentru a-și deschide drumul către Dunăre, situat pe dreapta Oltului la sudul satului Boița și la 365 m. altitudine; aci se află construit un foișor de zid a cărui misiune era de a închide strâmtoarea munților, tocmai pe locul vechei cetăți romane disă Pretoria. La nord și pe partea de est a șoselei Sibiiului se află înălțimea Landskron, pe care se ved ruinele unui castel ce supraveghia gura defileului. Prin extensiune se dă numele T. R. întregii strîmtori dintre munții Sibiiului și ai Făgărașului, cuprinsă între Boița și Căineni, unde se desface din defileu drumul Curții de Argeș pe la Pripoare și Salatrue. Drumul direct coboară spre Călimănesci cursul Oltului. Între Căineni și gura Lotrului, Oltul străbate pe partea vestică basinul Titescilor regiune deschisă, după care primesce Lotrul, apoi intră în chei sau cârlige, partea cea mai strîmtă și stâncoasă a defileului din care iese la Bivolari. Fruntăria taie defileul la Râul Vadului. La Căineni pe dealul Podului urme de fortificațiuni, două fronturi bastionate precedate de șanțuri adânci. Romanii apărau defileul la Poarta Traiană, la Sargidava (Racovița), la Buridava (Călimănesci). Urmele șoselei romane se zăresc în mai multe puncte ale defileului”.

În această zonă s-au desfășurat, în a doua jumătate a anului 1916, ample mișcări de trupe, înclăștrările militare fiind cunoscute sub termenul generic de *Bătălia din zona Sibiu - Căineni*. În cadrul Armatei I Române, poziționată în sudul dispozitivului strategic al Carpaților, existau două grupuri de acoperire, denumite Jiu și Olt - Lotru, a căror misiune era să asigure un cap de pod dincolo de granițele României; cel de-al doilea grup, Olt - Lotru (format din diviziile 2 și 12 infanterie, „[...] constituite în Brigada 3 infanterie, care dispunea de 17 batalioane și 7 baterii”), urma să acționeze pe aliniamentul înălțimilor de la nordul orașului Sibiu și avea un efectiv de aproximativ 18.000 de oameni. În primele trei zile de acțiune, forțele sale au depășit aliniamentul stabilit prin ordinul Marelui Stat Major (Sebeșu de Jos - Porcești - Tălmăciu), reușind să înainteze aproximativ 20 de km (cu o medie de 6-7 km în 24 de ore), pe un front larg de 24-30 km (pe aliniamentul Racovița - Brad - Veștem - Cîsnădie - vârful Guțu). La mijlocul lunii septembrie, Corpul Alpin german reușea să ocupe înălțimea cu vârful Pleșița (cota 1.515 m), ajungând în defileul Oltului, la aproximativ 2 km sud de comuna Boița. De asemenea, Armata Germană a ocupat Dealul lui Vlad, fiind cucerite și localitățile Râu Vadului și Ospiciul Luncii, din defileul Oltului.

În condițiile în care zona Turnu Roșu (așa cum am precizat anterior) a fost epicentrul unor aprige confruntări în perioada Primului Război Mondial, soldate cu numeroase victime, în anul 1925, Prim-pretorul cerea autorităților locale să identifice mormintele celor decedați în luptele din munți și să le mute în cimitirele de eroi. Însă, deshumarea cadavrelor și mutarea lor se făcuse deja, încă înainte de emiterea ordinului Prim-pretorului, constatându-se că „[...] mormintele de eroi cari au fost pe munți deja în anii precedenți au fost transportate aceste oseminte a eroilor în cimitire de eroi, o parte la Sebeșul de jos, Căineni și Greblești - așa că din prezent nu se mai află pe hotarul comunei nici un mormânt”.

Cetatea Turnu Roșu - în fapt un ansamblu de construcții cu rol defensiv, ridicate la momente cronologice diferite - este amplasată pe înălțimea care domină drumul ce străbate defileul Oltului; ulterior, i s-au adăugat clădiri cu caracter administrativ, dar și de locuit.

Acest ansamblu a fost înconjurat într-o etapă târzie de un zid de incintă cu plan stelat, având la exterior un șanț mărginit de contraescarpă. Spre est se înălța un turn poligonal, legat printr-un zid de un alt turn, cel de acces, situat în imediata vecinătate a drumului. Între celelalte construcții se detașează edificiul de mari proporții aflat la nord de turnul principal, cu o arhitectură caracteristică celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea, dar cu o serie de adaosuri din secolul al XIX-lea și chiar mai târzii. Cele două corpuri de clădiri, aflate deasupra drumului, în partea de nord-est a ansamblului, au fost ridicate în secolul XIX.

Turnul este principalul - și cel mai vechi - element al complexului de fortificații; caracteristicile arhitecturale îl încadrează în categoria donjoanelor, care îmbină funcția de locuință a castelanului cu funcțiile militare: observație, recunoaștere, refugiu. Este de plan pătrat, cu latura de aproximativ 14 metri și înălțimea de circa 20 de metri; zidurile, groase de 1,50-1,80 m, sunt construite din piatră legată cu mortar de var și acoperite la exterior cu o tencuială vopsită în roșu. În prezent se mai păstrează o pivniță, aflată inițial la nivelul solului, parter și trei etaje, ultimul fiind anterior deschis și folosit pentru observație. Forma actuală datează din jurul anului 1930, când au fost lărgite ferestrele de la mijlocul celorlalte caturi. Inițial, turnul era prevăzut la fiecare nivel cu deschideri înguste pentru tragere, dispuse câte cinci pe fiecare latură, cu dimensiunile interioare de 0,75 x 0,75 m, și cele exterioare de 0,65 x 0,15 metri. Pivnița avea intrarea marcată cu un arc semicircular, pe latura de sud; în prezent este compusă din două mari încăperi pe latura de vest și o încăpere lungă, despărțită de doi stâlpi, pe cea de est. De aici pornește o scară spre nivelul superior. Celelalte caturi au ziduri care corespund, în general, celor de la nivelul inferior, cu unele compartimentări în partea mediană. În mijlocul turnului se găsește un horn central, reprezentat și pe o stampă din anul 1723. Între etaje se comunică prin scări de lemn. Acoperișul turnului, ridicat desupra unui pod încăpător, este amenajat în patru ape și acoperit cu țiglă.

Zidul de incintă care înconjoară turnul are planul în formă de stea și se ridică deasupra nivelului actual al terenului interior cu circa 2 m; în partea superioară - unde lățimea sa este de 0,85 m - este prevăzut, la intervale regulate, cu deschideri pentru tragere, mai înguste spre interior. Partea inferioară este ușor înclinată și separată de cea superioară printr-un brâu profilat, tencuit. Spre exterior este înconjurat de un șanț cu lățimea de aproape 7 m, mărginit de un zid de contraescarpă. Pe partea de vest, în dreptul colțului de sud-vest al clădirii alăturate turnului, se află intrarea. Poarta - care depășea înălțimea zidului - era prevăzută cu un pod mobil din lemn, care făcea trecerea peste șanț (după cum reiese și dintr-o descriere de la sfârșitul secolului al XVIII-lea).

Cea de-a doua unitate a construcțiilor defensive este constituită din turnurile aflate la distanțe de peste 35 m de donjon. La marginea înălțimii, dominând drumul, a fost

ridicat **un turn cu plan hexagonal**, cu laturile de circa 7 m, ale cărui ziduri, din piatră și cărămidă, sunt mai groase în partea inferioară; pe fiecare latură existau câte 3 deschideri înguste pentru tragere, una mai largă fiind plasată pe latura de est. Acest turn era legat de turnul de acces printr-un coridor acoperit care cobora panta, cu zidurile străpunse de ferestre pentru tragere. Turnul de acces, ridicat chiar la marginea drumului, are înălțimea de aproximativ 14 m, cu latura dinspre drum de 5,60 m. Zidurile sale, mai late la bază, sunt construite din blocuri de piatră cioplite, fățuite la muchii. Are trei niveluri, cu câte o fereastră la fiecare nivel pe latura de est. Partea superioară, variat profilată, este încununată de creneluri. Intrarea - cu lățimea de aproximativ 1 m și înălțimea de 2,30 m - este marcată printr-un arc semicircular în partea superioară. În interior se găsește o scară în spirală, cu trepte mari de piatră. Lângă turn, spre sud, se află o încăpere boltită, cu dimensiunile interioare de 3,25 m x 5,65 m; paramentul acesteia este construit într-o tehnică asemănătoare turnului, cu arcuri semicirculare deasupra intrării și ferestrelor.

În urma cercetărilor arheologice au fost descoperite fragmente smălțuite și nesmălțuite de oale, străchini, castroane, tigăi cu piciorușe, capace și cahle, cărora li se adaugă fragmente de vase din sticlă și obiecte de fier - o cheie, cuie, piroane, balamale și scoabe; în cea mai mare parte, acestea se datează în secolul al XVIII-lea. Însă, prin gradul mare de generalitate și caracterul neconcludent, materialele arheologice respective nu ajută prea mult la datarea primelor etape de construcție a fortificațiilor, care se bazează, în aceste condiții, exclusiv pe date istorice și caracteristici arhitectonice; prin urmare, datorită particularităților tipologice, se apreciază că donjonul ar fi fost construit în cursul secolelor XIII-XIV (mai degrabă în secolul al XIV-lea), el apărând deja ca existent în mențiunile documentare de la începutul secolului al XV-lea.

Ipoteza referitoare la existența unei **incinte întărite cu turnuri** - care ar fi înconjurat donjonul într-o perioadă târzie - are la bază o stampă din secolul al XVII-lea. Cercetările arheologice însă, nu au surprins urme de fortificații în jurul donjonului, și nici în interiorul sau exteriorul zidului de incintă - prevăzut cu șanț și contraescarpă - care îl înconjoară; așadar, foarte probabil, respectiva stampă are caracterul unei reprezentări imaginare, situația respectivă nefiind singulară. De altfel, aceasta vine în opoziție și cu deja amintita stampă a lui Frederic Schwantz (1723), în care turnul apare înconjurat numai de o împrejmuire din lemn.

Luând în discuție izvoarele scrise, se poate considera că incinta, de plan stelat, a fost amenajată în 1739. Într-o fotografie din anul 1910 ea este vizibilă și pe latura de est, în spațiul ocupat în prezent de unele clădiri moderne. După propunerea de refacere a turnului din anul 1750, se poate aprecia că, după acea dată, s-au executat lucrări de consolidare și refacere în partea inferioară a paramentului acestuia (soclul), din blocuri de piatră fățuite, lucrări

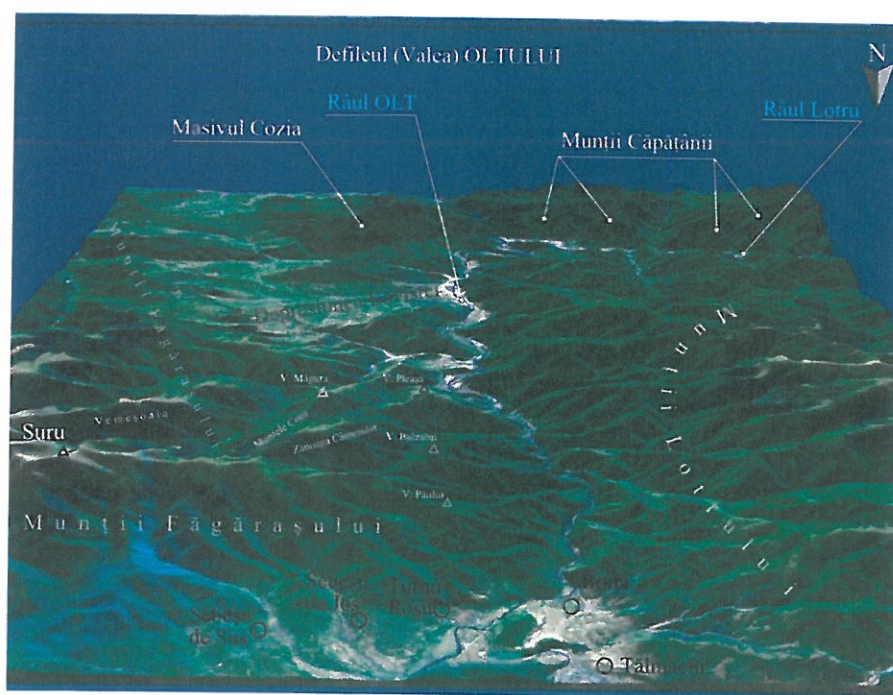
confirmate și din perspectivă arheologică ca fiind ulterioare, dar apropiate în timp de momentul amenajării incintei.

Pentru al doilea turn, cel cu plan hexagonal, s-au avut în vedere transformările efectuate la nivelul său superior, unele putând fi datate în secolul al XVIII-lea; prin combinarea caracteristicilor arhitectonice cu datele istorice s-a ajuns la concluzia că înălțarea acestui turn a avut loc în ultima parte a secolului al XV-lea, ulterior asupra sa fiind operate o serie de transformări.

În privința datării **turnului de acces**, informațiile arheologice nu sunt (încă) concludente; cu toate acestea se consideră - prin elementele de arhitectură pe care le conține - că este ulterior turnului hexagonal, transformările - efectuate de la nivelul superior al paramentului în sus - fiind târzii.

6.2 Așezare geografică și suprafață

Situată într-o zonă de contact munte-depresiune, suprafața comunei beneficiază de un relief variat: montan, colinar și de câmpie piemontană, cu terase și lunci. Câmpia piemontană este constituită dintr-o succesiune laterală de conuri și glacisuri piemontane, desfășurate către munte pe înălțimi cuprinse între 425-450 m, cu panta medie de 2° și cuprinde o gamă variată de soluri, între care domină cele argiloiluviale și cele hidromorfe, cu o largă folosință în agricultură, motiv pentru care aici întâlnim așezări omenești încă din cele mai vechi timpuri.

Amplasare zonală

Munții Făgăraș se prezintă sub forma unei creste principale, orientată pe direcția est-vest, din care se desprind mai multe culmi laterale, atât spre nord, cât și spre sud - are cele mai înalte cote din zona Turnu Roșu în Vârful Bulzului (1.384 m) și Chica Pietrelor (1.606 m). Caracteristica dominantă a reliefului lor, dezvoltat pe calcare și conglomerate, o reprezintă văile și căldările glaciare.

Relieful colinar, cu pante destul de mari, de peste 20°, este constituit din două șiruri distincte: unul la nord, denumit frontul cuestic nord-făgărășan (care delimitează Depresiunea Făgărașului de Podișul Hârtibaci), alcătuit din roci marno-argiloase, și altul - care face trecerea dintre câmpia piemontană și Munții Făgăraș - format dintr-o serie de coline numite Dealurile Blidariei (sau Mârșei), cu altitudini medii cuprinse între 500-640 de metri. Ambele șiruri colinare sunt supuse unor intense procese de modelare actuală - ravenări, torente și alunecări.

Aici se întâlnesc 3 lanțuri de munți: Munții Făgărașului, Munții Cibinului și Munții Lotrului. Oltul își face intrarea în Defileul Oltului, care se întinde până la Cozia, în lungime de 47 km, fiind cel mai lung defileu din România. Altitudinea comunei este cuprinsă între 350 și 1240 metri, centrul comunei fiind situat la cca 450 metri altitudine.

Teritoriul administrativ al comunei se întinde pe o suprafață pe 7.799 ha, din care 7.676 ha sunt situate în extravilanul comunei și 123 ha sunt situate în intravilanul comunei.

Regimul climatic al teritoriului comunei este caracterizat printr-o climă temperat continentală, cu ierni moderate și veri nu foarte călduroase, determinate de formele de relief din zonă.

Pe teritoriul comunei, temperatura medie anuală se încadrează între valorile 9 -10° C. Un fenomen specific zonei îl constituie inversiunile termice resimțite mai ales în anotimpul de iarnă, care se produc în condiții de calm atmosferic în perioadele geroase și dispar odată cu schimbarea masei de aer datorită circulației atmosferice.

Regimul eolian este cel pe care îl întâlnim la nivel european, vântul caracteristic zonei este cel cu caracter de foehn, numit Vântul Mare, care se produce la sfârșitul iernii și bate în depresiunea Făgăraș, dinspre munte.

Precipitațiile atmosferice din zona comunei prezintă o evoluție de creștere a cantităților de apă în perioada februarie-iunie și descreștere a acestora în perioada iunie-februarie.

6.3 Infrastructură

Raza teritorială a UAT Turnu Roșu, județul Sibiu este tranzitată, după caz, de una sau mai multe rețele de transport, potrivit prevederilor Legii nr. 363/2006 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea I - Rețele de transport, cu modificările și completările ulterioare.

Rețeaua de transport rutieră este formată, potrivit Ordonanței Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, din drumuri de interes național, drumuri de interes județean și drumuri de interes comunal și poduri, după caz

Rețeaua de căi ferate, potrivit prevederilor Legii nr. 363/2006, cu modificările ulterioare, cuprinde: *linii de cale ferată convenționale, linii de cale ferată de interes local, pe trasee noi sau poduri noi.*

Pe raza teritorială a comunei nu este disponibilă rețea de aeroporturi sau rețea de transport combinat.

Serviciile comunitare de utilități publice furnizate la nivelul UAT sunt:
a) serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare - comuna dispune de rețele de apă

potabilă și canalizare a apelor menajere, stație de tratare a apei și stație de epurare a apelor uzate - operator regional de apă și canalizare SC APĂ CANAL TURNU ROȘU S.R.L.;

b) serviciul public de salubritate, furnizat de: ADI ECO "SIBIU" prin SC SOMA SRL - Activitatea de colectare, transport și depozitare deșeurilor menajere, reciclabile, biodegradabile;

c) serviciul public de iluminat;

d) Transportul și distribuția energiei electrice de pe raza teritorială a UAT Turnu Roșu sunt furnizate de Societatea Electrică SA, Sucursala de Distribuție a Energiei Electrice Sibiu.

e) Alimentarea cu gaze naturale pe raza teritorială a UAT Turnu Roșu este asigurată de: E.ON GAZ DISTRIBUTIE.

f) Serviciul public de administrare a domeniului public al UAT Turnu Roșu este furnizat de către Primărie.

6.4 Economie și societăți comerciale

Principalele funcțiuni economice, capacități de producție diversificate din sectorul secundar și terțiar, precum și din agricultură .

Există Regulamentul privind eliberarea autorizației de comercializare a produselor și serviciilor la nivelul UAT Turnu Roșu, județul Sibiu, aprobat prin Hotărârea Consiliului Local, nr. 55 din 26.06.2018.

Principalii agenți economici, persoane juridice, care au sediul sau au deschise puncte de lucru pe raza comunei Turnu Roșu, județul Sibiu sunt următorii, conform datelor primite centralizat la nivelul anului 2022:

ADA ART SRL
ALY & NELU DESIGN S.R.L.
AMA TECHNOLOGY PLAST S.R.L.
AMFIBOSWIN SRL SIBIU-PUNCT DE LUCRU TURNU ROSU "CARIERA VALEA STRAMBA"
ANDREFIL TOTAL SRL
ANTO-VAL FOREST SRL
APA CANAL TURNU ROSU SRL
ASOCIATIA "CLUB SPORTIV OLTUL TURNU ROSU"
ASOCIATIA " ACASA "
ASOCIATIA „DORULET" A SCOLII GIMNAZIALE RACOVITA
ASOCIATIA COMUNICARE,EDUCATIE,SOLIDARITATE
ASOCIATIA CRESCATORILOR DE ANIMALE SI A DETINATORILOR DE TERENURI TURNU ROSU
ASOCIATIA NON PROFIT GAZ METAN
ASOCIATIA REGIO UP
ASOCIATIA SPORTIVA "TURNU ROSU"
ASOCIATIA TURNU ROSU - VERDE
ASOCIATIA TOȚI PENTRU SOCIAL
ASOCIATIA VÂNĂTORILOR ȘI PESCARILOR SPORTIVI VALEA SRÂMBEI SIBIU
AXI ENERGY CONSTRUCT SRL

BARCAN SIB CONSTRUCT SRL
BMB PRO CONSTRUCȚII S.R.L.
C & S TRANS S.R.L.
C&I BUILDCON SRL
CENTRUL DE PLASAMENT PENTRU COPILUL CU DIZABILITATI TURNU ROSU
CENTRUL SCOLAR DE EDUCATIE INCLUZIVA TURNU ROSU
CLARY AGENT DE ASIGURARE S.R.L.
CLAUDAV LOGISTIC S.R.L.
CNCF"CFR"S.A.BUCURESTI-REGIONALA CFR CRAIOVA-PUNCT DE LUCRU TURNU ROSU
COMUNA TURNU ROSU
COSTEIU CONSTRUCT S.R.L.
CRĂCIUN TRADE SRL
D.G.A.S.P.C.SIBIU - CENTRUL DE PLASAMENT PENTRU COPILUL CU DIZABILITATI TURNU ROSU
DALEO SRL
DENTU FUTURE TRANS S.R.L.-D.
DODO PARK S.R.L.
DOINA PROD S.R.L.
DR. BUTA MED S.R.L.
ECASOF TUR S.R.L.
ECOTERA LOGISTIC SRL
EMILY-IANI BAD S.R.L.
EURNETWORK SRL
EURO DIACONIA SRL
EXPRESS RCA ASIG S.R.L.
FRASIN SRL
GEO BAR S.R.L.
HAUS CARE S.R.L.
IARIS FOOD SRL
IDU ENTERPRISE S.R.L.
IOANIS PROD S.R.L.
LAND TOUR SRL
LEHAIM TOV SRL
LUCRARI MICI IN STIL MARE S.R.L.
MALIDCOM SRL-PUNCT DE LUCRU
MANASTIREA "ADORMIREA MAICII DOMNULUI" TURNU ROSU
MILLENIUM TURNU SRL
MORAR NEW CONCEPT S.R.L.
MYH AS CONSTRUCT S.R.L.
NE - DO PROD SRL TURNU ROSU-PUNCT DE LUCRU SEBESU DE SUS
NELU TRANS S.R.L.
NICOLO SRL
NIKANTO SILV S.R.L.

NOVA POP TRADE S.R.L.
PAROHIA ORTODOXA ROMANA
PDT EXPERT SRL
PHOTO PREMIANT S.R.L.
POPAS GÂLEA S.R.L.
RENATE TRADE S.R.L.
RITIVOI NEDO S.R.L.
SCOALA GIMNAZIALA "MATEI BASARAB" TURNU ROSU
SIMPOL -20 S.R.L.
SOCIETATEA CULTURALA TURNU ROSU
SUBLIMCOM SRL
THERMA SIB SRL
THOMA'S GRUP SRL
TURROM S.R.L.
VIDAL EXPRESS SRL
YACHT SAILING S.R.L.

ANDREILIDCOM SRL
ANDY PANSIB SRL
ASOCIATIA "HORA DE LA RUSCA" TURNU ROSU
ASOCIATIA CASA DE AJUTOR RECIPROC PENTRU DECESE SEBESU DE JOS
ASOCIATIA CRESCATORILOR DE ANIMALE SI A DETINATORILOR DE TERENURI SEBESU DE JOS
ASOCIATIA CULTURALA DE PRIETENIE ROMÂNNO-GERMANA SEBESUL DE JOS - OFFENBAU
BARONECO S.R.L.
COCO & ISA SRL
CRISEM SPEDITION SRL
ELECTRICOSEB INSTAL S.R.L.
IDEAL AGRO S.R.L.
LPART LEADING S.R.L.
MULTIPLEX DESIGN SRL
PAROHIA ORTODOXA ROMANA SEBESU DE JOS
POLY EURO PROD SRL
ROXPA BUILDING S.R.L.
RUSCA S.R.L.
SARA CONTSERV SRL
SCOTTISH SRL
SIB SIMALEX SRL
SIMA POWER HOUSE S.R.L.
VILLANOVA S.R.L.
WOODCRAFTRESTORE S.R.L.

6.5 Administrație

UAT Turnu Roșu, județul Sibiu:

Localitate: Turnu Roșu, Județul: Sibiu,
Țara: România,
Cod poștal: 557285
Adresa: str.Oltet nr. 54, Turnu Rosu jud.
Sibiu
Telefon 0269.527888

Fax. 0269.527601

E-mail: primariaturnurosu@yahoo.com

Primar: **Istrate Stelian**, în funcție din
2008

Viceprimar: Mangu Elena Stana

Secretar general: -

Fig. 10 Primăria Comunei Turnu

Roșu

Administrația Publică

Comuna Turnu Roșu este administrată de un primar și un consiliu local compus din 11 consilieri. Primarul, Stelian Istrate, de la Partidul Mișcarea Populară, este în funcție din octombrie 2020. Începând cu alegerile locale din 2020, consiliul local are următoarea componență pe partide politice:

- **Partidul Mișcarea Populară-5 consilieri**
- **Uniunea Salvați România-3 consilieri**
- **Partidul Național Liberal – 2 consilieri.**
- **Partidul Social Democrat – 1 consilieri.**

În cadrul primăriei Turnu Roșu funcționează următoarele compartimente și se asigură următoarele servicii:

- *Secretar general*
- *Cabinet primar*
- *Cabinet viceprimar*
- *Asistență socială*
- *Resurse Umane*
- *SPCLEP*
- *SVSU*
- *Agricol*
- *Contabilitate*
- *Taxe si impozite*
- *Cultura-Bibilotecă*
- *Administrator*

6.6 Populație

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Turnu Roșu se ridică la 2415 de locuitori. Structura pe sexe, din totalul populației, este de 1178 persoane de sex masculin și 1237 persoane de sex feminin.

În anul 2013, populația comunei a crescut față de 2011, la 2653 de persoane, din care 1233 de persoane sunt de sex masculin și 1420 de persoane sunt de sex feminin.

Situația locuitorilor pe localitățile componente ale comunei Turnu Roșu, conform recensământului din anul 2011, este următoarea:

- în localitatea Turnu Roșu, populația stabilă este de 1827 de locuitori;
- în localitatea Sebeșu de Jos, populația stabilă este de 588 de locuitori.

Potrivit datelor comunicate în urma recensământului efectuat în anul 2021, populația comunei la data de 01.12.2021 număra **2340 locuitori**.

6.7 Educație

Conform principiilor educației naționale, idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajare pe piața muncii .

Educația este unul dintre cele mai importante motoare de dezvoltare a unei comunități, iar un sistem educațional bine gestionat și performant are efecte pozitive nu numai cu privire la dezvoltarea economică a comunităților, cât și la îmbunătățirea calității vieții.

➤ Școala Gimnazială "Matei Basarab" Turnu Roșu

În comuna Turnu Roșu, în conformitate cu H.C.L. nr. 19/2023, funcționează Școala Gimnazială "Matei Basarab" Turnu Roșu, Grădinița cu Program Turnu Roșu și Grădinița cu Program Normal Sebeșu de Jos unde învață elevi și preșcolari, în trei nivele de învățământ: preșcolar, primar și gimnazial. De asemenea în comună funcționează Centrul Școlar de Educație Incluzivă.

La începuturi, școala a funcționat ca școală satească, cu două clase - despărțăminte, iar din 1839 ca școală trivială. De la 1848 avea patru clase, din 1890 șase clase - două de repetiție, din 1920 era denumită școală primară, din 1927 număra șapte clase, din 1948 s-a numit școală elementară iar din 1961 a devenit școală cu opt clase. După această perioadă, denumirile școlii au fost pe rând, școală generală, școala cu clasele I-VIII, iar din anul școlar 2001-2002 Școala cu clasele I-VIII „Matei Basarab” Turnu-Roșu, ce funcționează în prezent ca Școala Gimnazială „Matei Basarab” Turnu Roșu.

Școala este una cu tradiție în sportul național de oină, obținând de-a lungul timpului (1968-2018) rezultate deosebite. De exemplu, din 2004 și până în prezent, în fiecare an, Școala Gimnazială „Matei Basarab” s-a clasat pe podiumul O.N.S.Ș/„Olimpiada Gimnaziilor”, iar mai nou își dorește aceeași performanță și în domeniul digital.

Laboratorul de informatică al Școlii Gimnaziale „Matei Basarab”

Laborator

Sală de clasă

➤ Grădinița cu Program Normal Turnu Roșu

În Turnu Roșu a fost construită o grădiniță nouă, cu patru săli de clasă, modernizate după ultimele tendințe, cu toalete lângă fiecare sală de clasă, cu televizor în fiecare sală de clasă, cu tabla magnetică, cu două videoproiectoare, cu încălzirea prin pardoseală, iar mobilierul este nou. De asemenea, copiii beneficiază de un loc de joacă special amenajat.

Grădinița a fost ridicată cu o investiție de 2,2 milioane de lei, dintre care 1,6 milioane lei au fost asigurați de Ministerul Dezvoltării. Diferența a fost alocată din bugetul local.

Grădinița cu Program Normal Turnu Roșu

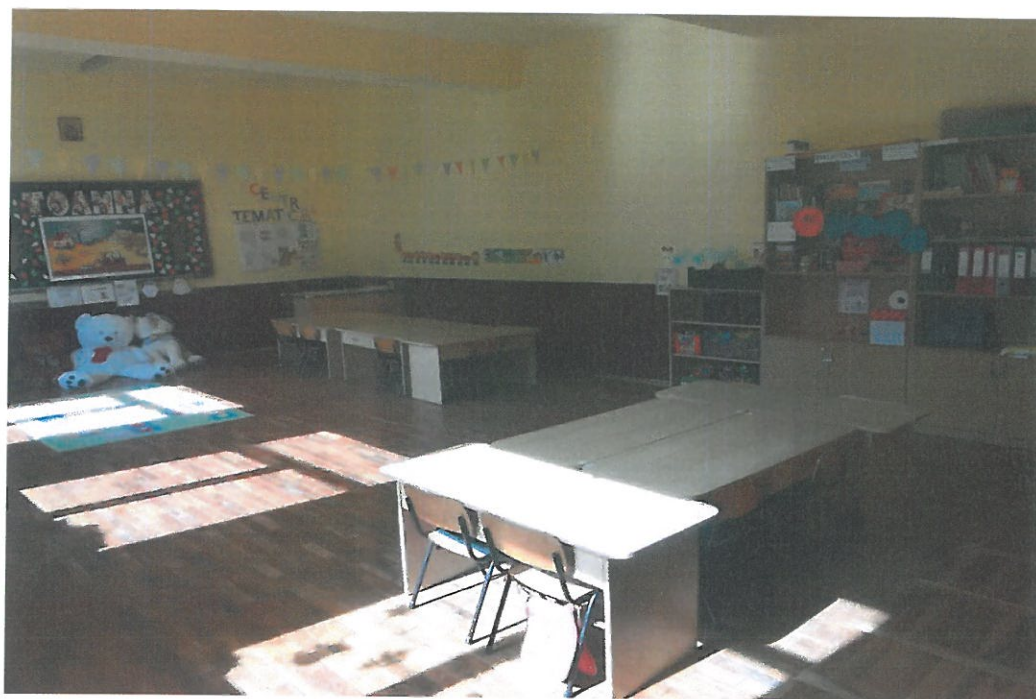

Sală de grupă

Sală de grupă

➤ Grădinița cu Program Normal Sebeșu de Jos

➤ Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu-Roșu

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu-Roșu a fost înființat în anul 2007 prin dispoziția nr. 284/22.12.2006 anterior instituția școlară purtând denumiri diferite (Casa de copii cu Școală ajutătoare Turnu Roșu, Casa de copii cu școală specială pentru deficienți mintali, Școala Specială cu Internat, Școala Specială Turnu Roșu, iar azi poartă denumirea de Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu Roșu). La nivelul anului 1937, clădirea în care azi funcționează școala, a fost inițial o casă pentru copiii orfani ai căror părinți au fost angajații CFR-ului. În anul 1950 clădirea este preluată la Ministerul Muncii și prevederilor sociale. Astfel, funcționează până în 1956 când trece la Ministerul Învățământului, iar din 1956-1962 funcționează aici Casa de copii de băieți. Din 1962 a devenit Casa de copii cu Școala Ajutătoare pentru fete purtând denumiri diferite, dar respectând același obiect de activitate. Începând din anul 2006, instituția își diversifică activitatea și oferă activități didactice de sprijin pentru copiii cu C.E.S din învățământul de masă. În total, din anul școlar 2021-2022, 19 astfel de profesori sunt repartizați la nivelul localităților adiacente. Instituția are un grad de acoperire foarte mare, reprezentând întreaga zonă a Văii Oltului (10-12 comune), dar și a Mărginimii Sibiului.

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu-Roșu

„Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu-Roșu a fost înființat la nivelul anului 1937, fiind inițial o casă pentru copii orfani. În 1962, instituția a fost transformată în casă de copii cu școală ajutătoare, pentru școlarizarea elevilor cu deficiențe mentale. În final, școala a fost transformată în Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu-Roșu, activitatea acestuia fiind școlarizarea elevilor cu deficiențe mentale ușoare, medii sau severe.

De asemenea, instituția oferă activități didactice de sprijin pentru copii cu C.E.S din învățământul de masă. În total, 17 astfel de profesori sunt detașați la nivelul localităților adiacente. Instituția are un grad de acoperire foarte mare, reprezentând întreaga zonă a văii Oltului (10-12 comune).

În intervalul 2014-2016, cadrele didactice de la nivelul CSEI Turnu Roșu au participat la implementarea de diverse proiecte prin intermediul programului Erasmus+, precum ”Îmbunătățirea competențelor profesionale din învățământul special și special integrat”, proiect finanțat de Comisia Europeană prin intermediul programului antemenționat, cât și proiectul ”proiect de parteneriat strategic pentru susținerea schimbului de bune practici în domeniul școlar (Healthy Kids)”, implementat printr-un parteneriat strategic între școli din șapte țări europene: România, Turcia, Italia, Spania, Polonia, Portugalia, Grecia. În anul 2020 s-a încheiat un alt proiect european co-finanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020, în cadrul Axei Prioritare 6: ”Educație și competențe”, intitulat ”Dezvoltarea și implementarea de instrumente motivaționale și didactice inovatoare pentru școala Sibiană Incluzivă”, POCU/73/6/6/105299, cod SMIS: 105299.

În cadrul proiectului au beneficiat de perfecționare gratuită 42 de cadre didactice, dar și de burse sau alte instrumente de sprijin pentru desfășurarea activităților. Printre serviciile oferite de C.S.E.I. Turnu Roșu se numără: învățământul primar și gimnazial, învățământul tehnic, învățământul de sprijin și învățământul la domiciliu. Centrul Școlar de Educație Incluzivă Turnu Roșu asigură servicii de sprijin educațional pentru elevii cu cerințe educaționale speciale care învață în școlile publice prin 17 profesori itineranți/de sprijin, dar și servicii educaționale la domiciliu pentru un număr de 8 elevi.

La nivelul anului școlar 2020-2021, un număr de 252 elevi cu certificate C.E.S. din școlile publice beneficiază de servicii de sprijin educațional (respectiv – 16 unități școlare din următoarele localități: Turnu Roșu, Racovița, Mârșa, Avrig, Tălmăcel, Tălmăciu, Veștem, Șelimbăr, Ocna Sibiului, Șura Mică, Cristian, Orlat, Gura Râului, Rășinari)²

6.8 Sănătate

În comuna Turnu Roșu funcționează, începând cu anul 2016, Centrul Medico-Social-Cultural care include două cabinet medicale, un cabinet stomatologic și o farmacie:

- C.M.I MEDICINA DE FAMILIE DR. BRANDIBURG CAMELIA
- C.M.I MEDICINA DE FAMILIE DR. MICLEA MIHAELA
- Cabinet stomatologic DR. IULIA OPREA
- Farmacia GEORGE PHARM

Centrul Medico-Social-Cultural

² https://www.cjsibiu.ro/wp-content/uploads/2022/07/Anexa-9-Analiza-diagnostic-Educatie_rev_05.04.pdf,pag.22

Sediul farmacie

Cabinet medical

Cabinet Stomatologic

Cabinet medical

Cabinet medical

Sală tratament

Sală așteptare

Conform *Programului Operațional Combaterea Sărăciei 2021-2027 – Program Multifond FSE+ și FEDR* unul din obiectivele specifice este promovarea unui mediu de lucru sănătos care să reducă riscurile la adresa sănătății, a adaptării la schimbare a lucrătorilor, a întreprinderilor și a antreprenorilor și a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate. Tipurile de proiecte vor fi: Măsuri care încurajează îmbătrânirea activă, Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate.

De asemenea, un obiectiv specific este promovarea participării femeilor la piața muncii, a unui echilibru mai bun între viața profesională și cea privată, inclusiv accesul la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente.

Ca și tipuri de proiecte vor fi:

- **Infrastructura socială care contribuie la incluziunea socială;**
- **Promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;**
- **Măsuri de promovare a echilibrului între viața profesională și cea privată, inclusiv a accesului la servicii de îngrijire a copiilor și persoanelor dependente;**
- **Sprijin pentru educația adultului;**
- **Măsuri de promovare a egalității de șanse și a participării active în societate.**

Ministerul Fondurilor Europene va asigura funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Reducerea Sărăciei 2021-2027, aspecte reflectate și în cadrul *Acordului de Parteneriat* negociat cu Comisia Europeană.

6.9 Asistență socială

În cadrul primăriei activează Compartimentul de Asistență Socială cu 1 inspector superior de asistență socială și un nr. variabil de asistenți personali și Compartimentul asistență medicală comunitară cu 1 asistent medical comunitar. Conform informațiilor primăriei în domeniul asistenței sociale se întocmesc dosare pentru:

1. Beneficiari venit minim garantat – ajutor social;

2. Beneficiari alocații compensatorii;
3. Asistenți personali;
4. Îndemnizații persoane cu handicap;
5. Tichete pentru grădiniță;
6. Alocații de stat.

6.10 Cultură și turism

1. Pe raza teritorială a UATC Turnu Roșu , activitatea socio-culturală, se organizează în următoarele locații:
 - Căminul Cultural „Regele Mihai I,, Turnu Roșu,
 - Muzeul Comunei Turnu Roșu
 - Palatul Cultural Sebeșu de Jos
 - Centrul Medico-Social-Cultural -Sala de activități
 - Clubul Turnu Roșu
 - Sala Tineretului-sat Sebeșu de Jos
2. Pe raza teritorială a UAT se organizează manifestări culturale.
3. UAT finanțază manifestările culturale cu fonduri de la bugetul local, din venituri proprii, fonduri externe rambursabile și nerambursabile, contracte cu terții, după caz, potrivit legii.

Palatul Cultural Sebeșu de Jos

Căminul Cultural „Regele Mihai I,, Turnu Roșu

Turism

Comuna Turnu Roșu, județul Sibiu dispune de un potential turistic, dar care în prezent este încă insuficient valorificat. Pentru dezvoltarea turismului la nivelul comunei Turnu Roșu este necesară integrarea în rețelele turistice existente la nivelul județului Sibiu.

❖ Traseul Turnu Roșu – Chica Pietrelor sau Petrilor

Trasee de legătură:

- la stânga sau est, șaua Surului și Cabana Suru pe traseul de creastă vest-est, etapa I;
- la dreapta sau vest, Valea Oltului, halta CFR Valea Mărului, Culmea Strâmbanu, pe traseul de creastă est-vest, etapa IX.
- **Traseu Turnu Roșu – Vârful Chica Pietrelor – sub Vf. Tătaru – Șaua la Apa Cumpanită – Șaua Suru – Cabana Suru**
- **Traseu- Turnu Roșu – Cabana Suru prin Șaua Corbului-Pe drum forestier 4km, marcaj cruce roșie – Mănăstirea Turnu Roșu – Șaua Corbului (1568m), marcaj dungă roșie- sub Vârful Moașei spre nord, pe marcaj triunghi albastru- Cabana Suru.**

Tradiții

Zona se distinge prin păstrarea nealterată a portului popular. Costumul popular al zonei, dansurile și cântecele sunt argumente ale diversității și bogăției folclorului românesc. La nivelul comunei Turnu Roșu se desfășoară o serie de activități culturale. Dintre acestea putem enumera:

- ❖ IA de la Turnu Roșu serbare organizată de Sânziene, prilej cu care are loc și Întâlnirea Fiiilor Satului;

- ❖ Hora de la Rusca organizată de Rusalii în satul Sebeșu de Jos. La această sărbătoare se adună fiii satului și mulți turiști și se prezintă spectacole ale formațiilor de muzică populară și dansuri din sat și din zonă;

➤ IA de la Turnu Roșu

IA de la Turnu Roșu-Fotografia anuală-„Imagine peste generație,,

IA de la Turnu Roșu-Centrul localității

➤ *HORA DE LA RUSCA-SEBEȘU DE JOS*

Hora de la Rusca-Platou

Hora de la Rusca-Centrul localității

Principalele obiective turistice

La nivelul comunei Turnu Roșu există următoarele monumente istorice:

➤ **Muzeul Turnu Roșu**

Muzeul Turnu Roșu, care a fost inaugurat în 1978 și cuprinde o serie de piese cu caracter etnografic și istoric;

Amenajat în clădirea de lângă biserică unde își avea sediul vechea școală generală, a fost inaugurat în 1978 și cuprinde piese autentice care reprezintă istoria comunei, cum ar fi costume populare, război de țesut, ustensile agricole. De asemenea muzeul conține piese deosebit de valoroase cum ar fi un ciocan din neolitic, descoperit în Lunca Turnului și o colecție de numuliți proveniți din rezervația geologică.

În cartea de onoare a muzeului am găsit aprecieri deosebite din partea vizitatorilor, mai ales străini (germani, englezi, francezi, spanioli), dar și foști fii ai satului reveniți să-și găsească rădăcinile. Clădirea muzeului a fost renovată în anul 2015 iar exponatele au fost rearanjate.

Muzeul Turnu Roșu

Muzeul Turnu Roșu

Muzeul Turnu Roșu

➤ **Obeliscul (Monumentul Eroilor) Turnu Roșu**

Monumentul Eroilor Români din Al Doilea Război Mondial este un obelisc situat în centrul satului și care a fost dezvelit în anul 1959, pentru cinstirea eroilor români căzuți în Al Doilea Război Mondial. Monumentul are o înălțime de trei metri și este realizat din piatră de râu, beton și marmură, la inițiativa A.V.S.A.P. Porcești.

Obeliscul (Monumentul Eroilor) Turnu Roșu

Obeliscul (Monumentul Eroilor) Turnu Roșu

➤ Rezervatia Calcarelor eocene de la Turnu Roșu – Porcești

Rezervatia Calcarelor eocene de la Turnu Roșu – Porcești, cunoscută și sub denumirea de „Calcarele de la Porcești” (monument al naturii), alcătuiesc o arie protejată de interes național ce corespunde categoriei a III-a IUCN (rezervație naturală de tip paleontologic), situată în județul Sibiu, pe teritoriul administrativ al comunei Turnu Roșu.

Calcarele Eocene de la Turnul Rosu au fost declarate monument al naturii din data de 3 aprilie 1954. Situate la marginea sud – estica a comunei Turnu Rosu, calcarele eocene s-au format cu 53 de milioane de ani in urma.

Rezervatia Naturala Calcarele Eocene se intinde pe aproximativ 26,4 ha si este cunoscuta si sub numele de "Calcarele de la Porcesti".

Rezervatia cuprinde si dinti de rechin fosili, ce ii dau unicitate in Romania. Marea colectie de dinti rechin fosili este expusa la Muzeul de Istorie Naturala din Sibiu. Desi este o atractie turistica si culturala cu potential, Rezervatia Calcarele Eocene de la Turnu Rosu este insuficient pusa in valoare, având nevoie de investitii si lucrări de amenajare.

➤ **Troița din Turnu Roșu**

Troița din Turnu Roșu este situată la marginea satului, pe drumul spre Boița, construită în sec. XVIII; face parte din categoria monumentelor memoriale și funerare și grupa valorică a monumentelor de interes local.

Troița din Turnu Roșu

➤ **Cimitirul Eroilor Necunoscuți Sebeșu de Jos**

Cimitirul Eroilor Necunoscuți Sebeșu de Jos amenajat, pe o suprafață de aproximativ 1.000 mp., de armata germană, în anii 1916-1917. Aici au fost înhumați, în total, 82 de militari – români (40), germani (30) și unguri (12) – cu identitate necunoscută. Cimitirul era împrejmuit cu zid de piatră, iar mormintele erau reliefate, însă fără însemne de căpătâi. În ceea ce privește operațiile militare desfășurate în regiunea Sibiului, este de menționat faptul că aici s-au confruntat, în septembrie 1916, Corpul 1 armată român (sau Corpul „Olt”), condus de generalul Ioan Popovici și Armata 9 germană (având în componență Corpul 39

rezervă, Corpul alpin și Corpul de cavalerie Schmettow), sub comanda generalului Erich von Falkenhayn.”³

Cimitirul Eroilor Necunoscuți Sebeșu de Jos

La margine de sat

poezie din zonă, culeasă de maestrul pictor,
sculptor și miniaturist Gheorghe Cercel

Aici la margine de sat
Zac cei care-au căzut pe flintă
Plecând de-acasă, orice bărbat
Să-și apere copii și tați, să-și apere o gintă

Din inimi le pulsa în vine
Sânge ca lui Mircea cel Bătrân
Care în mlaștini la Rovine
A-nfrânt pe turcul cel păgân

La capul fiecărui sta
Până mai ieri o albă cruce
Iar azi, de vrei a mai căta
Nu mai găsești mormânt, nici cruce

Din tot ce-a fost un cimitir
A mai rămas o cruce
Și noi nu știm ca să ghicim
La foc cine-o va duce

Parcă doar ieri mai străjuiau
Aci vreo 15 plute
Prim freamăt ele îmi vorbeau
O umbră deasă să le dea, acelor din morminte

Al cui glas să-l mai asculte
Ai Sebeșului tineri fii
Căci revin mulți aci la munte
Să-și caute acasă bucurii

Nu-l însă vremea să ne plângem
Căci timpul zboară în pași vii
Și le strigă tuturoră “haidem haidem”
Sebeșene, tu nu vii?”

³ <https://www.tribuna.ro/stiri/eveniment/cimitirul-eroilor-necunoscuti-din-sebesul-de-jos-38680.html>

Cimitirul Eroilor Necunoscuți Sebeșu de Jos

➤ **Biserica Ortodoxă din Turnu Roșu cu Hramul „Sfântul Nicolae,,**

Biserica "Sf. Nicolae" din Turnu Roșu, zidită în 1653 de Matei Basarab, refăcută între anii 1827 – 1828, precum și în sec. XX. Face parte din categoria monumentelor de arhitectură și grupa valorică a monumentelor de interes național;

De altfel, ctitoria lui Matei Basarab avea dimensiuni mult mai reduse, în timp devenind neîncăpătoare. Așa se face că la 1828, prin eforturile preotului Toma Filip cel Bătrân, s-au adăugat vechii ctitorii muntenești actualul naos și altarul. Pisania săpată în piatră la 1828, când s-a resfințit biserica, menționează și preoții Toma Dragomir, Toma Filip și Vasile Simion. Textul amintește și eforturile materiale deosebite ale sătenilor, ale preotului Toma Filip cel Bătrân, care a donat anumite sume din banii săi, precum și sprijinul dat de Stan Borcea, Dumitru Hertea și Mihai Buda, toți din Săliștea Sibiului. Un lucru foarte interesant la biserica din Turnu Roșu este că atât partea nouă a locașului de cult, cât și cea veche au pe bolți icoana Mântuitorului Iisus Hristos „Pantocrator“.

➤ **Mănăstirea Turnu Roșu, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului"**

- Pe teritoriul comunei se află Mănăstirea Turnu Roșu, cu hramul "Adormirea Maicii Domnului", care este situată pe traseul către Creasta Munților Făgărașului;
- În prezent zona mănăstirii, cunoscută ca o zonă foarte liniștită, este în continuă dezvoltare permițând astfel vizitarea acesteia de către tot mai mulți credincioși.

Mănăstirea Turnu Roșu este așezată la o distanță de aproximativ 3 km de comuna, în apropierea paraului „Valea Caselor” care strabate comuna, în amonte. Ridicatura pe care este zidită purta numele „Curechiuri”, astăzi numindu-se „Lunca Mănăstirii”. Este posibil accesul cu autoturismul pe drumul forestier care porneste din „Capul Satului”. Nu se cunoaște exact data construirii mănăstirii vechi, dărâmată la sfârșitul secolului XVIII (în 1761) de generalul Bucow din dorința Mariei Tereza de a stavili credința Ortodoxă și a forța extinderea Catolicismului în Transilvania. În ruinele acesteia s-au găsit o cărămidă având înscris anul 1601 și o scândură de stejar de pe acoperiș având scobită inscripția 1661. O mică biserică a fost ridicată din nou pe aceste locuri în 1850.

Piatra de temelie pentru noua mănăstire s-a pus la 20 septembrie 2009, de către Mitropolitul Ardealului, Laurențiu Streza, în prezența a numeroși credincioși din comuna Turnu Roșu și împrejurimi.

Paraclisul de la demisolul noii mănăstiri (paraclisul de iarnă), în care se oficiază slujbele începând cu vara anului 2013, a fost sfințit în 11 august de Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, având hramul Sf. Andrei Saguna. Biserica din lemn a fost demolată.⁴

➤ Biserica Ortodoxă cu Hramul ”Adormirea Maicii Domnului” din Sebeșu de Jos

Biserica ”Adormirea Maicii Domnului” din Sebeșu de Jos, face parte din categoria monumentelor de arhitectură și grupa valorică a monumentelor de interes local;

⁴ <http://www.turnurosu.ro/manastirea.htm>

„În lucrarea sa- Sebeșul de Jos: monografie, Editura Armanis, Sibiu 2016, Nicolae Sasu prezintă o serie de informații utile cu privire la istoria lăcașelor de cult din Sebeșul de Jos, menționând existența, de-a lungul timpului, a nu mai puțin de 4 biserici parohiale: două din lemn pe alt amplasament și alte două din piatră pe amplasamentul actual.

Biserica actuală (biserica nr. 4) se știe că a fost construită în anii 1829-1830, deoarece vechea biserică (biserica nr. 3) devenise neîncăpătoare și s-a impus realizarea uneia care să permită participarea comunității la slujbele religioase. Din datele istorice preluate după lucrări mai vechi rezulta că biserica actuală a fost construită în jurul celei vechi fără a fi demolată decât la momentul când a fost finalizat și acoperișul noii biserici (biserica nr. 4). Planimetric, biserica actuală are un plan clasic de biserică sală cu naos, pronaos și altar semicircular, având pereții din piatră legată cu mortar și având pe latura de vest un turn-clopotniță.,⁵

⁵ <https://www.tribuna.ro/stiri/eveniment/sebesu-de-jos-re-descoperirea-urmelor-vechii-biserici-cercetari-arheologice-la-biserica-ortodoxa-adormirea-maicii-domnului-164717.html>

CAPITOLUL VII

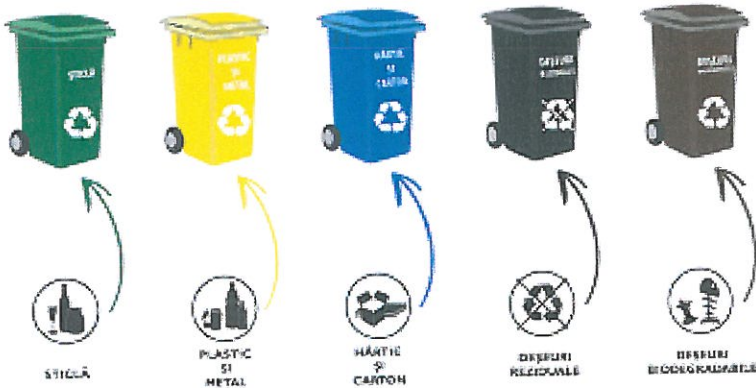
7. STADIUL ÎNDEPLINIRII STRATEGIEI DE DEZVOLTARE

LOCALĂ 2015-2020

Analiza stadiului îndeplinirii strategiei de dezvoltare locală aplicată de comuna Turnu Roșu, județul Sibiu în perioada 2015 - 2020 este necesară pentru evaluarea rezultatelor și identificarea, efectelor, mecanismelor implementării și stabilirea de recomandări și lecții învățate. Evaluarea rezultatelor strategiei este utilă pentru furnizarea informațiilor cu caracter strategic referitor la ceea ce s-a obținut și cum s-a obținut, prin implementarea strategiei, în vederea îmbunătățirii strategiei pentru perioada 2023 – 2027.

7.1. Portofoliul de proiecte demarate/implementate în perioada 2015 – 2020:

Nr. Crt	Descriere proiect	Grad de implementare *
1.	Dotare Remiză SVSU Turnu Roșu 	Realizat
2.	Dotare Muzeul Comunal 	Realizat

3.	Realizare Centru Medico-Social cu două cabinete de familie, farmacie, sala de activități 	Realizat
4.	Dotare Școala Gimnazială „Matei Basarab,, Turnu Roșu cu centrală termică 	Realizat
5.	Achiziționare Echipamentente colectare selectivă 	Realizat

6.	Achiziționare utilaje și echipamente întreținere spații verzi, comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu – AFIR 	Realizat
7.	Alimentare cu energie electrică Moară Sebeș Olt – Electrica Furnizare SA	Realizat
8.	Construire Gradiniță cu program normal Turnu Roșu, Județul Sibiu 	Realizat

9.	Dotare Serviciu Social și Educațional Comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu	Realizat
10.	Dotare Camine Culturale Comuna Turnu Rosu, Judetul Sibiu	Realizat
11.	Dotare Parc Sat Turnu Rosu, Comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu	Realizat

12.	Modernizare Rețele Hidroedilitare Comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu 	În lucru
13.	Reabilitare Străzi Comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu 	În lucru

Portofoliu proiecte din perioada precedentă

De asemenea, pe lângă realizările prezentate mai sus, trebuie menționate și alte proiecte care au fost implementate sau sunt în curs de îndeplinire cum ar fi:

- achiziționarea de mijloace auto pentru transportul elevilor;

- marcarea și amenajarea unor trasee turistice;
- repunerea în funcțiune a rețelei de apă potabilă;
- dotare Școala Gimnazială „Matei Basarab,, Turnu Roșu cu centrală termică
- plantare de puieti- aprilie 2017
- reabilitare străzi
- intabularea și trecerea în patrimoniul comunei a parcului din zona gării;
- reamenajarea monumentului eroilor;
- reabilitarea acoperișului pieței centrale;
- reînființarea Asociației culturale Turnu Roșu;
- înființarea Clubului Sportiv Turnu Roșu.

În rezultatul analizei, s-a constatat că în perioada 2015-2020 au fost derulate proiecte în domeniile infrastructură rutieră, apă și canalizare, sănătate, învățământ precum și în cultură.

În ceea ce privește relevanța strategiei anterioare, aceasta poate fi apreciată din punctul de vedere al relevanței față de nevoile socio-economice identificate în analiza contextului anterior.

Pentru analiza eficacității, respectiv a progresului înregistrat în realizarea obiectivelor propuse este necesară o evaluare a modului în care măsurile de acțiune propuse în cadrul strategiei și-au atins țintele stabilite.

Impactul Strategiei de Dezvoltare Locală 2015 – 2020 este evaluat prin prisma efectului de ansamblu al beneficiilor aduse de strategie asupra unui număr cât mai mare de persoane, justificând astfel utilitatea strategiei. Se remarcă faptul că marea parte a măsurilor implementate au vizat domeniul infrastructurii. Impactul așteptat prin implementarea acestor măsuri vizează creșterea calității vieții populației din comună și atragerea unui număr mai mare de turiști, cu efecte benefice asupra mediului de afaceri local.

Principala problemă întâmpinată în implementarea strategiei a fost legată de lipsa fondurilor, ceea ce reprezintă o provocare și pentru perioada următoare, numărul mic de proiecte, accesare de fonduri nerambursabile, precum și lipsă de personal și scrierea de proiecte. În măsura în care se dovedesc a fi în continuare necesare pentru viziunea de dezvoltare ulterioară a comunei, măsurile rămase neimplementate vor fi transpuse în strategia pentru perioada 2023 – 2027.

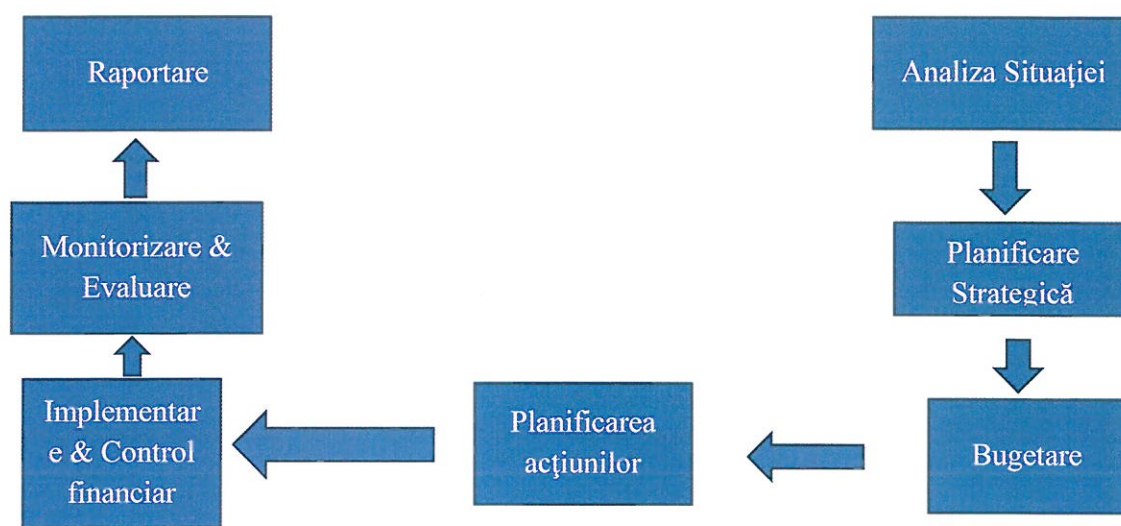
La planificarea dezvoltării comunei în perioada 2023-2027 se va continua implementarea proiectelor începute în perioada precedentă. Totodată, planificarea dezvoltării comunei se va face pe cele **17 Obiective de dezvoltare Durabilă** din Agenda 2030, cuprinse în prioritățile operaționale la nivel național, și se va ține cont de rezultatele analizei portofoliului de proiecte demarate în perioada precedentă.

CAPITOLUL VIII

8. PLANIFICAREA STRATEGICĂ

8.1. Noțiuni generale

Planificarea strategică este un efort organizat de luare a deciziilor fundamentale și de planificare a acțiunilor care arată cine este acea organizație, ce face și de ce face ceea ce face în sensul atingerii scopului ideal pe care și l-a propus. Realizarea planificării este constituită din analiza situației, proiectarea și trasarea obiectivelor care vor fi menționate în Strategia de Dezvoltare Locală.

Ciclul planificării strategice

Analiza situației: este un proces de gândire critică și înțelegere. În timpul acestei etape, persoanele implicate în procesul de planificare doresc să identifice principalele aspecte și probleme care trebuie rezolvate în viitor. Acestea încearcă să “se pună în locul clientului” și să înțeleagă mai bine mediul în care acționează;

Planurile strategice: descriu în mare direcția viitoare a unei instituții. Se axează pe o vedere de ansamblu dintr-o perspectivă pe termen lung. Deoarece este întocmit de un colectiv, planul strategic ajută la clarificarea priorităților și la unificarea personalului în urmărirea acelorași obiective comune.

Planificarea Strategică oferă oportunitatea de a rezolva chestiuni fundamentale și de a susține inițiative și reforme importante. În cele din urmă, Planurile Strategice servesc drept instrumente de comunicare atât pentru personal cât și pentru factorii externi;

Bugetarea: implică proiectarea veniturilor și a cheltuielilor în Cadrul Planurilor Strategice. Bugetul este întocmit conform unui set clar de priorități stabilite atât la nivel local cât și în interiorul instituției. În timpul procesului de pregătire, bugetul este urmărit pentru a se asigura încadrarea costurilor în resursele existente. În cele din urmă, bugetul este aprobat de către Consiliul local;

Planificarea acțiunilor: în decursul acestei etape, instituțiile își programează activitățile pentru anul următor și întocmesc documente suplimentare și detaliate care să le transpună planurile generale în realitate.

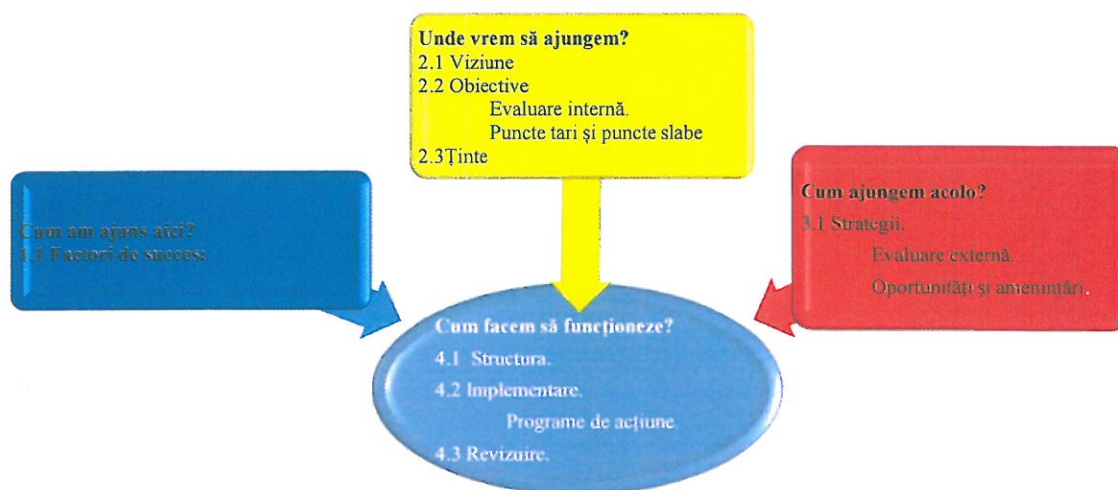
Monitorizarea și Evaluarea (M&E): intern, instituțiile țin evidența progresului în implementarea propriilor planuri. Aceasta vizează finalizarea activității sau nivelul și calitatea serviciilor pe care le furnizează. Periodic, instituțiile pot efectua evaluări mai detaliate, de exemplu evaluarea îndeplinirii obiectivelor, și eventual a cauzelor neîndeplinirii acestora. Deseori acest lucru implică realizarea unor studii sau sondaje speciale care pot fi externalizate; și

Raportarea: în cadrul acestui ciclu, rezultatele sunt comunicate managementului, astfel încât să se întreprindă acțiuni pentru ajustarea situației și îmbunătățirea performanței.

Etapele elaborării și realizării unui plan strategic formează un ciclu continuu, prin intermediul sistemului de monitorizare, evaluare și actualizare pe baza mecanismului parteneriatului strategic.

La etapa elaborării și realizării unui plan strategic se află colaborarea între instituții, agenți economici, organizații neguvernamentale, comunități locale, toate având un interes comun în ceea ce privește rezolvarea problemelor, inclusiv de mediu.

Modelul planificării strategice. Primul demers în planificare începe cu un cadru de 4 întrebări fundamentale.

Modelul planificării strategice

Planificarea strategică pornește, în contextul actual, luând în considerare rezultatele Analizei situației existente din punct de vedere socio-economic, al mediului și nivelului de echipare tehnică și socială, cât și direcțiile și obiectivele fixate de diversele abordări strategice regionale, naționale, județene care condiționează contextul local și elaborarea unei direcții de dezvoltare a localității.

Astfel, luând în considerare strategiile de dezvoltare europeană, națională, regională și județeană, analiza situației existente generează direcții de dezvoltare prioritare în raport cu așteptările comunității, considerate ca fiind principalele modalități de realizare a scopului de creștere generală a nivelului de dezvoltare al acesteia. Fiecare dintre aceste direcții presupune parcurgerea obiectivelor strategice care pot fi realizate, prin măsuri și acțiuni grupate în axe prioritare specializate, care conțin proiecte, măsuri și intervenții specifice, de

a căror prioritizare, planificare și mod de concretizare, depinde implementarea în condiții optime a strategiei și atingerii obiectivelor propuse.

Etapale esențiale ale unui proces de planificare strategică:

Etapa I – Pregătirea

Etapa II – Identificarea formulării optime a misiunii

Etapa III – Evaluarea situației actuale a instituției

Etapa IV – Dezvoltarea scopurilor strategice și a obiectivelor operaționale

Etapa V – Finalizarea planului scris

Etapa VI – Implementarea planului

Activitatea de planificare strategică a Comunei are ca scop dezvoltarea unui sistem de activități, inițiat deja de actuala administrație, și promovarea competitivității teritoriale, precum și crearea unei viziuni a viitorului comunei Turnu Roșu. Obiectivele acestei strategii sunt:

- Identificarea situației socio-economice în care se găsește comuna;
- Adoptarea unui plan de acțiune și a obiectivelor de urmărit pe termen mediu și lung;
- Elaborarea unei metodologii pentru a identifica resursele necesare pentru implementarea strategiei;
- Pregătirea de acțiuni concrete în acord cu planificările existente la nivel de administrație locală.

Planul Local de Acțiune (PLA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie. Termenul de realizare a planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 10-20 de ani, fixat pentru realizarea Strategiei Locale de Dezvoltare Durabilă.

PLA poate fi revizuit periodic, astfel încât țintele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

PLA pentru implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a comunei reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea să devină punctul forte al acesteia. Totodată, PLA prezintă principalele măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării durabile, astfel: în procesul de dezvoltare să poată fi evaluat continuu complexitatea factorilor social-economic-mediul-tehnologic prin indicatorii de dezvoltare durabilă selecționați ca relevanți pentru comună.

Utilitatea unui plan de acțiune este dată de amploarea și complexitatea acțiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Locală a comunei.

În vederea asigurării unei dezvoltări reale a comunei, este necesar un parteneriat între cei trei mari actori:

1. Administrația Locală (primăria) și Consiliul Local, care trebuie să asigure planificarea dezvoltării instituționale pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Acțiune;

2. Comunitatea Locală - cetățeni și organizații, beneficiari principali ai dezvoltării locale, prin atitudine proactivă și participare activă;

3. Mediul de afaceri - firme și instituții finanțatoare, prin suport financiar și logistic (informații și tehnologii moderne).

8.2. Principii și condiții

Pentru realizarea Planului Local de Acțiune, primăria comunei, ca autoritate publică locală, trebuie să-și întărească capacitatea instituțională la toate nivelele de decizie și execuție. Aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilităților.

Rezolvarea problemelor curente, cât și a celor de ce vor apărea în viitor depinde în foarte mare măsură de gradul de competență al conducerii administrației publice locale.

Materializarea capacității instituționale este un proces de durată în care administrația publică trebuie să acționeze pentru schimbarea radicală a atitudinii funcționarului public față de accesul cetățenilor la activitatea administrației.

În acest sens o principală preocupare a primăriei comunei a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

8.3. Obiective generale

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locală a comunei sunt:

- ✓ Asigurarea accesului la infrastructura de bază (apă, energie electrică, gaze naturale și canalizare) a tuturor locuitorilor și a persoanelor juridice din comună;
- ✓ Reabilitarea și modernizarea în conformitate cu necesitățile și standardele europene a instituțiilor de învățământ;
- ✓ Optimizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport, telecomunicații și energie;
- ✓ Protejarea mediului prin respectarea standardelor de mediu din Uniunea Europeană pe care România va trebui să le atingă în totalitate;
- ✓ Garantarea condițiilor pentru crearea unor activități rentabile în agricultură;
- ✓ Combaterea excluziunii și dezechilibrelor sociale prin crearea de noi oportunități investiționale.

8.4. Creșterea capacității instituționale a administrației locale

Condițiile care stau la baza unei dezvoltări social-economice rapide sunt susținerea și participarea activă, respectarea legilor și onorarea obligațiilor primăriei comunei, precum și implicarea cetățenilor la luarea deciziilor în ceea ce privește rezolvarea propriilor probleme.

Primăria, fiind o interfață între cetățean și instituțiile statului, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea administrației locale va fi orientată spre:

- Sprijinirea dezvoltării comunității în scopul rezolvării tuturor problemelor comunei;
- Susținerea dezvoltării infrastructurii prioritare pentru comunitate (aprovizionarea cu apă, gaze naturale, energie electrică, etc.);
- Creșterea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru încadrarea în limitele stabilite a cheltuielilor;
- Controlarea strictă a bugetului local și distribuirea lui în mod eficient;
- Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget.

Eficientizarea gestionării fondurilor publice, prin:

- Organizarea de licitații pentru achiziționarea de bunuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor din subordinea și coordonarea primăriei din banii publici;
- Reducerea volumului de cheltuieli, inclusiv prin reducerea numărului de personal angajat în instituțiile bugetare, acolo unde este posibil;
- Reevaluarea întregului sistem de servicii publice și asigurarea unor activități de către mediul privat;
- Asigurarea cu surse financiare a măsurilor pentru satisfacerea necesităților social-economice și culturale ale populației, pentru dezvoltarea comunei;
- Întreprinderea unor măsuri concrete pentru sporirea veniturilor proprii și menținerea echilibrului bugetar;
- Constituirea de fonduri extrabugetare pentru susținerea unor programe de interes local;
- Susținerea dezvoltării firmelor mici și mijlocii ca motor de dezvoltare a economiei locale.

Încurajarea și promovarea parteneriatului:

- Sprijinirea organizațiilor nonguvernamentale;
- Participarea la proiecte investiționale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Eficientizarea managementului administrației publice locale:

- Preocuparea primăriei pentru pregătirea continuă a funcționarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltării comunei.
- Corelarea necesităților cu potențialul uman existent;
- Respectarea regulamentului de organizare și functionare a personalului și a regulamentului de ordine interioară;
- Specializarea funcționarilor domenii de activitate bine definite.
- Responsabilitatea funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legale;
- Conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;
- Transparența în luarea deciziilor;
- Acordarea de stimulente financiare în funcție de eficiența și competitivitatea activităților depuse;
- Serviciul public trebuie să fie orientat în folosul cetățeanului;

- Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- Crearea unei strategii de comunicare operativă cu cetățenii;
- Implementarea unui sistem de management al calității;
- Dezvoltarea comunei prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă;
- Analizarea nevoilor în domeniul digitalizării.

8.5 Analiza SWOT

Analiza SWOT reprezintă cea mai puternică metodă de analiză a poziției strategice a unei organizații sau a unei activități al unei organizației, evaluând punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările pe care le are.

Scopul analizei SWOT este de a oferi o privire de ansamblu asupra organizației, dar și de a ajuta primăria în alegerea strategiei corecte de dezvoltare.

Ce înseamnă analiza SWOT? Analiza SWOT este o tehnică simplă de planificare folosită în luarea unor decizii bazate pe informații clare, detaliate și bine documentate.

SWOT sunt acronime de la **S**trengths (Puncte tari), **W**eaknesses (Puncte slabe), **O**pportunities (Oportunități) și **T**hreats (Amenințări).

Analiza SWOT constă în evaluarea unor factori interni și externi care influențează succesul organizației în prezent și în viitor. Factorii interni se referă la punctele tari și punctele slabe, care sunt în aria de control al organizației. Factorii externi cuprind oportunitățile și amenințările care nu depind de organizație și asupra cărora aceasta nu are control.

Strengths – Puncte tari

Punctele tari din analiza SWOT sunt acele caracteristici care fac posibilă atingerea obiectivelor. Mai precis, activitățile care sunt benefice organizației, lucrurile care merg bine, avantajele și elementele care o diferențiază de ceilalți jucători de pe piață.

Exemple de puncte tari pentru analiza SWOT:

- oameni bine instruiți;
- procese bine definite;
- unicitatea serviciilor;
- flexibilitatea.

Weaknesses – Puncte slabe

Punctele slabe ale acestei metode sunt elementele vulnerabile ale organizației, care influențează negativ productivitatea firmei și împiedică atingerea obiectivelor setate.

Exemple de puncte slabe pentru analiza SWOT:

- lipsa unei strategii pe termen lung;
- procese/proceduri birocratice consumatoare de timp;
- lipsa activităților de control și monitorizare.

Opportunities – Oportunități

Oportunitățile analizei SWOT se concretizează în tendințe favorabile date de mediul extern, dar nu numai. Acestea pot veni în ajutorul organizației pentru a-și atinge obiectivele propuse.

Exemple de oportunități pentru analiza SWOT:

- o nouă gamă de servicii;

- dezvoltarea unui nou program;
- nuăr mare de turiști;
- noi parteneri;
- introducerea unor servicii inovative.

Threats – Amenințări

Amenințările care se includ în analiza SWOT sunt factori externi care creează daune și împiedică creșterea organizației. Acestea intră în categoria de riscuri.

Exemple de amenințări pentru analiza SWOT:

- rezistența la schimbare;
- fluctuația de personal;
- furnizori unici pentru produse critice;
- lipsa de personal specializat.

Alegerea strategiei corecte, fundamentată pe analiza SWOT, va fi în mod cert în avantajul comunității.

Analiza a fost realizată pe câteva domenii considerate de referință în contextul elaborării strategiei de dezvoltare locală a comunei:

- *Infrastructura din comună*
- *Calitatea serviciilor sociale și a resurselor umane*
- *Domeniile cu potențial de dezvoltare*

ANALIZA SWOT – COMUNA TURNU ROȘU

INFRASTRUCTURA DIN COMUNĂ

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Apropierea de zone urbane cu o mai bună dezvoltare economică • Poziționarea în Regiunea Centru care este traversată de <i>Coridorul IV pan-european de transport</i> • Infrastructură de transport diversificată (rutier, feroviar) • Infrastructura rutieră reabilitată și modernizată • Infrastructura tehnică de alimentare cu apă, energie electrică, gaze naturale și sistem de canalizare relativ bine dezvoltate • Cadru fizico-geografic favorabil dezvoltării, căilor de comunicații și activităților economice	• Infrastructura rutieră, pe alocuri, este doar în curs de reabilitare. • Existența unei zone destructurate cu risc de segregare socială • Slaba dezvoltare a infrastructurii de agrement (baze sportive, parcuri, grădini publice, spații de joacă pentru copii), mai ales în Sebeșul de Jos • Infrastructura de acces spre unele zone cu potențial turistic este deficitară
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Valorificare potențialului turistic și agroturistic al comunei • Ridicarea infrastructurii rutiere la standarde europene pentru Turnu Roșu și Sebeșul de Jos cu ajutorul fondurilor nerambursabile	• Continuarea degradării infrastructurii de transport rutier • Lipsa resurselor pentru (co)finanțarea investițiilor majore în infrastructura locală • Costul ridicat al documentațiilor

• Posibilitatea de acces la Programele operaționale de dezvoltare a infrastructurii și la noi surse de finanțare • Posibilitatea atragerii de fonduri naționale în vederea dezvoltării infrastructurii, care să asigure buna funcționare a activităților economice și turistice	preliminare poate împiedica accesarea fondurilor europene • Dificultatea accesării finanțărilor nerambursabile datorată necorelării condițiilor de eligibilitate între diverse programe de finanțare
--	---

CALITATEA SERVICIILOR SOCIALE ȘI A RESURSELOR UMANE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Creșterea proporției persoanelor ocupate care au absolvit instituții de învățământ superior • Existența în localitate a doua cămine culturale • Acces la forme de învățământ preșcolar și gimnazial pentru toți copiii • Infrastructură de sănătate bine reprezentată la nivelul comunei, prin Centrul Medico-Social-Cultural în care funcționează două cabinete medicale, un cabinet stomatologic și o farmacie • Personalul medical include medici de familie, stomatologi, farmaciști și personal sanitar mediu	• Scăderea demografică și procesul de îmbătrânire demografică manifestate după anul 1990 • Personal specializat insuficient pentru furnizarea asistenței sociale necesare • Rata ridicată de migrație externă după anul 2000 • Rate reduse de activitate și de ocupare a populației în vârstă
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Creșterea nivelului de pregătire al forței de muncă • Creșterea ponderii populației ocupate în sectorul terțiar • Diversificarea gamei de servicii oferite • Aplicarea programului național de evaluare a stării de sănătate a populației • Implementarea Programului operațional pentru ajutorarea persoanelor defavorizate • Existența la nivelul județului de modele de bună practică în furnizarea de servicii sociale; • Realizarea de baze sportive • Promovarea voluntariatului	• Accentuarea în următorii ani a scăderii demografice și accelerarea ritmului de îmbătrânire a populației • Accentuarea fenomenului de migrație externă, cu precădere a populației tinere și a celei înalt calificate • Reducerea populației școlare datorită scaderii natalității • Nivelul de trai redus poate duce la creșterea morbidității în mediul rural • Insuficiența fondurilor pentru susținerea serviciilor sociale specializate • Scăderea populației școlare • Scăderea solidarității sociale

DOMENIILE CU POTENȚIAL DE DEZVOLTARE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• Existența a doi poli de creștere (Brașov și Sibiu) • Apropierea de zone cu potențial cultural foarte dezvoltat (Sibiu, Valea Oltului, Alba Iulia) • I.M.M.-urile dețin o pondere importantă din efectivul de personal și din cifra de afaceri • Potențial turistic important • Potențial agricol important, inclusiv pentru agricultura ecologică • Teritoriul administrativ al comunei interacționează cu situri NATURA 2000 • Infrastructura de transport și dotările edilitare ale comunei sunt suficient dezvoltate pentru a genera creștere economică, prin atragerea de investiții noi și dezvoltarea celor existente	• Nivel relativ redus al dezvoltării IMM-urilor • Dezvoltare relativ redusă a infrastructurii de afaceri • Practicarea agriculturii de subzistență • Piața de desfacere redusă a produselor locale Resursa umană insuficient specializată în raport cu nevoile societății actuale; • Drumuri de exploatație agricolă nemodernizate
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• Existența cadrului legislativ, a strategiilor guvernamentale și a programelor de finanțare pentru înființarea de IMM-uri • Programe finanțate din Fondurile Structurale și de Coeziune pentru calificare, recalificare, specializare în diverse meserii • Valorificarea resurselor de energie regenerabilă • Interesul ridicat de pe piața produselor agricole și alimentare pentru produsele ecologice • Îmbunătățirea accesului spre zonele care în prezent au o infrastructură rutieră deficitară	• Posibilitate redusă a administrației publice locale de finanțare a lucrărilor majore necesare, din cauza insuficienței resurselor financiare • Scăderea nivelului de atractivitate a zonei pentru investiții • Accentuarea problemelor economice și a celor sociale legate de sărăcie în zona rurală • Echilibru social fragil: populația îmbătrânită rămasă fără sprijin din cauza migrației tinerilor • Insuficienta pregătire a populației și a operatorilor economici în vederea accesării și implementării proiectelor europene

Analiza SWOT

CAPITOLUL IX

9. STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI TURNU ROȘU, JUDEȚUL SIBIU

9.1 Etapele metodologice principale ale elaborării strategiei

Metodologia de realizare a strategiei cuprinde 3 faze:

1. Fundamentarea necesității de elaborare a strategiei:

– necesită abordarea a 2 categorii de aspecte:

- premisele elaborării strategiei;
- modalități de fundamentare;

2. Elaborarea strategiei de dezvoltare locală:

a) *Formularea misiunii comunității locale.* Misiunea se referă la scopul pentru care a fost înființată și funcționează, precum și la concepția, filosofia managementului, referitoare la modul de realizare a activităților. Specificul misiunii este faptul că reprezintă o enunțare de elemente necuantificabile. Misiunea trebuie să cuprindă:

- ce anume face comunitatea locală prin intermediul autorităților locale (exprimarea sintetică);
- care sunt deținătorii de interese și cum sunt luați în considerare (stake-holderi);
- care sunt valorile comunității locale.

b) *Precizarea obiectivelor strategiei.* Obiectivele strategice se stabilesc pe orizonturi mari de timp (3-5 ani) și se referă la ansamblul comunității și/sau la componentele majore ale acesteia.

Pentru a fi *de calitate*, obiectivele strategice trebuie să îndeplinească următoarele *cerințe de raționalitate*:

- să fie *realiste* (în concordanță cu potențialul comunității respective);
- să fie *stimulatoare* (să incite la autodepășire);
- să fie *mobilizatoare* (să prezinte importanță pentru stake-holderi);
- să fie *comprehensibile* (reale).

c) *Stabilirea opțiunilor strategice și modalitățile de realizare a obiectivelor.* Opțiunile strategice se stabilesc în funcție de tipul de strategie adoptat.

d) *Dimensionarea resurselor necesare.* În strategie se stabilesc 4 categorii de resurse:

- informaționale;
- umane;
- financiare;
- materiale.

e) *Stabilirea termenelor*. Termene = limita fixată în timp printr-o dispoziție sau învoială ce reprezintă diferite momente intermediare sau finale, pentru realizarea obiectivelor și operaționalizarea opțiunilor strategice.

f) *Articularea tuturor componentelor strategiei într-o strategie globală*.

g) *Realizarea strategiilor parțiale*. Strategiile parțiale pot fi delimitate fie structural (pe compartimente), fie din punct de vedere procesual (pe funcțiuni și activități). De obicei, strategiile parțiale se delimitează *procesual pe funcțiuni*, ducând la existența mai multor strategii parțiale în funcție de specificul comunității locale:

- Strategia de mediu;
- Strategia de dezvoltare economică;
- Strategia de dezvoltare a infrastructurii;
- Strategia de cooperare teritorială;
- Strategia de resurse umane.

h) *Realizarea politicii globale și a politicilor parțiale*. Politica se deosebește de strategie prin:

- orizontul de timp (mai mic pentru politica 0,5-2 ani și mai mare în cazul strategiei 3-5 ani);
- grad de detaliere (mai mare pentru politică și mai mic pentru strategie).

3. Implementarea și evaluarea strategiei de dezvoltare locală

3.1. *Pregătirea implementării are în vedere următoarele aspecte:*

- a) *Pregătirea climatului din cadrul comunității* în vederea diminuării rezistenței la schimbare din partea societății civile și creșterii receptivității acestora față de elementele inovatoare propuse prin strategie;
- b) *Asigurarea resurselor informaționale, umane, financiare și materiale* necesare punerii în aplicare a strategiei;
- c) *Realizarea unui program cadru de implementare;*

3.2. *Reproiectarea sistemului de management conform cerințelor realizării obiectivelor;*

3.3. *Operaționalizarea schimbărilor strategice previzionate;*

3.4. *Controlul și evaluarea strategiei*. Prin evaluare se compară obiectivele previzionate cu realizările obținute, acestea fiind măsurate într-o etapă intermediară de control.

Strategiile pe termen lung trebuie evaluate cu atenție mai ales cu privire la viitoarele rezultate. Trebuie luat în vedere și faptul ca rezultatul real nu poate fi prevăzut, deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Principiile strategiei de dezvoltare durabilă :

- ✓ *durabilitate* - conditii mai bune de trai pentru populația defavorizată precum și un minim de condiții necesare pentru un trai decent, sănătatea și bunăstarea tuturor;
- ✓ *competitivitate* - permite dezvoltarea economiei proprii în context regional, național și chiar internațional, promovarea unui sector privat productiv și competitiv;
- ✓ *sprijin financiar* - facilitarea accesului la o varietate de surse financiare pentru a satisface nevoile de investiții și dezvoltare;
- ✓ *o buna administrare* - reacția eficientă și efectivă la problemele comunității prin responsabilizarea autorităților locale și parteneriatul cu societatea civilă.

9.2 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Locală

Agenda 2030 și Obiectivele de dezvoltare durabilă de la nivel național, cu ținte clare pentru 2030, se vor ține cont și de către conducerea Comunei Turnu Roșu, județul Sibiu, care va asigura treptat implementarea acestora în perioada 2023-2027.

9.2.1 Obiectivul general

Obiectivul general al acestei strategii este – „Dezvoltarea comunei Turnu Roșu și îmbunătățirea nivelului de trai al populației” și se realizează prin următoarele direcții:

- *Dezvoltarea infrastructurii din comună cu respectarea standardelor de mediu*
- *Dezvoltarea serviciilor sociale și a resurselor umane*
- *Susținerea domeniilor cu potențial de dezvoltare și creșterea competitivității economice*

9.2.2 Obiective specifice

A. Dezvoltarea infrastructurii din comună cu respectarea standardelor de mediu

Infrastructura și Transport

Transport

- Îmbunătățirea infrastructurii rutiere, în special a drumurilor comunale care să deservească nevoile curente ale locuitorilor și activităților economice;

Acces la utilități

- Crearea/modernizarea unor sisteme de furnizare a apei curente și de canalizare capabile să deservească toți locuitorii comunei;
- Reabilitarea/renovarea la necesitate a sediului primăriei;
- Realizarea/renovarea rețelei de alimentare cu gaz metan;
- Dotări pentru intervenții în caz de situații de urgență;

Mediu

- Amenajarea și îngrijirea spațiului verde din comună;
- Păstrarea calității și prevenirea poluării aerului;

- Informarea populației asupra riscurilor cauzate de deversarea apelor uzate în locuri neamenajate, asupra utilizării durabile a resurselor de apă și a prevenirii poluărilor;
- Acțiuni de promovare a practicilor de agricultură ecologică;
- Curățarea cursurilor de apă și a domeniului public;
- Crearea unor mecanisme de colectare selectivă a deșeurilor;
- Realizarea unei stații de depozitare a deșeurilor;
- Împădurirea suprafețelor degradate, inclusiv pentru prevenirea alunecărilor de teren.
- Refacerea și dezvoltarea mediului natural;
- Amenajare pista de biciclete.

B. Dezvoltarea serviciilor sociale și a resurselor umane

Sănătate

- Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală;
- Reabilitarea și dotarea corespunzătoare a dispensarului medical;
- Acces permanent și prompt la servicii medicale de calitate;
- Educarea populației cu privire la accesarea serviciilor de sănătate la o perioadă regulată de timp pentru prevenirea situațiilor de urgență prin susținerea și promovarea modului de viață sănătos.

Educație

- Accesul neîngrădit de împlinire individuală prin educație;
- Reabilitarea și modernizarea școlii și grădinițelor din comună;
- Accesul la un sistem educațional performant, flexibil și adaptat condițiilor din mediul rural;
- Organizarea unei baze materiale capabile să mulțumească nevoile legate de actul educațional;
- Amenajarea/renovarea spațiilor de joacă și recreere pentru copiii comunei;
- Amenajare bază sportivă în comună;
- Orientarea și sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale;
- Crearea șanselor pentru reformarea persoanelor adulte;
- Construire teren fotbal.

Resurse Umane

Populația

- Crearea condițiilor de viață atractive pentru tineri, atât pentru cei din localitate cât și pentru cei din exteriorul comunei pentru atragerea acestora în localitate;
- Crearea de condiții pentru familiile de tineri.

Piața muncii

- Locuri de muncă suficiente și în domenii variate de activitate pentru satisfacerea nevoilor de trai;
- Posibilitatea de a urma cursuri de reconversie profesională în domenii căutate pe piața forței de muncă.

Cultură

- Instruirea și transmiterea practicilor tradiționale generațiilor viitoare;
- Accesul transparent la sursele de informare tradiționale și moderne;
- Structura spațiilor destinate activităților socio-culturale în concordanță cu necesitățile și mijloacele moderne;
- Reabilitarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural din comună.

Situația Socială

- Dezvoltarea serviciilor de asistență socială pentru persoanele aflate în dificultate (minori, persoane vârstnice, persoane cu dizabilități);
- Întărirea legăturilor dintre Administrația Publică Locală și societatea civilă pentru rezolvarea problemelor de interes comunitar.

C. Susținerea domeniilor cu potențial de dezvoltare și creșterea competitivității economice

Agricultura și dezvoltarea rurală

Agricultura

- Aplicarea unor tehnici pentru dezvoltarea agriculturii durabile și crearea unor sisteme pentru adaptabilitatea la condițiile climatice;
- Încurajarea și organizarea de asociații ale producătorilor comunei pentru a beneficia de oportunitățile care decurg din aceasta;
- Sprijinirea înființării de ferme și microferme și puncte de prelucrare și colectare a resurselor;
- Eficientizarea practicilor agricole pentru ușurarea și productivitatea lucrării aplicate pe terenurile agricole.

Silvicultura

- Împădurirea terenurilor neproductive ale comunei;
- Întreținerea și ocrotirea capitalului silvic al comunei.

Economia și Mediul de afaceri

- Crearea unei industrii diversificate, dinamice și capabile să ofere posibilitatea de împlinire profesională și materială a locuitorilor comunei;
- Economie generatoare de venit la bugetul local;
- Crearea unei industrii nepoluante și durabile.

Comerț și Servicii

- Diversificarea de servicii oferite către cetățenii comunei, inclusiv prin mărirea numărului societăților comerciale;
- Promovarea și susținerea unor tehnici eficiente de marketing pentru atragerea turiștilor în comună.

Mediu de afaceri

- Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora.

Turism

- Utilizarea unor produse turistice variate cu oferte diversificate;
- Susținerea prin acțiuni eficiente de promovare a evenimentelor locale;
- Crearea de programe de pregătire pentru noi practicanți de agroturism;
- Încurajarea cetățenilor prin acțiuni de informare și formare profesională în vederea deschiderii de pensiuni agroturistice și promovarea acestora;
- Promovarea evenimentelor locale, inclusiv prin acțiuni eficiente de marketing.

9.3 Dezvoltarea locală a comunei Turnu Roșu, județul Sibiu

Pentru îndeplinirea obiectivelor strategiei se propune realizarea următoarelor proiecte:

Nr. Crt.	Denumire proiect	Perioada realizare
Dezvoltarea infrastructurii din comună cu respectarea standardelor de mediu		
1.	Extindere rețea și alimentare cu energie electrică Baza sportivă și locuințe sociale	2023-2025
2.	Amplasare Stații de reîncărcare vehicule electrice în comuna Turnu Roșu	2023-2025
3.	Alimentare cu energie electrică și reabilitare Moară de apă, comuna Turnu Roșu	2023-2024
4.	Reabilitare străzi, comuna Turnu Roșu	2023-2026
5.	Cadastrare intravilan și extravilan comuna Turnu Roșu	2023-2026
6.	Reabilitare drum comunal DC 81 – Turnu Roșu Mănăstire	2023-2024
7.	Alimentare cu apă Mănăstirea Turnu Roșu	2023-2024
8.	Realizare drum de legătură Turnu Roșu – Sebeșu de Jos	2023-2027
9.	Achiziție utilaje și echipamente întreținere spații verzi, comuna Turnu Roșu	2023-2024
10.	Amplasare pubele colectare selectivă gunoi	2023-2024
11.	Plantare pomi și plante decorative în spațiile verzi ale comunei	2023-2024
12.	Împădurirea terenurilor degradate de pe teritoriul comunei și amenajarea de perdele forestiere.	2023-2027
13.	Achiziționare toalete ecologice	2023-2024
14.	Achiziționare coșuri de gunoi stradale	2023-2024
15.	Preluarea clădirii CFR în administrarea primăriei	2024-2026
16.	Reabilitarea cursurilor de apă Valea Caselor și Valea Sebeșului	2023-2024
17.	Renovarea tuturor fântânilor din comună	2023-2024
18.	Înlocuire stație tratare apă în aval de comună în vederea înlocuirii celor existente	2024-2026
19.	Extinderea rețelei de alimentare cu apă și canalizare	2024-2026
20.	Extinderea rețelei de alimentare cu gaz metan în toată comuna	2024-2026
21.	Modernizarea iluminatului public prin utilizarea surselor de energie regenerabilă și a tehnologiei LED/Dezvoltarea de surse alternative de energie	2024-2026
22.	Amenajarea unei piste de biciclete	2023-2027
23.	Eficientizarea energetică a clădirilor instituțiilor publice	2023-2027
24.	Amenajarea unui skatepark	2024-2026
25.	Reabilitarea/modernizarea tuturor podurilor și a podețelor aflate pe teritoriul comunei	2024-2027
26.	Modernizarea drumurilor de exploatare agricolă (de hotar)	2024-2027
27.	Reducerea riscului de producere a unor calamități și îmbunătățire a capacității locale de intervenție în situații de urgență	2023-2024
28.	Amenajarea de trotuare,șanțuri și rigole de scurgere de pe marginea drumurilor	2024-2027
29.	Dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor/Conservarea naturii și protecția mediului	2024-2027

Dezvoltarea serviciilor sociale și a resurselor umane		
30.	Reabilitare clădire și schimbare destinație în Dispensar medical rural, sat Sebeșu de Jos, comuna Turnu Roșu	2023-2027
31.	Reabilitare clădire dispensar vechi și schimbare destinație în locuințe sociale	2023-2027
32.	Modernizare teren fotbal și sprijinire club fotbal comuna Turnu Roșu	2023-2025
33.	Motivarea prin oferirea de recompense elevilor Școlii Gimnaziale "Matei Basarab" cu rezultate remarcabile la învățătură	anual
34.	Sprijinirea tradițiilor și culturii naționale prin organizarea unor festivaluri și evenimente culturale în acest scop	2023-2027
35.	Amenajarea unei baze sportive în comună	2023-2025
36.	Construirea unei capele mortuare în satul Sebeșul de Jos	2023-2024
37.	Pictarea exterioară a bisericii din Turnu Roșu, ctitorie a domnitorului Matei Basarab	2023-2025
38.	Organizarea unor excursii în străinătate pentru copiii din ansamblul de dansuri populare și echipa de oină în vederea motivării și recompensării acestora, precum și pentru cei cu rezultate deosebite la învățătură	anual
39.	Sprijinirea sistemului de învățământ prin prevenirea abandonului școlar	anual
40.	Asigurarea transportului școlar pentru elevii navetiști	2023-2027
41.	Implementarea grădiniței cu program prelungit	2023-2027
42.	Dezvoltarea unui program tip After-School	2023-2027
43.	Mansardarea podului Centrului medico-social	2023-2027
44.	Dezvoltarea sistemului de servicii sociale și a serviciilor furnizate de administrația publică	2023-2027
45.	Reabilitarea/Dezvoltarea și utilizarea sediului existent al Primăriei Turnu Roșu	2023-2027
46.	Digitalizarea serviciilor administrative prestate de către Primăria Turnu Roșu	2023-2027
Susținerea domeniilor cu potențial de dezvoltare și creșterea competitivității economice		
47.	Crearea unei zone de agrement – Zona Albia Veche a Oltului – Turnu Roșu	2023-2027
48.	Reabilitare clădire sat Sebeșu de Jos, comuna Turnu Roșu	2023-2025
49.	Amplasare bănci stradale în comună	2023-2024
50.	Achiziționarea unui tractor pentru utilizare în diferite scopuri, inclusiv dotarea lui cu facilități pentru transport persoane în zonele turistice ale comunei	2023-2024
51.	Amenajarea unei spălătorii auto automatizate	2023-2027
52.	Edificarea unei cruci iluminate pe timpul nopții în zona Mănăstirii Turnu Roșu	2023-2027
53.	Ecologizarea zonei Dealul Ciorului prin plantarea de pini	2023-2025
54.	Refacerea "Ogrăzilor din Turnu Roșu" prin plantarea de pomi fructiferi în vederea atingerii de către acestea a parametrilor și farmecului de odinioară	2023-2025
55.	Reabilitarea Monumentului istoric din satul Sebeșul de Jos	2023-2024
56.	Reabilitarea/Modernizarea pieței centrale din localitate	
57.	Susținerea și dezvoltarea turismului	2023-2027

Proiecte de viitor

9.4 Implementarea obiectivelor Strategiei de Dezvoltare Durabilă

A. Dezvoltarea infrastructurii din comună cu respectarea standardelor de mediu

Titlul proiectului	Extindere rețea și alimentare cu energie electrică Baza sportivă și locuințe sociale
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea extinderii rețelei electrice pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Scop:</u> Îmbunătățirea accesului la serviciile oferite de Baza sportivă și locuințele sociale <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de dezvoltare rețea <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la servicii și utilități corespunzătoare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Populația comunei
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amplasare Stații de reîncărcare vehicule electrice în comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Implementarea normelor UE cu privire la protecția mediului, utilizarea tehnologiilor curate și care risipesc mai puține resurse Asigurarea infrastructurii necesare funcționării vehiculelor electrice <u>Scop:</u> Contribuția la un mediu mai curat și mai echilibrat prin procurarea de bunuri cu impact redus asupra mediului pe parcursul ciclului de viață Atingerea țintelor privind diminuarea emisiilor de dioxid de carbon și reducerea consumului de energie <u>Activități:</u> Elaborare documentație Obținere avize/autorizații Proceduri de achiziție publică <u>Rezultate așteptate:</u> Îmbunătățirea calității vieții prin reducerea poluării Reducerea cheltuielilor prin reducerea consumului de combustibil <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări Putere stație Puncte de încărcare Număr beneficiari Procent reducere costuri/poluare <u>Beneficiari:</u> Populația comunei Vizitatori/turiști Potențiali investitori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Alimentare cu energie electrică și reabilitare Moară de apă, comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea alimentării cu rețelei electrice pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Scop:</u> Îmbunătățirea accesului la serviciile oferite de Moara de apă <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de conectare la rețea <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la servicii și utilități corespunzătoare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Populația comunei
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitare străzi, comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> O infrastructură modernă favorizează progresul economic și social al comunei Accidentele rutiere reprezintă un risc major, prin urmare se impune luarea măsurilor necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea unor astfel de evenimente negative pe raza comunei Necesitatea protejării și conservării zonelor verzi <u>Scop:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comună Prevenirea blocării drumurilor datorită unor fenomene meteo extreme <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare, extindere, modernizare și reparații a străzilor <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea străzilor reabilitare, extindere, modernizare (km) Suprafețe spații verzi amenajate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici, potențiali investitori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Cadastrare intravilan și extravilan comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Realizarea înregistrării tuturor imobilelor din intravilanul și extravilanul comunei în <u>Scop:</u> Asigurarea unei evidențe reale a terenurilor și clădirilor Posibilitatea rezolvării tuturor litigiilor imobiliare <u>Activități:</u> Activități de geodezie, cartografie, topografie și fotogrametrie <u>Rezultate așteptate:</u> Actualizarea planurilor cadastrale Punerea în posesie a proprietarilor <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe cadastrale Număr imobile cadastrale <u>Beneficiari:</u> Cetățenii comunei, instituții publice și operatori economici
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale din Programul Național de Cadastru și Carte Funciară Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitare drum comunal DC 81 – Turnu Roșu Mănăstire
Descriere	<u>Justificare:</u> O infrastructură modernă favorizează progresul economic și social al comunei prin accesul la obiectivele acesteia <u>Scop:</u> Asigurarea accesului la Mănăstirea Turnu Roșu Creșterea numărului de turiști pe teritoriul comunei <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare a DC 81 Atragerea de potențiali investitori <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea de drum reabilitat, extindere, modernizare (km) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, și operatori economici, potențiali investitori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Alimentare cu apă Mănăstirea Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Existența rețelelor de canalizare și alimentare cu apă va determina creșterea nivelului de trai al populației și protecția mediului. <u>Scop:</u> Creșterea gradului de accesibilitate al populației la serviciile de bază Conformarea cu obligațiile privind calitatea apei Protejarea mediului înconjurător <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de înființare rețea de canalizare, stație de epurare și sistem de alimentare cu apă <u>Rezultate așteptate:</u> Rețea de canalizare și apă înființate Protecția mediului înconjurător și creșterea calității apei furnizate <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime rețea apă potabilă și canalizare Capacitate stație de epurare/stație de tratare Lungime rețea de apă potabilă extinsă (km) Număr racorduri noi Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Personalul Mănăstirii Turnu Roșu, cetățenii comunei, vizitatori/turiști și operatori economici, potențiali investitori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Realizare drum de legătură Turnu Roșu – Sebeșu de Jos
Descriere	<u>Justificare:</u> O infrastructură modernă favorizează progresul economic și social al comunei prin accesul la obiectivele acesteia <u>Scop:</u> Fluidizarea deplasărilor între satele comunei Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comună Creșterea numărului de turiști pe teritoriul comunei <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare a drumului comunal Atragerea de potențiali investitori <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea de drum reabilitat, extindere, modernizare (km) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, și operatori economici, potențiali investitori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Achiziție utilaje și echipamente întreținere spații verzi, comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Consolidarea capacității administrației publice locale Necesitatea executării de lucrări de gospodărire locală <u>Scop:</u> Dotarea compartimentului administrativ și de gospodărire locală al primăriei cu utilaje și echipamente de lucru performante Realizarea lucrărilor de întreținere a spațiilor verzi <u>Activități:</u> Derularea procedurilor de achiziție publică Instruirea personalului care va deservi utilajele Darea în folosință <u>Rezultate așteptate:</u> Reducerea cheltuielilor cu execuția lucrărilor Reducerea timpilor de execuție a lucrărilor <u>Indicatori de rezultat:</u> Utilaje și echipamente achiziționate Servicii asigurate Capacitate de execuție lucrări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local

Titlul proiectului	Plantare pomi și plante decorative în spațiile verzi ale comunei
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea reconstrucției ecologice a terenurilor degradate, prin valorificarea terenurilor neproductive <u>Scop:</u> Combaterea poluării și a efectelor acesteia asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor Îmbunătățirea condițiilor de mediu și a diversității biologice <u>Activități:</u> Pregătirea terenului și a solului în vederea plantării Executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare Executarea plantărilor <u>Rezultate așteptate:</u> Suprafață de teren plantat cu pomi și plante decorative <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe plantate <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Împădurirea terenurilor degradate de pe teritoriul comunei și amenajarea de perdele forestiere/agricole
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea reconstrucției ecologice a terenurilor degradate, prin valorificarea terenurilor <u>Scop:</u> Combaterea poluării și a efectelor acesteia asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor Îmbunătățirea condițiilor de mediu și a diversității biologice <u>Activități:</u> Proiecte pentru lucrări de combatere a eroziunii solului și ameliorarea terenurilor afectate de alunecări de versant, amenajări pedoameliorative pe terenuri saraturate, poluate, nisipuri, în scopul valorificării acestora pentru agricultura și silvicultura, perdele forestiere de protecție a terenurilor agricole/forestiere. Pregătirea terenului și a solului în vederea plantării Executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare Executarea plantărilor <u>Rezultate așteptate:</u> Suprafață de teren plantat cu pomi și plante decorative Protecție zone forestiere/terenuri agricole <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe plantate Număr beneficiari Zone protejate <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amplasare pubele colectare selectivă gunoi
Descriere	<u>Justificare:</u> Colectarea selectivă a deșeurilor aduce beneficii economice comunității locale Încadra în țintele de reciclare prevăzute de legislația europeană în vigoare și pentru a crește gradul de colectare selectivă a deșeurilor <u>Scop:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivel local Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului <u>Activități:</u> Elaborare documentație Obținere avize/autorizații Instalarea de pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat selectiv Eficientizarea reciclării <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare pubele achiziționate Număr puncte de instalare Cantitate deșeuri colectate selectiv <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Achiziționare toalete ecologice
Descriere	<u>Justificare:</u> Accesul cetățenilor și turiștilor la servicii și facilități moderne <u>Scop:</u> Combaterea poluării și a efectelor acesteia asupra mediului înconjurător și sănătății oamenilor Îmbunătățirea condițiilor de mediu și a diversității biologice <u>Activități:</u> Pregătirea terenului în vederea amplasării toaletelor Amplasarea toaletelor <u>Rezultate așteptate:</u> Îmbunătățirea facilităților <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de toalete <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală, turiștii
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Achiziționare coșuri de gunoi stradale
Descriere	<u>Justificare:</u> Încadrarea în țintele de reciclare prevăzute de legislația europeană în vigoare și pentru a crește gradul de colectare deșeurilor <u>Scop:</u> Protejarea mediului înconjurător la nivel local Alinierea la standarde europene cu privire la calitatea și protecția mediului <u>Activități:</u> Elaborare documentație Obținere avize/autorizații Instalarea de coșuri de gunoi stradale <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea cantității de gunoi colectat Eficientizarea reciclării <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare coșuri de gunoi achiziționate Număr puncte de instalare Cantitate deșeuri colectate selectiv <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

<i>Titlul proiectului</i>	Preluarea clădirii CFR în administrarea primăriei
<i>Descriere</i>	<u>Justificare:</u> Necesitatea spațiilor de funcționare a serviciilor publice pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Scop:</u> Creșterea capacității administrative a comunei <u>Activități:</u> Elaborare actelor normative necesare Avize/autorizații Lucrări de reabilitare <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la servicii și utilități corespunzătoare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
<i>Responsabili</i>	Primăria Comunei Turnu Roșu
<i>Surse de finanțare</i>	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitarea cursurilor de apă Valea Caselor și Valea Sebeșului
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea refacerii și ecologizării cursurilor de apă Asigurarea unui mediu sănătos <u>Scop:</u> Eliminarea riscurilor de inundații prin colmatarea cursurilor de apă Dezvoltarea turismului în zonă <u>Activități:</u> Lucrări de decolmatare a cursurilor de apă Avize/autorizații Implicare voluntari <u>Rezultate așteptate:</u> Ape curate <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime curs de apă reabilitat <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Renovarea tuturor fântânilor din comună
Descriere	<u>Justificare:</u> Creșterea nivelului de trai al populației prin accesul la apă potabilă și protecția mediului <u>Scop:</u> Eliminarea riscurilor de infecții prin consumul de apă nepotabilă Dezvoltarea accesului la surse de apă potabilă <u>Activități:</u> Lucrări de decolmatare a fântânilor Avize/autorizații <u>Rezultate așteptate:</u> Acces facil la apă potabilă <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de fântâni reabilite Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Înlocuire stație tratare apă în aval de comună în vederea înlocuirii celor existente
Descriere	<u>Justificare:</u> Creșterea nivelului de trai al populației prin accesul la apă potabilă Mărirea eficienței rețelei de alimentare cu apă <u>Scop:</u> Accesul populației la servicii publice de calitate Eliminarea riscurilor de infecții prin consumul de apă nepotabilă <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de dezvoltare rețea <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la servicii și utilități corespunzătoare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Extinderea rețelei de alimentare cu apă și canalizare
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea extinderii de alimentare cu apă și canalizare pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Scop:</u> Accesul populației la servicii publice de calitate Conectarea cât mai multor locuințe la rețeaua de alimentare cu apă și canalizare <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de extindere rețea <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la servicii și utilități corespunzătoare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Extinderea rețelei de alimentare cu gaz metan în toată comuna
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea extinderii de alimentare cu gaz metan pentru a corespunde nevoilor de servire a interesului public în condiții optime <u>Scop:</u> Accesul populației la servicii publice de calitate Conectarea cât mai multor locuințe la rețeaua de alimentare cu gaz metan <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de extindere rețea <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la servicii și utilități corespunzătoare <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Modernizarea iluminatului public prin utilizarea surselor de energie regenerabilă și a tehnologiei LED//Dezvoltarea de surse alternative de energie
Descriere	<u>Justificare:</u> Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene și de reducerea consumului de energie electrică <u>Scop:</u> Creșterea gradului de acces la infrastructura de iluminat public Reducerea consumului specific iluminatului nemodernizat Protejarea mediului <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de extindere și modernizare a rețelei de iluminat public prin introducerea tehnologiei LED <u>Rezultate așteptate:</u> Reabilitarea și extinderea rețelei de iluminat public Număr mai mare de puncte de aprindere Consum energetic redus Reducerea cheltuielilor Un mediu mai sănătos <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea rețelei de iluminat public reabilitat/extins (km) Număr lămpi modernizate Număr beneficiari Procent reducere consum <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amenajarea unei piste de biciclete
Descriere	<u>Justificare:</u> Adoptarea unor măsuri necesare pentru reducerea sau chiar eliminarea accidentelor de circulație cauzate de bicicliști Mersul pe bicicletă câștigă teren, devenind un factor care contribuie la dezvoltarea turistică și un mijloc de transport preferat pentru persoanele care doresc să exploreze o anumită zonă și să vină în contact direct cu natura <u>Scop:</u> Creșterea siguranței în trafic în cazul deplasărilor cu bicicleta Dezvoltarea cicloturismului în zonă <u>Activități:</u> Identificarea traseelor oportune deplasărilor cu bicicleta Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Realizare piste de bicicletă pe traseele identificate <u>Rezultate așteptate:</u> Piste de biciclete amenajate Siguranță în trafic crescută Creșterea numărului de turiști <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungime piste de biciclete amenajate Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Eficientizarea energetică a clădirilor instituțiilor publice
Descriere	<u>Justificare:</u> Crearea tuturor condițiilor pentru furnizarea de servicii publice la standarde europene și de reducerea consumului de energie electrică <u>Scop:</u> Reducerea consumului de energie convențională Reducerea poluării Protejarea mediului <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de montare panouri solare Lucrări de termoizolare <u>Rezultate așteptate:</u> Consum energetic redus Reducerea cheltuielilor Un mediu mai sănătos <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafața panouri solare Suprafața termosistem Număr beneficiari Procent reducere consum <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amenajarea unui skatepark
Descriere	<u>Justificare:</u> Amenajarea unui loc special dedicat pasionaților de skateboarding, BMX și patinaj pe role. <u>Scop:</u> Creșterea siguranței pentru utilizatorii de biciclete, role, skateboarduri, etc. <u>Activități:</u> Identificarea spațiului pentru amenajare Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Realizare skatepark în spațiul identificat <u>Rezultate așteptate:</u> Skatepark amenajat Creșterea numărului de turiști <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață skatepark Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitarea/modernizarea tuturor podurilor și a podețelor aflate pe teritoriul comunei
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea reabilitării/modernizării tuturor podurilor și a podețelor aflate pe teritoriul comunei <u>Scop:</u> Creșterea gradului de siguranță al cetățenilor <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare <u>Rezultate așteptate:</u> Accesul la rețeaua de transport rutier, precum și acces în gospodării la standarde optime de calitate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr beneficiari Număr poduri și podețe reabilite <u>Beneficiari:</u> Populația comunei
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amenajarea de trotuare, șanțuri și rigole de scurgere de pe marginea drumurilor
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea reabilitării/amenajării de trotuare, șanțuri și rigole de scurgere de pe marginea drumurilor <u>Scop:</u> Creșterea gradului de siguranță al cetățenilor Dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru pietoni Gestionarea sistemului de scurgere a apelor <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare/amenajare <u>Rezultate așteptate:</u> Acces în gospodării la standarde optime de calitate Dezvoltarea de pasaje pietonale <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr beneficiari Număr de trotuare/șanțuri și rigole dezvoltate/rehabilitate. Număr pasaje pietonale <u>Beneficiari:</u> Populația comunei
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reducerea riscului de producere a unor calamități și îmbunătățire a capacității locale de intervenție în situații de urgență
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea diminuării riscului/gradului de afectare a comunei ca urmare a inundațiilor Necesitatea creșterii capacității de intervenție locală în cazul unor situații de urgență. <u>Scop:</u> Creșterea gradului de siguranță al cetățenilor și a bunurilor materiale în caz de calamitate Creșterea capacității de intervenție locală <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații <u>Rezultate așteptate:</u> Dotarea corespunzătoare cu echipamente a SVSU Amenajarea și decolmatarea periodică a cursurilor de apă, șanțurilor și rigolelor de scurgere de pe teritoriul comunei Derularea, în parteneriat cu instituțiile abilitate în domeniu, a unor lucrări de îmbunătățiri funciare pentru prevenirea alunecărilor de teren. <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Populația comunei
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor/Conservarea naturii și protecția mediului
Descriere	<u>Justificare:</u> Creșterea nivelului de informare și conștientizare a populației cu privire la problematica mediului <u>Scop:</u> Definirea și gestionarea zonelor de protecție a mediului <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare <u>Rezultate așteptate:</u> Protejarea parcurilor și zonelor verzi din comună Reabilitarea zonelor cu grad ridicat de poluare Administrarea apelor pluviale și freatice <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de beneficiari Colectarea/Depozitarea deșeurilor pe fracții <u>Beneficiari:</u> Populația comunei
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Modernizarea drumurilor de exploatare agricolă (de hotar)
Descriere	<u>Justificare:</u> O infrastructură modernă favorizează progresul economic și social al comunei <u>Scop:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază Îmbunătățirea transportului rutier local Micșorarea timpilor de deplasare în comună Prevenirea blocării drumurilor datorită unor fenomene meteo extreme <u>Activități:</u> Elaborare documentații tehnice Obținere avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare, extindere, modernizare și reparații a străzilor <u>Rezultate așteptate:</u> Infrastructură modernizată Îmbunătățirea traficului rutier și a siguranței acestuia <u>Indicatori de rezultat:</u> Lungimea drumurilor reabilitare, extindere, modernizare (km) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Cetățenii comunei, vizitatori/turiști, participanți la trafic, instituții publice și operatori economici, potențiali investitori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

B. Dezvoltarea serviciilor sociale și a resurselor umane

Titlul proiectului	Reabilitare clădire și schimbare destinație în Dispensar medical rural, sat Sebeșu de Jos, comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem medical care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii medicale la cele mai înalte standarde <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii medicale la standarde europene Creșterea capacității de tratament Evitarea deplasării cetățenilor pentru servicii medicale și farmacii de pe raza altor localități <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziții publice Lucrări de reabilitare, modernizare și dotare unități medicale Dotarea cu aparatură medicală de ultimă generație <u>Rezultate așteptate:</u> Cabinete medicale dotate la standarde înalte Creșterea calității actului medical Intervenția promptă în cazuri medicale de urgență <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață reabilitată și modernizată Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală din satul Sebeșu de Jos
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitare clădire dispensar vechi și schimbare destinație în locuințe sociale
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea unui sistem de servicii sociale adresate persoanelor fără adăpost, care să corespundă cerințelor UE Garantarea dreptului cetățenilor de a beneficia de servicii sociale la cele mai înalte standarde <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii sociale la standarde europene Creșterea capacității de asistență socială <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări construire, modernizare și dotare a locuințelor sociale <u>Rezultate așteptate:</u> Un centru social destinat persoanelor aflate în nevoie la standarde europene Creșterea calității serviciilor sociale <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață imobil Capacitate (număr locuri) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Modernizare teren fotbal și sprijinire club fotbal comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive <u>Scop:</u> Modernizarea terenului de fotbal conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive Susținerea echipei locale <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de construire și amenajare teren de sport multifuncțional <u>Rezultate așteptate:</u> Teren de fotbal amenajat conform standardelor la dispoziția cetățenilor Practicarea de sport Performanțe sportive <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață construită și amenajată Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Motivarea prin oferirea de recompense elevilor Școlii Gimnaziale "Matei Basarab" cu rezultate remarcabile la învățătură
Descriere	<u>Justificare:</u> Asigurarea conformității cu prevederile legale în vigoare privind acordarea burselor elevilor din învățământul preuniversitar de stat Susținerea și încurajarea performanței școlare <u>Scop:</u> Sprijinirea și recompensarea copiilor cu performanțe școlare deosebite prin burse de merit și alte stimulente <u>Activități:</u> Aprobarea prin HCL a acordării și cuantumului burselor de merit și a altor stimulente pentru elevii cu performanțe școlare deosebite <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea performanței școlare Creșterea calității actului educațional <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr elevi cu performanțe școlare deosebite Număr și valoare burse de merit acordate într-o perioadă determinată de timp (un an) <u>Beneficiari:</u> Elevii Școlii Gimnaziale "Matei Basarab" cu performanțe școlare remarcabile
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Sprijinirea tradițiilor și culturii naționale prin organizarea unor festivaluri și evenimente culturale în acest scop
Descriere	<u>Justificare:</u> Dezvoltarea durabilă a turismului în zonă și promovarea locală <u>Scop:</u> Dezvoltarea turistică a zonei prin organizarea de evenimente culturale, religioase, etnografice, gastronomice, care să revitalizeze tradițiile locale <u>Activități:</u> Organizarea de evenimente Modernizarea infrastructurii rutiere Promovarea evenimentelor care revitalizează tradițiile locale Sprijinirea organizării de circuite turistice în zonă <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea numărului de turiști/vizitatori Creșterea veniturilor din turism la bugetul local <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr evenimente organizate Număr organizatori atrași Număr participanți <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală, organizatori de evenimente, operatori de turism, turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amenajarea unei baze sportive în comună
Descriere	<u>Justificare:</u> Sportul contribuie la dezvoltarea fizică armonioasă, menținerea stării de sănătate la cote optime, precum și la întărirea spiritului de echipă și a celui de competiție. Aceasta face necesară implementarea unor măsuri care să contribuie la atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive <u>Scop:</u> Amenajarea unei baze sportive conform standardelor în domeniu Atragerea copiilor și tinerilor către activități sportive <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de construire și amenajare bază sportivă <u>Rezultate așteptate:</u> Bază sportivă amenajată conform standardelor la dispoziția cetățenilor Practicarea de sport Performanțe sportive <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață construită și amenajată Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Construirea unei capele mortuare în satul Sebeșul de Jos
Descriere	<u>Justificare:</u> Punerea în acord cu normele sanitare conforme cu legislația europeană, devenită obligatorie după aderarea la Uniunea Europeană și a apariției Legii 102/2014 Necesități privind securitatea sanitară și sănătatea publică, precum și cele legate de desfășurarea ceremoniei de înmormântare pentru comunitatea locală <u>Scop:</u> Construirea capelei, în vederea desfășurării ceremoniei de înmormântare pentru comunitatea locală Asigurarea securității sanitare și a sănătății publice <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de construire capelă <u>Rezultate așteptate:</u> Capelă mortuară pentru desfășurarea serviciilor religioase specifice înmormântării <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață construită (mp) Servicii asigurate <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Pictarea exterioară a bisericii din Turnu Roșu, ctitorie a domnitorului Matei Basarab
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea recondiționării aspectului exterior al Bisericii "Sfântul Nicolae" din Turnu Roșu <u>Scop:</u> Punerea în valoare a unui lăcaș de cult cu o valoare istorică și culturală de excepție <u>Activități:</u> Elaborare documentație tehnică Obținere avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de pictură <u>Rezultate așteptate:</u> Obținerea unui aspect exterior conform cu valoarea istorică a bisericii monument istoric <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață pictată (mp) Servicii asigurate <u>Beneficiari:</u> Comunitatea ortodoxă locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Organizarea unor excursii în străinătate pentru copiii din ansamblul de dansuri populare și echipa de oină în vederea motivării și recompensării acestora
Descriere	<u>Justificare:</u> Susținerea și încurajarea performanței sportive Promovarea obiceiurilor și tradițiilor populare <u>Scop:</u> Sprijinirea și recompensarea copiilor din ansamblul de dansuri populare și echipa de oină <u>Activități:</u> Aprobarea prin HCL a excursiilor <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea performanței Creșterea calității actului educațional <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr copii cu performanțe deosebite Număr excursii (un an) <u>Beneficiari:</u> Copiii din ansamblul de dansuri populare și echipa de oină
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Mansardarea podului Centrului medico-social
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea extinderii spațiului util al Centrului medico-social pentru asigurarea de noi servicii <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii sociale la standarde europene <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări de mansardare, modernizare și dotare a podului Centrului medico-social <u>Rezultate așteptate:</u> Un spațiu modernizat și dotat la standarde europene <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață imobil Capacitate (număr locuri) Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

<i>Titlul proiectului</i>	Sprijinirea sistemului de învățământ prin prevenirea abandonului școlar
<i>Descriere</i>	<u>Justificare:</u> Stimularea participării continue la procesul educațional <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii educaționale la standarde europene Asigurarea calității serviciilor educaționale în educația timpurie și în învățământul pentru copiii și/sau elevii cu cerințe educaționale speciale. <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Parteneriate cu alte instituții <u>Rezultate așteptate:</u> Creșterea gradului de alfabetizare Dezvoltarea de programe de alfabetizare Creșterea calității actului de predare <u>Indicatori de rezultat:</u> Creșterea numărului de elevi înscriși la unitatea de învățământ și care frecventează în mod continuu și regulat cursurile <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
<i>Responsabili</i>	Primăria Comunei Turnu Roșu
<i>Surse de finanțare</i>	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Asigurarea transportului școlar pentru elevii navetiști
Descriere	<u>Justificare:</u> Stimularea participării continue la procesul educațional Condiții favorabile de acces la sistemul de învățământ <u>Scop:</u> Siguranța elevilor navetiști Asigurarea transportului special pentru elevii navetiști de pe raza comunei, cu rută Turnu Roșu/Sebeșu de Jos-unitatea de învățământ și retur. <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Parteneriate cu alte instituții <u>Rezultate așteptate:</u> Asigurarea accesului la educație <u>Indicatori de rezultat:</u> Creșterea numărului de elevi înscriși la unitatea de învățământ și care frecventează în mod continuu și regulat cursurile Optimizarea timpului parcurs până la instituția de învățământ <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

<i>Titlul proiectului</i>	Implementarea grădiniței cu program prelungit
<i>Descriere</i>	<u>Justificare:</u> Necesitatea asigurării unui proces continuu de preșcolarizare prin implementarea programului prelungit în cadrul grădiniței <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii educaționale la standarde europene Dezvoltarea preșcolarilor prin oferirea unui sistem complex de servicii educaționale <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Parteneriate cu alte instituții <u>Rezultate așteptate:</u> Sistem de învățare preșcolar complex și continuu <u>Indicatori de rezultat:</u> Oportunitati de interacțiune mai ample, care vor consolida abilitatile de comunicare, colaborare si empatie. Dezvoltarea unui program educational complex adaptat nevoilor copiilor. <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
<i>Responsabili</i>	Primăria Comunei Turnu Roșu
<i>Surse de finanțare</i>	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Dezvoltarea unui program tip After-School
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea asigurării unui proces continuu de școlarizare prin implementarea programului de tip After-School <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii educaționale la standarde europene Dezvoltarea școlarilor prin oferirea unui sistem complex de servicii educaționale <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Parteneriate cu alte instituții <u>Rezultate așteptate:</u> Sistem de învățare școlar complex și continuu prin oferirea de sprijin după școală în rezolvarea temelor și dezvoltarea capacităților sociale și educaționale <u>Indicatori de rezultat:</u> Oportunitati de interacțiune mai ample, care vor consolida abilitatile de comunicare, colaborare si empatie. Dezvoltarea unui program educational complex adaptat nevoilor copiilor. <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Dezvoltarea sistemului de servicii sociale și a serviciilor furnizate de administrația publică
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea dezvoltării sistemului de servicii sociale și a serviciilor furnizate de administrația publică <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii sociale și administrative la standarde europene <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Parteneriate cu alte instituții <u>Rezultate așteptate:</u> Servicii administrative și sociale complexe <u>Indicatori de rezultat:</u> Combaterea excluziunii sociale Dezvoltarea serviciilor administrației publice și creșterea calității actului de guvernare <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitarea/Dezvoltarea și utilizarea sediului existent al Primăriei Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Crearea unor condiții moderne de prestare a serviciilor administrative populației, precum și asigurarea condițiilor optime de prestare a activității pentru angajații instituției <u>Scop:</u> Asigurarea de servicii administrative la standarde europene <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Parteneriate cu alte instituții <u>Rezultate așteptate:</u> Servicii administrative complexe și spații de muncă dotate la standardele necesare <u>Indicatori de rezultat:</u> Dezvoltarea serviciilor administrației publice Dezvoltarea sediului instituției <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Digitalizarea serviciilor administrative prestate de către Primăria Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea dezvoltării unui sistem IT pentru servicii on-line. <u>Scop:</u> Dezvoltarea unui sistem IT care să permită cetățenilor obținerea on-line a documentelor emise de administrația publică locală <u>Activități:</u> Identificarea nevoilor din localitate în dezvoltarea unui sistem IT de obținere documente online Realizarea studiilor de specialitate și a proiectului <u>Rezultate așteptate:</u> Servicii administrative și sociale complexe și modernizare <u>Indicatori de rezultat:</u> Dezvoltarea sistemului IT integrat de obținere on-line a documentelor emise de administrația publică locală <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

C. Susținerea domeniilor cu potențial de dezvoltare și creșterea competitivității economice

Titlul proiectului	Crearea unei zone de agrement – Zona Albia Veche a Oltului – Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea creării de noi spații destinate petrecerii timpului liber cu directe implicații benefice în asigurarea unui climat sănătos de conviețuire în cadrul comunității locale și cu un impact pozitiv asupra creșterii gradului de socializare a locuitorilor <u>Scop:</u> Dezvoltarea complexă și multilaterală a localității Îmbunătățirea calității vieții Crearea de noi locuri de recreere pentru cetățenii Creșterea gradului de confort și petrecerea timpului liber într-un mod cât mai plăcut <u>Activități:</u> Analiza vulnerabilităților cauzate de factori de risc, inclusiv de schimbări climatice ce pot afecta investiția Intervenției de protejare/conservare a elementelor naturale existente valoroase, după caz Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de amenajare și dotare locații de agrement și recreere <u>Rezultate așteptate:</u> Spații amenajate în scop de recreere și agrement Mobilier urban modern ce să satisfacă nevoile locale Îmbunătățirea imaginii locale <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr trasee amenajate Număr de turiști/vizitatori atrași <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Reabilitare clădire sat Sebeșu de Jos, comuna Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Reabilitarea infrastructurii tehnico-edilitare va determina creșterea nivelului de trai al populației și protecția mediului. <u>Scop:</u> Asigurarea accesului la infrastructura de bază <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Proceduri achiziție publică Lucrări construire, modernizare și dotare a locuințelor sociale <u>Rezultate așteptate:</u> O clădire reabilitată la standarde europene Creșterea calității serviciilor sociale <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafață imobil Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amplasare bănci stradale în comună
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea creării de noi spații destinate petrecerii timpului liber cu directe implicații benefice în asigurarea unui climat sănătos de conviețuire în cadrul comunității locale și cu un impact pozitiv asupra creșterii gradului de socializare a locuitorilor <u>Scop:</u> Dezvoltarea complexă și multilaterală a localității Îmbunătățirea calității vieții Crearea de noi locuri de recreere pentru cetățenii Creșterea gradului de confort și petrecerea timpului liber într-un mod cât mai plăcut <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de amenajare și dotare cu bănci stradale <u>Rezultate așteptate:</u> Spații amenajate în scop de recreere și agrement Mobilier urban modern ce să satisfacă nevoile locale Îmbunătățirea imaginii locale <u>Indicatori de rezultat:</u> Suprafețe amenajate Număr și valoare dotări Număr beneficiari <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Amenajarea unei spălătorii auto automatizate
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea asigurării de noi facilități cetățenilor comunei prin amenajarea unei spălătorii automatizate pentru autovehicule <u>Scop:</u> Îmbunătățirea calității vieții Crearea de noi facilități deținătorilor de autovehicule <u>Activități:</u> Analiza pieței Elaborare documentație Avize/autorizații Identificarea terenului pentru amenajare <u>Rezultate așteptate:</u> Amenajarea unei spălătorii automatizate <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr beneficiari Dezvoltarea serviciilor publice <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Achiziționarea unui tractor pentru utilizare în diferite scopuri, inclusiv dotarea lui cu facilități pentru transport persoane în zonele turistice ale comunei
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea asigurării de noi facilități cetățenilor comunei și turiștilor pentru un acces dezvoltat în zonele turistice ale comunei <u>Scop:</u> Dezvoltarea complexă și multilaterală a localității Îmbunătățirea calității vieții Crearea de noi facilități de transport Creșterea gradului de confort și petrecerea timpului liber într-un mod cât mai plăcut <u>Activități:</u> Analiza pieței Elaborare documentație Avize/autorizații Achiziție tractor și remorcă specială <u>Rezultate așteptate:</u> Achiziționarea tractorului și a remorcii Îmbunătățirea imaginii locale <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr trasee Număr de cetățeni/turiști transportați <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Edificarea unei cruci iluminate pe timpul nopții în zona Mănăstirii Turnu Roșu
Descriere	<u>Justificare:</u> Promovarea comunei prin asigurarea vizibilității din municipiul Sibiu a zonei Mănăstirii Turnu Roșu <u>Scop:</u> Dezvoltarea complexă și multilaterală a localității Atragerea de vizitatori prin promovarea atracțiilor turistice ale comunei <u>Activități:</u> Analiza locului de amplasare Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de construire <u>Rezultate așteptate:</u> Promovarea comunei Îmbunătățirea imaginii locale <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de vizitatori/turiști <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Ecologizarea zonei Dealul Ciorului prin plantarea de pini
Descriere	<u>Justificare:</u> Reabilitarea traseelor turistice din zona turistică Turnu Roșu <u>Scop:</u> Îmbunătățirea calității mediului prin plantarea de arbori Atragerea de vizitatori prin promovarea traseelor turistice ale comunei <u>Activități:</u> Analiza locului de plantare Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de plantare inclusiv prin voluntariat <u>Rezultate așteptate:</u> Împădurirea zonei Promovarea comunei Număr trasee turistice <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de pini plantați <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Alte surse legal constituite

Titlul proiectului	Refacerea "Ogrăzilor din Turnu Roșu" prin plantarea de pomi fructiferi în vederea atingerii de către acestea a parametrilor și farmecului de odinioară
Descriere	<u>Justificare:</u> Necesitatea readucerii "Ogrăzilor Turnu Roșu" la starea din perioada de glorie a acestora <u>Scop:</u> Îmbunătățirea calității mediului prin plantarea de pomi fructiferi Atragerea de vizitatori prin promovarea obiectivelor turistice ale comunei <u>Activități:</u> Analiza locului de plantare Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de plantare inclusiv prin voluntariat <u>Rezultate așteptate:</u> Refacerea zonei Promovarea comunei Număr trasee turistice <u>Indicatori de rezultat:</u> Număr de pomi fructiferi plantați <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
Responsabili	Primăria Comunei Turnu Roșu
Surse de finanțare	Buget local Alte surse legal constituite

<i>Titlul proiectului</i>	Reabilitarea Monumentului istoric din satul Sebeșul de Jos
<i>Descriere</i>	<u>Justificare:</u> Necesitatea refacerii Monumentului din satul Sebeșul de Jos <u>Scop:</u> Promovarea valorilor patriotice și a respectului pentru înaintași în rândul locuitorilor și în special în rândul tinerilor <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare <u>Rezultate așteptate:</u> Refacerea monumentului Promovarea comunei <u>Indicatori de rezultat:</u> Monument reabilitat <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
<i>Responsabili</i>	Primăria Comunei Turnu Roșu
<i>Surse de finanțare</i>	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

<i>Titlul proiectului</i>	Reabilitarea/Modernizarea pieței centrale din localitate
<i>Descriere</i>	<u>Justificare:</u> Necesitatea reabilitării/modernizării pieței centrale din localitate <u>Scop:</u> Promovarea produselor locale <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare/modernizare Proceduri de achiziții publice <u>Rezultate așteptate:</u> Modernizarea pieței centrale Comercializarea de produse la standarde optime de calitate și igienă <u>Indicatori de rezultat:</u> Piață centrală reabilitată/modernizată <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
<i>Responsabili</i>	Primăria Comunei Turnu Roșu
<i>Surse de finanțare</i>	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

<i>Titlul proiectului</i>	Susținerea și dezvoltarea turismului
<i>Descriere</i>	<u>Justificare:</u> Necesitatea dezvoltării turismului în Comuna Turnu Roșu <u>Scop:</u> Crearea și amenajarea obiectivelor turistice Păstrarea și valorificarea potențialului natural și cultural <u>Activități:</u> Elaborare documentație Avize/autorizații Lucrări de reabilitare <u>Rezultate așteptate:</u> Păstrarea și valorificarea potențialului natural și cultural Promovarea comunei Realizarea unei situații cu privire la clădirile istorice <u>Indicatori de rezultat:</u> Intensificarea activităților culturale și dezvoltarea continuă a relațiilor transfrontaliere. Punerea în valoare a potențialului turistic al comunei <u>Beneficiari:</u> Comunitatea locală Turiști/vizitatori
<i>Responsabili</i>	Primăria Comunei Turnu Roșu
<i>Surse de finanțare</i>	Buget local Fonduri guvernamentale Fonduri europene Alte surse legal constituite

9.5 Programe de finanțare

Schemele naționale de finanțare sunt proiectate și aprobate la nivel național în strânsă corelare cu strategiile naționale și sunt finanțate exclusiv din fonduri naționale. Scopul acestor programe este implementarea diverselor politici și priorități naționale. Implementarea și gestionarea proiectelor are loc exclusiv în România, sub responsabilitatea ministerelor/agențiilor desemnate în acest scop.

Programul Operational Dezvoltare Durabilă 2021-2027

Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare

Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare

Obiectiv Specific FEDR/FC

(i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

Operațiuni

-Proiecte demonstrative și de eficiență energetică în IMM-uri și masuri de sprijin adiacente.

-Proiecte de eficiență energetică în întreprinderile mari și masuri de sprijin adiacente.

Obiectiv specific FEDR/FC (iii) Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E.

Operațiuni

-Echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice

-Implementarea de soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban

-Digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță - integrare stații în SCADA-

-Măsuri de creștere a adecvanței rețelei naționale de energie electrică

-Creșterea capacității disponibile pentru comerțul transfrontalier

-Implementarea de soluții privind stocarea energiei.

Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară

Obiectiv specific FEDR/FC (v) Promovarea managementului durabil al apei

Operațiuni

Continuarea acțiunilor integrate de dezvoltare a sistemelor de apă, respectiv: reabilitarea și construcția de stații de tratare, transport și distribuție a apei destinate consumului uman

și apă uzată, respectiv: construirea și reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea/reabilitarea/ modernizare (treaptă terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., acordându-se prioritate aglomerărilor cu peste 10.000 l.e.), inclusiv prin consolidarea suplimentară și extinderea operatorilor regionali. Investițiile vor viza în proporție preponderent mai mare sectorul privind apa uzată.

Totodată, se vor continua investițiile în managementul nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate/tratare a apei potabile

Pe langa continuarea investițiilor integrate regionale PODD va finanța:

- proiecte noi investiții – cu dimensiuni mai mici, si care adresează în proporție mai mare apa uzata
- proiecte de investiții de mici dimensiuni /, care susțin consolidarea regionalizării în contextul extinderii/fuziunii OR (ex. SCADA integrat)
- sisteme individuale – incepand cu 2025-2027, ulterior implementarii noului cadru metodologic pregatit de MMAP

De asemenea, se are în vedere finanțarea acțiunilor de consolidare a capacității de reglementare economică a sectorului de apă și apă uzată, astfel încât să se eficientizeze procesul de realizare a planurilor de investiții pentru conformare.

Obiectiv specific FEDR/FC (vi) Promovarea tranziției către o economie circulară.

- Extinderea schemelor de gestionare a deșeurilor la nivel de județ, inclusiv îmbunătățirea sistemelor integrate existente de gestionare a deșeurilor, pentru a crește reutilizarea și reciclarea, pentru a preveni generarea deșeurilor și devierea de la depozitele de deșeuri, în conformitate cu nevoile identificate în PNGD și PJGD-uri, respectiv:
 - extinderea sistemului de colectare separată a deșeurilor reciclabile
 - extinderea capacităților de sortare și reciclare
 - extinderea sistemului de colectare separată a biodeșeurilor
 - realizarea de capacități de compostare pentru deșeurile verzi
 - realizarea de instalații de digestie anaerobă
 - instalații TMB cu bioușcare
- Investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri.
- întărirea capacității de pregătire pentru implementarea economiei circulare la nivelul autorităților publice (MMAP, ANPM, UAT)

Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate

Obiectiv Specific FEDR/FC (vii) Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Operațiuni

Biodiversitate

Prin PODD se vor realiza investiții în rețeaua Natura 2000, respectiv: elaborarea, revizuirea și implementarea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii; măsuri de menținere și de refacere a siturilor Natura 2000 pentru specii și habitate, precum și a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate.

Totodata, se au în vedere acțiuni de completare a nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor și realizarea de studii științifice, precum si masuri și investiții în

infrastructura verde si investitii in consolidarea capacitatii administrative a autoritatilor si entitatilor cu rol in managementul rețelei Natura 2000 si a altor arii naturale protejate.
Calitatea aerului ▪ dotarea RNMCA cu echipamente noi, prin înlocuirea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE ▪ achiziția de echipamente pentru măsurarea poluanților în aerului ambiental cu respectarea prevederilor directivelor europene.
Decontaminarea siturilor - decontaminarea si ecologizarea siturilor contaminate si potential contaminate, inclusiv refacerea ecosistemelor naturale si asigurarea calitatii factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane
Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor
<i>Obiectiv specific FEDR/FC (iv) Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor</i>
Operațiuni
• Managementul inundațiilor si reducerea impactului acestora și ale celorlalte fenomene naturale asociate principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice asupra populației, proprietății și mediului • Dezvoltarea infrastructurii de monitorizare și avertizare a fenomenelor hidro-meteorologice severe • Reducerea impactului manifestării secetei si furtunilor asupra populației, proprietății și mediului • Măsuri de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere • Măsuri pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională.

Programul Operational

CREȘTERE INTELIGENTĂ ȘI DIGITALIZARE (POCID) 2021-2027

Axa Prioritară 1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare

Obiectiv Specific FEDR (i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Operațiuni (orientativ)
Sinergii cu programe europene Suport pentru participarea în proiectele europene ERA Programe de cooperare bilaterală și transnațională
Infrastructuri de inovare (platforme tehnologice, open data, science park, Innovation hubs) Proiecte realizate de Consorții CDI pe teme majore - rezolvarea unor teme majore CDI definite de industrie (IMM, întrep. mari) și organizații CDI, inclusiv pe teme de specializare inteligentă Susținere servicii CDI de tip experiment desfasurate de catre o organizație de CDI/întreprinderi
“Business Driven Innovation” - Susținerea activității de CDI în întreprinderi, pe toate fazele de la idee la piata, asociat domeniilor de specializare inteligenta nationale,

Soluiii la provocările mediului de afaceri oferite de organizațiile de cercetare (parteneriate organizații CDI și întreprinderi)

Axa Prioritară 2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI

Obiectiv Specific FEDR (i) *Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate*

Operațiuni (orientativ)

Mari infrastructuri CDI prioritizate prin Roadmap-ul infrastructurilor publice CDI din RO actualizat, inclusiv proiecte strategice: finanțare construcția/modernizarea/extinderea marilor infrastructuri CDI, inclusiv dotarea acestora cu echipamente și instrumente de cercetare;

Axa Prioritară 3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare

Obiectiv Specific FEDR (ii) *Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor*

Operațiuni (orientativ)

Finanțarea Infrastructurilor critice necesare asigurării unor servicii publice esențiale (fiscalitate, pensii)

Evenimente de viață cuprinse în SNADR care nu au fost finanțate în 2014-2020 (ex, Pensionarea, Obținerea cărții de identitate, Înscrierea la școală primară/liceu/universitate, etc)

Proiecte de digitalizare a serviciilor publice neincluse în evenimentele de viață identificate în SNADR 2020

Securitate cibernetică, interoperabilitate la nivelul serviciilor publice digitale

Proiecte care vizează procesul guvernamental de luare a deciziilor prin sisteme și soluții complexe (ex: Big Data, Inteligență artificială, soluții bazate pe cloud, Supercomputer, Blockchain, Quantum Computing etc.)

Proiecte care vizează dezvoltarea de platforme informatice alimentate cu datele generate de administrația publică (cf. Directiva 2019/1024, PSI) în vederea punerii lor la dispoziția publicului și a reutilizării lor (ex. : în economie)

Digitizare și interoperabilitate pentru educație, cultură și ocupare (echipamente și infrastructură, baze de date, soft, platforme digitale – proiecte strategice)

Achiziționarea de sisteme de tip RFID (Radio-Frequency Identification) pentru gestiunea activității de producție sau livrare servicii

Crearea de website-uri adaptate activității de e-comerț și cu un grad ridicat de interactivitate

Finanțarea introducerii conexiunilor în banda largă de mare viteză în interiorul firmei

Finanțarea sistemelor de localizare specializate pentru activitatea firmelor (information tracking systems)

Aplicațiile cu rol în managementul birourilor

Finanțarea de inițiative, proiecte și infrastructuri pentru consolidarea siguranței cibernetice și creșterea încrederii în mediul online și conținut digital

Noi tehnologii (IoT, automatizare, robotica, inteligența artificială)

Design industrial

Customizare de masă (imprimare 3D, manufacturare digitală directă)

Axa Prioritară 4. Dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă

Obiectiv Specific FEDR OP3 (i) îmbunătățirea conectivității digitale

Operațiuni (orientativ)
Sprijinirea zonelor albe Îmbunătățirea capacității autorităților și a beneficiarilor programului. Sprijin pentru noile servicii și noile tehnologii

Axa Prioritară 5. Instrumente financiare

Obiectiv Specific FEDR (i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate și (iii) Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor

Operațiuni (orientativ)
Instrumente financiare

Axa Prioritară 6. Creșterea capacității administrative

Obiectiv Specific FEDR (iv) Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat

Operațiuni (orientativ)
Capacitate administrativă a actorilor implicați în Mecanismul de descoperire antreprenorială la nivel național Capacitate administrativă beneficiari

Programul Operațional pentru Combaterea Sărăciei 2021-2027 – Multifond: FSE+, FEDR

Axa Prioritară 1. Dezvoltarea locala plasata sub responsabilitatea comunitatii

(intervenții adresate grupurilor de acțiune locala) – OP 4

Obiectiv Specific FSE+ oricare obiectiv specific de la (i) la (x)

Obiectiv Specific FEDR (i) sporirea eficienței piețelor forței de muncă și facilitarea accesului la locuri de muncă de calitate prin dezvoltarea inovării și a infrastructurii sociale;

(ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

(iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;

(iv) asigurarea accesului egal la asistență medicală prin dezvoltarea infrastructurii, inclusiv la asistență medicală primară;

Operațiuni (orientativ)
Finanțarea strategiilor de dezvoltare locală plasate sub responsabilitatea comunității In functie de nevoile comunitatii, GAL – urile vor putea finanta (din FSE+) dezvoltarea de servicii sociale, educationale, de sanatate, de ocupare, sa favorizeze incluziunea sociala a grupurilor dezavantajate si (din FEDR) infrastructura sociala sau sportiva, educationala, de agrement sau turistica Sprijin pregatitor pentru Beneficiarii DLRC (strategie GAL, animare etc)

Axa prioritară 2. Dezvoltare locala plasata sub responsabilitatea comunitatii – OP 5

Obiectiv Specific FEDR (i) promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane

Operațiuni (orientativ)

Finantarea infrastructurii de turism, mapare obiective turistice si patrimoniu cultural din cadrul strategiilor DLRC

Axa prioritară 3. Comunitati marginalizate – OP4

Obiectiv Specific FSE+ (viii) Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii

(ix) creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung;

(x) promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;

(viii) Promovarea integrării socio-economice a resortisanților țărilor terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii

Obiectiv Specific FEDR (iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;

Operațiuni (orientativ)

Integrarea socio-economica a 2000 de comunitati marginalizate (nr.estimat) prin implementarea unor masuri integrate:

-echipe comunitare compuse din: asistent social, asistent medical, ingrijitor de batrani, mediator scolar, consilier ocupare cu munca de teren, in functie de nevoile comunitatii (populatie scolara sau imbatranita, pre-existenta sau nu a acestor specialisti in comunitate etc)

-decontare salarii, transport, formare profesionala, truse suport tip FEDR prin asigurarea accesului la anumite utilitati, renovari.

Sprijin pentru realizarea diagnozei sociale si identificarea nevoilor pentru autoritățile locale din 2000 comunități marginalizate.

Sprijin pentru 100 de autoritati locale in vederea identificarii si reglementarii juridice/cadastrale a asezarilor informale

Sprijin louire pentru victime calamitati

Pregătirea specialiștilor în domeniu.

Axa prioritară 4. Reducerea disparitatilor intre copiii in risc de saracie si/sau excluziune sociala si ceilalti copii - OP 4

Obiectiv Specific FEDR d (ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

Obiectiv Specific FSE+ (vii) favorizarea incluziunii active pentru a promova egalitatea de șanse și participarea activă și a îmbunătăți capacitatea de inserție profesională;

(iv) Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare

(x) promovarea integrării sociale a persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv a persoanelor celor mai defavorizate și a copiilor;

Operațiuni (orientativ)
Sprijin tailor-made pentru familiile monoparentale sarace, in vederea imbunatatirii angajabilitatii si autonomiei parintelui singur: - acordarea de vouchere before/after school - Acordarea de vouchere pentru activitati de weekend ale copiilor (sport, creatie, arta) - finantarea cursurilor de recalificare pentru parintele singur cu venituri mici, care doreste schimbarea domeniului profesional
- construire / reabilitare / modernizare / extindere / echipare cel puțin 5 centre de zi pentru copiii si adolescentii cu tulburari de comportament (violenta) - servicii terapie pentru copiii si adolescentii cu tulburari de comportament (violenta)
Organizarea de tabere pentru copiii proveniti din familii sarace, pentru a le da posibilitatea sa experimenteze invatarea prin activitati culturale, sportive, recreative, sa fie autonomi si sa socializeze
Sprijinirea tinerilor care urmeaza sa paraseasca sistemul de protectie speciala si a celor care au parasit sistemul, prin furnizarea de servicii integrate: - consiliere - orientare in cariera - dezvoltare personala si dezvoltarea de abilitati de viata independenta - monitorizare post-interventie in vederea asigurarii sustenabilitatii masurilor asigurarea locuintei gratuite prin plata in totalitate a chiriei pentru 12 luni si continuarea tranzitiei prin perceperea inca 12 luni a unei chirii sub pretul pietei imobiliare
Consolidarea serviciilor destinate prevenirii separarii copilului de parinti (centre de zi unde copiii in pericol de separare de parinti sa poata petrece ziua, in afara scolii, iar parintii primesc consiliere si indrumare).
Pregătirea specialiștilor ce lucreaza cu tinerii si copiii.

Axa Prioritară 5 - Servicii pentru persoane varstnice

Obiectiv Specific FSE+ (ix) Creșterea accesului egal la servicii de calitate si sustenabile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a adaptabilității sistemelor de sănătate, a serviciilor de îngrijire pe termen lung

Operațiuni (orientativ)
Incurajarea incluziunii active a persoanelor in varsta prin măsuri privind asigurarea îmbătrânirii active 1.Dezvoltarea unor programe pentru incurajarea participarii varstnicilor la viata sociala, prevenirea izolării, precum și pentru prevenirea instituționalizării (programe intergenerationale, servicii terapie ocupationala etc) 2.Call center de urgenta si dispozitive (brățări etc.) pentru asistarea persoanelor dependente (persoane în vârstă singure, persoane cu dizabilități) etc
Infiintarea si dezvoltarea de noi servicii destinate varstnicilor prin subventionarea costurilor ingrijirii si al serviciilor conexe pentru batranii singuri, din mediul urban, in situatii de dependenta si cu un venit lunar inferior salariului minim pe economie.
Pregătirea specialiștilor/personalului ce lucreaza cu persoanele in varsta.

Axa prioritară 6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilitati

Obiectiv Specific FSE+ (vii) Favorizarea incluziunii active prin promovarea egalității de șanse și a participării active, precum și prin îmbunătățirea angajabilității

(ix) Creșterea accesului egal la servicii de calitate și sustenabile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a adaptabilității sistemelor de sănătate, a serviciilor de îngrijire pe termen lung.

Obiectiv Specific FEDR d (ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;

Operațiuni (orientativ)
Acordarea unui pachet integrat pentru sustinerea încadrării pe piața muncii SAU a creșterii angajabilității persoanelor cu dizabilități, asigurat printr-un mecanism competitiv, de către furnizori publici sau privați de servicii de ocupare: Campanie media Informare/diseminare Identificare angajatori și persoane cu dizabilități Instrument de evaluare a abilităților profesionale și sociale, aplicat de către o echipă de specialiști (consilier vocational, psiholog etc) Burse locuri muncă, alte evenimente Măsuri de acompaniament pre și post angajare, minim 6 luni
Măsuri pentru asigurarea asistentei juridice pentru persoanele fără capacitate de exercițiu sau cu capacitate de exercițiu restransă, cu sau fără tutore legal (încadrate în grad de handicap mintal care au sau nu stabilită măsura de ocrotire prin punere sub interdicție) prin : Finantarea a 50 (cel puțin una pe județ) echipe formate din câte 2 persoane (un jurist și un terapeut sau un consilier vocational) care să acorde asistență, în urma unei evaluări persoanelor cu capacitate de exercițiu restransă (copii), precum și persoanelor adulte încadrate în grad de handicap mintal cu capacitate de exercițiu restransă sau care au sau nu stabilită măsura de ocrotire prin punere sub interdicție fără capacitate de exercițiu.
Dezvoltarea de servicii de îngrijire de zi destinate copilului cu dizabilități (fie în centre, fie mobile), în cadrul cărora să fie oferite servicii de abilitare/reabilitare, specializate pe tip de dizabilitate, în mod special a celor care provin din familii care nu dispun de resurse pentru a accesa aceste servicii Organizarea de cursuri destinate părinților copiilor cu dizabilități în vederea dezvoltării abilităților parentale specifice
Dezvoltarea serviciilor de îngrijire pe termen lung, în vederea prevenirii instituționalizării persoanelor cu dizabilități inclusiv prin: 1. Intervenții integrate pentru persoanele cu dizabilități prin finantarea a 47 de echipe mobile (41 județe plus 6 sectoare în capitală), după modelul pilotat cu succes în județul DOLJ, unde sunt două echipe, una pentru adulți cu dizabilități și una pentru copii cu dizabilități, echipe care asigură la domiciliu serviciile specializate de abilitare/reabilitare - echipa formată din 5 persoane dintre care un asistent social, un fizio-kinetoterapeut, un medic specialist, un psiholog și un sofer - leasing pentru 47 autoturisme - dotare medicală: instrumentar, dispozitive tehnice de prim ajutor, echipament minim pentru fizio-kinetoterapie

Cresterea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilitati prin asistarea lor prin tehnologie asistiva: aparate mobilitate, softuri de citire pentru nevizatori etc
Calificarea resursei umane existente si disponibile la nivel local/ in familie prin finantarea cursurilor pentru dobandirea calificarii de Asistent Personal Profesionist (360h per curs de calificare)
Dezvoltarea infrastructurii si serviciilor sociale pentru persoanele cu dizabilitati (centre de zi, locuinte protejate etc)
Pregătirea specialiștilor în domeniu.
Axa prioritară 7. Sprijin pentru grupuri vulnerabile
Obiectiv Specific FEDR d (iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;
<i>(ii) îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;</i>
<i>d (iii) îmbunătățirea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, a migranților și a grupurilor dezavantajate prin măsuri integrate care să includă asigurarea de locuințe și servicii sociale;</i>
Obiectiv Specific FSE+ (ix) Creșterea accesului egal la servicii de calitate si sustenabile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecție socială; îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a adaptabilității sistemelor de sănătate, a serviciilor de îngrijire pe termen lung
Operațiuni (orientativ)
Servicii integrate pentru incluziunea socio-profesionala a migrantilor 1. pachet integrat „ ADULT” - facilitarea accesului la servicii medicale, de consiliere psihologica si de îndrumare - organizare cursuri lb. romana - orientare si asistenta pentru demersuri administrative - profilare, conciliere si orientare in vederea accesului la servicii de ocupare - certificarea competentelor 2. Pachet integrat „ COPIL” - facilitarea accesului la servicii medicale, de consiliere psihologica si de îndrumare - organizare cursuri lb. romana - servicii educationale 1.Reabilitarea spatiilor disponibile pentru cazare temporară, aflate în administrarea Ministerului Afacerilor Interne (MAI) sau a structurilor coordonate MAI. 2.Dezvoltarea infrastructurii centrelor de integrare din 12 orașe ale țării, reprezentative din punct de vedere al numărului de migranți, prin reabilitarea si modernizarea unor spații aflate în administrarea autorităților locale (există acte normative deja aprobate prin care autoritățile locale pot pune la dispozitia MAI cladiri neocupate, in scopul integrarii migrantilor.
Intervenții integrate pentru victimele traficului de persoane si victimele violentei domestice: cazare în centre atat pentru victime, cat si pentru minorii aflatii in ingrijire, locuințe protejate/vouchere chirie, consiliere psihologică, consiliere profesională, consiliere juridică, suport material pentru asigurarea nevoilor de bază (îmbrăcăminte, hrană, materiale de uz sanitar, medicamente, transport)
Sprijin in vederea reabilitarii pentru persoanele dependente de alcool si droguri

Pachet de sprijin pentru persoanele proaspat eliberate din sistemul penitenciar, in vederea incluziunii sociale si reducerii recidivei, precum consiliere ocupationala, subventionare transport in comun etc
1. Interventie personalizata destinata persoanelor fara adapost (PFA) (Asistenta medicala primara, medicamente, consiliere psihologica, hrana si produse pentru asigurarea unei minime igiene corporale, adapost noapte asistenta sociala in obtinerea actelor de identitate, consiliere juridica situatii civile/penale etc). Asistenta va fi acordata avand in vedere metoda managementului de caz, in functie de nevoile și optiunile fiecărei persoane in parte.
2. Dezvoltarea rețelei de servicii sociale pentru PFA (adaposturi de noapte, de urgenta, echipe mobile, cantine sociale sau masa pe roti), inclusiv infiintarea de echipe mobile cu auto care asigura ingrijirea personala (ex. dusuri mobile)
Pregătirea suplimentara a specialiștilor ce lucreaza cu victimele violentei, dependentii de alcool si droguri etc.

Axa prioritară 8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

Obiectiv Specific FSE+ (xi) Reducerea deprinderii materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor cele mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere

Operațiuni (orientativ)
- suport material (alimente, produse igiena, obiecte puericultura)
- pachet sprijin scolar (rechizite, imbracaminte si incaltaminte sezon rece)
- masa calda (masa pe roti, cantine sociale)
- masuri acompaniament

9.6. Metode de implementare a Strategiei de Dezvoltare Durabilă

Strategia de Dezvoltare Locală 2023-2027 a Comunei Turnu Roșu, județul Sibiu se va implementa de către administrația locală după ce va fi aprobată de către Consiliul Local Turnu Roșu.

Implementarea efectivă a strategiei este condiționată de capacitatea administrației locale de a asigura fondurile locale și de capacitatea acestora de atragere a fondurilor naționale și europene necesare pentru susținerea proiectelor propuse.

Acțiunile și proiectele propuse în Planul Local de Dezvoltare țin cont de nevoile de dezvoltare ale comunității și respectă documentele cadru de referință de la nivelul regiunii de dezvoltare Centru.

Etapele cheie ale implementării Strategiei de Dezvoltare Locală a Comunei Turnu Roșu sunt:

- Adoptarea Strategiei de Dezvoltare prin hotărâre a Consiliului Local;
- Implementarea acțiunilor propuse în Planul Local de Dezvoltare;
- Monitorizarea strategiei de către grupul de lucru desemnat;
- Evaluarea implementării strategiei prin analiza indicatorilor propuși.

Adoptarea Strategiei de Dezvoltare locale prin hotărâre a Consiliului Local reprezintă etapa de însușire a documentului de referință ce va sta la baza dezvoltării socio-economice a

comunei Turnu Roșu în perioada 2023-2027. Documentul este dezbătut în ședința de Consiliul Local și se adoptă de către membrii acestuia.

Implementarea acțiunilor propuse în Planul Local de Dezvoltare presupune realizarea proiectelor prevăzute în strategie în funcție de resursele financiare existente, finanțările disponibile, prioritatea de dezvoltare a unui domeniu de interes. Această etapă presupune lucrul în echipă și desemnarea unui grup de lucru care să urmărească îndeplinirea acțiunilor propuse a fi realizate în perioada 2023-2027.

Pentru eficientizarea procedurii se va elabora un plan anual de implementare în care se menționează care sunt proiectele ce urmează a fi implementate în anul respectiv, bugetul necesar, sursa de finanțare și responsabilii cu derularea acțiunii.

Evaluarea implementării strategiei constă în analiza indicatorilor de realizare propuși în documentul de referință. Se recomandă ca evaluarea să fie realizată anual, prin întocmirea unui raport de evaluare în care se menționează concret care au fost indicatorii obținuți pentru anul respectiv aferenți unei acțiuni.

CAPITOLUL X

10. MANAGEMENTUL FINANCIAR

Ansamblul coerent de principii, acțiuni, tehnici, metode și instrumente utilizate pentru conducerea unui proiect din punct de vedere financiar. Managementul financiar se practică pe toată durata de viață a unui proiect (de la apariția ideii de proiect până la dispariția completă).

Funcțiile și acțiuni specifice managementului financiar al proiectelor:

- identificarea surselor de finanțare prin prisma scopului, obiectivului și contextului proiectului;
- selecția surselor de finanțare în baza unui sistem de criterii și a costurilor asociate;
- fundamentare și justificare a bugetului proiectului în baza acțiunilor propuse a se realiza;
- elaborare a documentației financiare a unui proiect în raport cu sistemul de finanțare selectat (cerere de finanțare, buget, flux de numerar, analiza cost-beneficiu etc.)
- evaluare ex-ante, media-res și ex-post pentru proiectul propus;
- definirea cadrului contractual și respectarea unor sisteme de restricții în ansamblul relațiilor cu părțile interesate de proiect;
- asigurare a unui consum judicios al resurselor financiare pe toată durata proiectului în raport cu obiectivele propuse;
- respectare a sistemului de decontare propus pentru resursele financiare și întocmirea documentației de raportare (rapoartele de progres, rapoartele de decontare etc.)
- închiderea proiectului din punct de vedere financiar și transferul de responsabilitate;
- întocmirea documentației de monitorizare, control și audit al proiectului din punct de vedere financiar.

Resursele financiare ale proiectului

Resursele financiare = sumele de bani disponibile / necesare/ desemnate pentru un scop anume, anterior definit.

Bugetul = atribuie valoare financiară activităților proiectului, planificarea generală desfasurandu-se în concordanță cu cea a bugetului. Acționează de asemenea și un instrument de control al resurselor financiare, orice abatere fiind luată în considerare.

Bugetarea = valoarea a ceea ce ai cheltuit, vei cheltui sau intenționezi să cheltuiești pentru un anume scop.

Managementul costului de proiect include totalitatea proceselor necesare pentru ca un proiect să fie desfășurat în limitele bugetului aprobat. Având în vedere importanța bugetului în cadrul unui proiect pentru obținerea unei finanțări nerambursabile el trebuie tratat cu seriozitate și construit cu atenție. Finanțatorul are nevoie de informații precise, concise și la obiect, care să îi poată oferi o imagine

de ansamblu a direcției pe care o vor lua fondurile sale precum și a altor surse de finanțare.

Funcțiile bugetului unui proiect

- Planificare - un buget este necesar pentru a planifica un nou proiect, astfel încât cei de care depinde decizia să își facă o idee completă despre costurile proiectului. În luarea deciziei de a începe proiectul contează disponibilitatea fondurilor și eficiența cu care vor fi folosite.
- Fundraising - bugetul este punctul critic al oricărei negocieri cu finanțatorii. Aceștia sunt interesați în primul rând de eficiența banilor investiți de ei, adică de raportul beneficii/costuri.
- Implementarea proiectului - un buget clar este necesar pentru a monitoriza și a ține sub control proiectul, o dată ce acesta a început. Principalul instrument de monitorizare îl constituie compararea costurilor actuale cu cele din buget.
- Evaluarea proiectului - bugetul este un instrument de bază în evaluarea succesului, atunci când acesta ia sfârșit. El ajută să se răspundă la întrebarea: "A realizat proiectul ceea ce a fost stabilit inițial să realizeze?"

Cel mai important lucru într-un buget este ca el să surprindă în detaliu nevoile financiare ale proiectului. Pentru aceasta, analiza trebuie să se efectueze la nivelul activităților și sarcinilor.

Pentru a ajunge la un buget final al proiectului sunt necesari patru pași:

- a. defalcarea proiectului în activități consumatoare de resurse;
- b. calculul resurselor pentru fiecare activitate;
- c. estimarea costurilor;
- d. prelucrarea datelor și întocmirea bugetului.

Defalcarea proiectului în activități care consumă resurse. Metoda cea mai simplă este analiza la nivelul out-puturilor, și realizarea unei liste de sarcini pentru fiecare dintre acestea. Nu trebuie omise sarcini precum: realizarea documentației, instruirea membrilor echipei, evaluări intermediare, revizuirii aduse proiectului, rapoarte etc. Ignorarea unor astfel de sarcini poate să ducă la surprize neplăcute pe parcursul proiectului.

Calculul necesarului de resurse pentru fiecare activitate din proiect. Procesul de planificare a resurselor implică determinarea resurselor fizice (oameni, instrumente, tehnici), a cantităților care ar trebui utilizate și momentul când ar trebui să îndeplinească activitățile proiectului.

Concluzii legate de buget:

- bugetele cuantifică, funcție de costuri, caracteristicile unui proiect pe tipuri de activități, cât și global.
- sarcina managerului este să compare bugetul din propunerea de proiect cu cel aprobat și să pregătească o propunere de buget corectat care va fi supus spre avizare organismului finanțator în vederea contractării proiectului;
- costurile unui proiect sunt puternic dependente de scopurile acestuia.
- costurile sunt dependente de termene și grafice de timp, iar urgentarea lucrărilor de obicei costă mai mult; în general, distribuitorii taxează suplimentar pentru urgențe.

În concluzie pentru o eficiență cât mai bună trebuie respectate următoarele **Reguli pentru buget**:

- **eligibil**: trebuie sa respecte regulile de eligibilitate ale cheltuielilor;
- **detaliat**: cheltuielile sa fie prezentate clar;
- **corect**: trebuie sa raspunda solicitarilor finantatorului, să prezinte toate informatiile;
- **echilibrat**: repartizarea fondurilor intre diferitele capitole bugetare si intre parteneri trebuie sa demonstreze ca ansamblul costurilor se refera la activitati concrete si ca proiectul are o dimensiune realistă.

CAPITOLUL XI

11 PARTENERIATE PENTRU DEZVOLTARE

11.1 Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile)

Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile) sunt entități ce reprezintă parteneriate public – private, constituite din reprezentanți ai sectorului public, privat și civil, care sunt desemnați dintr-un teritoriu rural omogen, care îndeplinesc o serie de cerințe privind componența, teritoriul acoperit și care vor implementa o strategie integrată pentru dezvoltarea teritoriului.

Prin crearea acestor Grupuri de Acțiune Locală se dorește să ajute la dezvoltarea durabilă a comunităților locale și:

- a) să sprijine construcția instituțională la nivel local;
- b) să asigure resursele umane, financiare și tehnice pentru susținerea activității Grupurilor de Acțiune Locală;
- c) să instruiască personalul Grupurilor de Acțiune Locală în vederea elaborării și implementării strategiilor de dezvoltare locală;
- d) animarea teritoriului.

1. Programul LEADER.

Programul LEADER reprezintă o abordare care oferă noi oportunități de dezvoltare rurală punând bazele identificării nevoilor locale, întăririi capacității de dezvoltare și implementării strategiilor locale de dezvoltare în vederea conservării patrimoniului rural și cultural, dezvoltării mediului economic și îmbunătățirii abilităților organizatorice ale comunităților locale.

2. Avantajele utilizării Programului LEADER.

- Răspunde nevoilor locale specifice;
- Valorifică resursele locale;
- Mobilizează actorii locali, reprezentanți ai populației rurale, de a se preocupa și de a prelua controlul dezvoltării zonelor rurale prin întocmirea de strategii axate pe problemele identificate în comunitățile lor;
- Oferă zonelor rurale posibilitatea de colaborare cu alte teritorii pentru schimb și transfer de experiență prin crearea de rețele;
- Prin caracterul său descentralizat, integrat și de jos în sus este esențial pentru dezvoltarea echilibrată teritorială.

3. Elaborarea și promovarea strategiilor locale.

Grupurile de Acțiune Locală vor elabora și promova strategiile de dezvoltare locală.

4. Grupurile de Acțiune Locală.

Grupurile de Acțiune Locală reprezintă parteneriate public-private constituite din diverși reprezentanți ai sectoarelor public, privat și societății civile din teritoriul respectiv. La nivel de decizie, partenerii economici și reprezentanții societății civile, precum agricultorii, femeile, tinerii din spațiul rural și asociațiile acestora trebuie să reprezinte cel puțin 50% din parteneriatul local.

5. Teritoriile eligibile pentru Programul LEADER.

Teritoriile eligibile sunt acele teritorii care, în conformitate cu definiția OECD, sunt clasificate drept rurale. Definiția OECD are la bază acea parte a populației care locuiește în comune (cu mai puțin de 150 locuitori/km²). Această definiție este unica recunoscută pe plan internațional referitor la spațiul rural.

6. Beneficiarii Programului LEADER.

Beneficiarii Programului LEADER sunt Grupurile de Acțiune Locală (GAL) care își desfășoară activitatea pe un teritoriu rural, cu o populație cuprinsă între 10.000 – 100.000 locuitori și densitatea de maximum 150 de locuitori pe km².

7. Etapele pentru pregătirea implementării Programului LEADER.

- Formarea animatorilor reprezentanți ai anumitor teritorii (zone) subregionale
- Constituirea Grupurilor de Acțiune Locală
- Elaborarea strategiei de dezvoltare locală de către GAL-uri
- Selectarea proiectelor
- Implementarea strategiilor de dezvoltare rurală

8. Rolul Ministerului Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale (MAPDR) și Agenției de Plăți pentru Dezvoltare Rurală și Pescuit (APDRP) în implementarea Programului LEADER.

Direcția Generală Dezvoltare Rurală din cadrul MAPDR exercită rolul de Autoritate de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală din România. APDRP va fi autoritatea națională responsabilă de implementarea financiară și tehnică a măsurilor din Programul LEADER.

9. Animatorii și rolul lor.

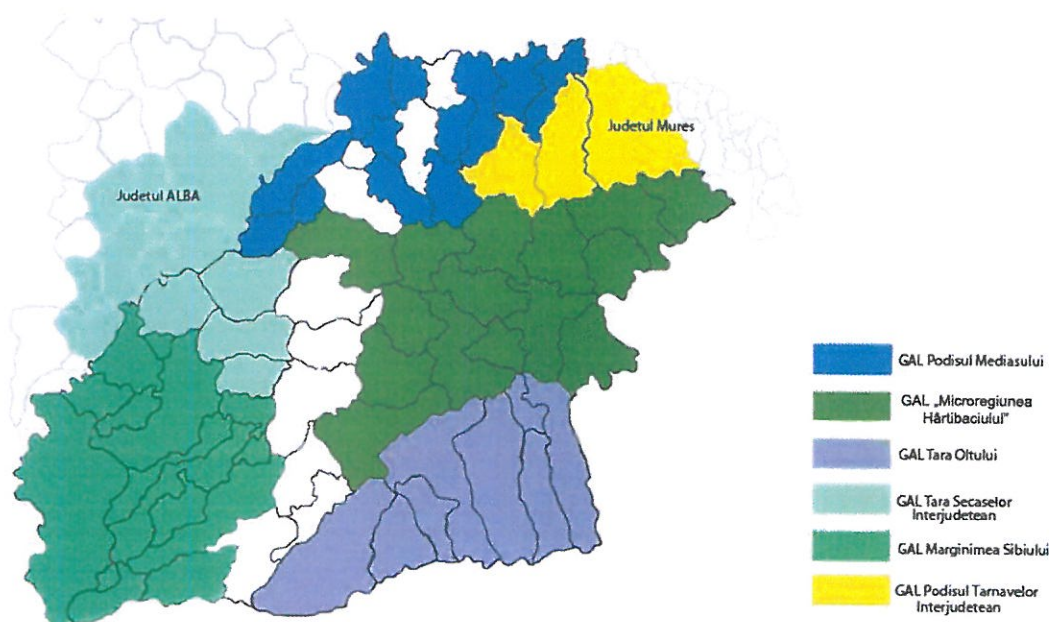
Animatorii sunt persoane cu pregătire specifică (care poate fi dobândită prin participarea la cursurile de formare susținute de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale) cu rolul de a identifica problemele care îngreunează sau frânează dezvoltarea locală și în același timp propune / inițiază concepte, măsuri și proiecte capabile să soluționeze problemele locale.

10. Finanțarea Programului LEADER?

Programul LEADER se finanțează prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, în conformitate cu Regulamentul Consiliului Uniunii Europene nr. 1698/2005 din 20 septembrie 2005.

În județul Sibiu sunt constituite un număr de 6 Grupuri de Acțiune Locală. Acestea sunt:

- Asociația Grupul de Acțiune Locală Microregiunea Hârtibaciului,
- Asociația Grupul de Acțiune Locală Podișul Mediașului ,
- Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Secașelor,
- Asociația Grupul de Acțiune Locală Mărginimea Sibiului ,
- Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Oltului,
- Asociația Grupul de Acțiune Locală Dealurile Tarnavelor, care cuprinde două comune din județul Sibiu și altele din județul Alba.

11.2 Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală (FNGAL)

Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală a solicitat autorităților să analizeze și să accepte următoarele propuneri:

- Acoperirea teritoriului național până la 100% cu parteneriatele GAL. Rezultatele foarte bune au fost obținute deoarece GAL-urile au avut posibilitatea să implementeze proiecte în toate comunele și orașele mici.
- Continuarea funcționării GAL-urilor actuale și în perioada 2021-2027, utilizând formula actuală a organizațiilor și echipelor constituite în perioada de programare 2014-2020. „Este foarte important să valorificăm cunoștințele și rezultatele pozitive obținute până în prezent”.
- Alocarea unor resurse financiare suficiente pentru comunitățile LEADER, gestionate prin GAL-uri, în viitorul Plan Național Strategic 2021-2027. Se solicită 15% din sumele alocate dezvoltării rurale (Pilonul II).
- Finanțarea multi-fond a viitoarelor Strategii de Dezvoltare Locală. Sume din Fondul European pentru Dezvoltare Rurală, Fondul Social European și Fondul pentru Dezvoltare Regională ar trebui utilizate de GAL-uri pentru a răspunde mai bine nevoilor comunităților.

- În aplicarea Regulamentului de stabilire a dispozițiilor tranzitorii privind sprijinul acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și Fondul European de Garantare Agricolă (FEGA) în anul 2021, FNGAL solicită ca în măsurile dedicate Grupurilor de Acțiune Locală să fie alocate finanțări pentru anul 2021.
- Alocare specifică de sume pentru investiții nonagricole pentru GAL-uri și din Fondul Social European în perioada 2021-2027.
- Susținerea dezvoltării tuturor inițiativelor CLLD/DLRC (GAL-uri rurale, GAL-uri urbane, FLAG-uri).

GAL-urile, mâna de ajutor dată spațiului rural. Acoperire teritorială de 93%.

Grupurile de Acțiune Locală sunt parteneriate public-private între fermieri, autorități publice, organizații non-guvernamentale implicate în dezvoltarea locală, antreprenori din sectorul non-agricol.

În prezent, în România sunt 239 de GAL-uri care acoperă 93% din localitățile rurale și orașele sub 20.000 de locuitori.

Programul LEADER finanțează Strategiile de Dezvoltare Locală propuse de GAL-uri, cu implicarea comunităților unde sunt instituite. În aceste strategii sunt propuse investiții în dezvoltarea fermelor, instalarea tinerilor fermieri, furnizarea serviciilor sociale, noi afaceri non-agricole, instituirea de cooperative și grupuri de producători, procesarea producției agricole și sprijinirea fermierilor pentru a ajunge pe piață, proiectele de cooperare, transfer de cunoștințe etc.

Activitatea GAL-urilor a condus la selectarea și finanțarea a peste 10.000 de proiecte, cu o valoare totală de aproximativ 950 milioane de euro, în zonele cele mai defavorizate ale României. „Sursa acestor bani este Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală prin intermediul Programului Național de Dezvoltare Rurală.

Federația Grupurilor de Acțiune Locală este organizația care a susținut permanent funcționarea GAL-urilor și a reușit să reunească cei mai bine pregătiți experți dedicați conceptului de Dezvoltare Locală plasată sub responsabilitatea comunității”, arată Alexandru Potor, președinte FNGAL.

11.3 Asociația "Grupul de Acțiune Locală Țara Oltului"

Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Oltului, prin reprezentanții săi, dorește să participe activ la dezvoltarea teritoriului acoperit de parteneriat, fapt ce poate fi realizat prin implementarea LEADER propusă prin regulamentele europene în vigoare. Astfel se va încuraja întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor în teritoriul Grupului de Acțiune Locală Țara Oltului și dezvoltarea economică, socială și culturală a acestuia. Pentru a sprijini acest demers s-a pus accentul pe implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung, respectiv realizarea unei Strategii de Dezvoltare care să reflecte realitatea și să respecte dorințele și voința locală.

Pentru o înțelegere facilă a situației de ansamblu prezentăm în continuare localizarea teritoriului, vecinii (GAL-uri), căile de acces și relieful precum și principalele obiective

previzionate a fi atinse ca urmare a implementării LEADER în teritoriu GAL “Țara Oltului”, inclusiv intenția de a desfășura activități de cooperare.

I.a. Amplasarea teritoriului (referințe cardinal) față de unele repere relevante ale regiunii
Grupul de Acțiune Locală “Țara Oltului”, este situat în centrul României, în partea de sud a Transilvaniei, străjuit de munții Făgărașului, la sud, râul Olt, la nord; se încadrează între următoarele coordonate:

- Latitudine nordică – 45°47’04.60”/24°38’34.37”;
- Latitudine sudică – 45°24’00.61”/24°24’03.05”
- Latitudine estică - 45°41’48.72”/24°37’58.83”
- Latitudine vestică – 45°34’43.91”/24°11’45”

Zonele limitrofe sunt:

- Nord: GAL Podișul Hârtibaciului;
- Sud: GAL Brezoi;
- Est: GAL Valea Sâmbetei și jud. Argeș;
- Vest: GAL Mărginimea Sibiului și GAL Brezoi.

Căi de acces:

- **rutiere** : teritoriul este străbătut pe direcția vest-est, în teritoriul situat în județul Sibiu de DN 1 și de la nord la sud, în teritoriul situat în județul Vâlcea de DN 7.
- **feroviare**: teritoriul este străbătut de la vest la est, de magistrala Brașov-Curtici și de la nord la sud de magistrala Podu Olt - Piatra Olt.
- **aeriene**: cel mai apropiat aeroport este la Sibiu.

GAL Țara Oltului dispune de un potențial de dezvoltare important, dar insuficient utilizat. Cu o suprafață totală de 1006 km² și o populație de 19.211 locuitori (INS 2011), **GAL Țara Oltului** deține o suprafață de 0,42% din suprafața României și populație care reprezintă 0,09% din totalul populației României. În ceea ce privește *teritoriul și populația raportate la dimensiunea rurală a teritoriului și populației României* se constată că suprafața ocupată de teritoriul GAL Țara Oltului reprezintă 0,48% din suprafața rurală a României iar populația aferentă teritoriului GAL Țara Oltului reprezintă 0,20% din populația rurală a României.

Populația GAL Țara Oltului cunoaște un declin demografic, fiind în continuă scădere și în curs de îmbătrânire. Între anii 2010 și 2016 conform statisticilor INS populația cu domiciliul în teritoriul GAL Țara Oltului s-a diminuat cu peste 10% din totalul populației care are domiciliul în teritoriul GAL Țara Oltului. Categoria 0-4 ani a scăzut de la 5,59% în anul 2010 la 5,01% pentru anul 2015, categoria 20-24 ani a scăzut de la 7,31% în anul 2010 la 5,70% pentru anul 2015 iar categoria 30-34 ani a scăzut de la 7,53% în anul 2010 la 6,69% pentru anul 2015.

Obiectivele principale ale Asociației sunt:

- Stabilirea și implementarea strategiei de dezvoltare a teritoriului “Țara Oltului”;
- Valorificarea resurselor umane și naturale locale;
- Conservarea și valorificarea patrimoniului material și imaterial;
- Susținerea acelor inițiative antreprenoriale care contribuie la dezvoltarea comunității locale;

- Utilizarea parteneriatului public – privat în definirea și implementarea politicilor publice de dezvoltare;
- Participarea la proiecte de cooperare inter-teritorială și transnațională;
- Organizarea de sesiuni de formare în domeniul dezvoltării rurale;
- Animarea și coordonarea tuturor actorilor locali implicați în dezvoltarea teritoriului.

De asemenea, se va încuraja întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor în teritoriul Grupului de Acțiune Locală Țara Oltului și dezvoltarea economică, socială și culturală a acestuia. Pentru a sprijini acest demers s-a pus accentul pe implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung, respectiv realizarea unei Strategii de Dezvoltare care să reflecte realitatea și să respecte dorințele și voința locală.

Principalele obiective previzionate a fi atinse ca urmare a implementării LEADER în teritoriu GAL Țara Oltului:

OS.1. Diminuarea migrației populației prin încurajarea dezvoltării fermelor, creerii de forme asociative, a întoarcerii și/sau stabilirii tinerilor în teritoriul GAL Țara Oltului în sensul oferirii de sprijin financiar și logistic (prin Centrul suport).

OS.2. Dezvoltarea și/sau diversificarea activităților economice non-agricole* prin oferirea de sprijin financiar și încurajarea micilor întreprinzători din spațiul GAL TO.

OS.3. Îmbunătățirea incluziunii socio-educative și crearea premiselor de dezvoltare economică prin oferirea de sprijin financiar pentru înființarea unui Centru suport comunitar care să ofere:

- facilitare comunitară în sensul înțelegerii și aplicării principiilor europene privind creșterea vizibilității și accesarea piețelor (asocierile de fermieri, scheme de calitate), respectiv a dezvoltării afacerilor locale (întocmire planuri de afaceri, obținere finanțări);
- sprijinirea elevilor cu risc de eșec școlar (cu accent pe populația școlară romă) și a părinților acestora prin oferirea de sprijin în scopul scăderii ponderii acestor elevi cu 10% respectiv creșterea participării la concursuri școlare, creșterea procentului de admitere la examenele naționale și diminuarea ratei de abandon la tranziția către următorul nivel de școlarizare;
- creșterea vizibilității teritoriului GAL TO prin implementarea în Centrul suport a unui baze de date care să reflecte situația economico-socială a teritoriului GAL TO.

OS.4. Diversificarea și/sau dezvoltarea serviciilor adresate populației din teritoriul GAL TO prin oferirea de sprijin autorităților publice locale pentru realizarea de investiții și oferirea de servicii corelate cu nevoile de dezvoltare locală.

OS.5. Creșterea vizibilității produselor tradiționale și locale specifice din teritoriul Gal Țara Oltului, respectiv promovarea teritoriului prin evenimente derulate în cadrul unor proiecte de cooperare.

În vederea unei implementări corecte și transparente a obiectivelor propuse se vor elabora, în cadrul fiecărei acțiuni desfășurate în Centrul suport comunitar, un manual de procedură.

Din punct de vedere administrativ teritoriul GAL cuprinde 10 Unități Administrative Teritoriale. Grupul de Acțiune Locală GAL Țara Oltului este constituit la nivelul teritoriului ca un parteneriat echilibrat și reprezentativ, format din 41 membri, dintre care autorități publice locale în număr de 10, respectiv 10 APL (7 APL din județul Sibiu și 3 APL din județul Vâlcea) și 31 parteneri privați, dintre care 6 ONG și 25 firme private.

Autoritățile publice locale, în număr de 10 sunt: Comunele: Arpașu de Sus, Cârța, Cârțișoara, Porumbacu de Jos, Racovița, **Turnu Roșu**, Boița - jud Sibiu, Cîineni, Boișoara și Titești – jud. Vâlcea.

Reprezentanți autorizați din sectorul privat sunt: **SC DOINA PROD SRL - Turnu Roșu**, S.C. VLADILI SRL – Porumbacu de Sus, SC SOBIS Solutions SRL – Arpașu de Sus, SC Agro Service & Bondi Giani – Arpașu de Jos, SC Valencia Trading SRL- Arpașu de Jos, SC BIOVERA NATURAL S.R.L.- Porumbacu de Sus, SC Conception Metanoia SRL - Porumbacu de Jos, SC VALAHIA CONCEPT S.R.L. - Racovița, SC KARMA TOUR S.R.L.-Racovița, S.C. UNIVERS STAR SRL - Cârțișoara, SC AUTOMATIC SERVICE SRL - Cârțișoara, SC MATY'S COM SRL - Porumbacu de Sus, SC B.S.U. TRADE SRL - Racovița, SC METALEST RECYCLING SRL-D Porumbacu de Jos, S.C.PENSIUNEA NATURA SRL Porumbacu de Sus, S.C. GT TURISM SRL – Cârța.

Reprezentanți ai ONG-urilor, în număr de 6 sunt: Societatea Culturală TURNU ROȘU, Asociația RACovița – CARQUEFOU -Racovița, Asociația Agricolă „ȚARA LOVIȘTEI” - Titești, Asociația Cultural-Istorică „PLAI LOVIȘTEAN” - Titești, Asociația de la Poalele Negoiului – Porumbacu de Jos, Asociația Munții Făgăraș - Rășinari.

Reprezentanți ai entităților sunt: Societatea Agricolă BÂLEA Cîrța- grup etnic german, SC METALEST RECYCLING SRL-D - grup etnic rrom.

Parteneriatul cuprinde și organizații care reprezintă interesele tinerilor, cu sediul în teritoriul GAL Țara Oltului: Societatea Culturală TURNU ROȘU, Asociația RACovița – CARQUEFOU - Racovița, Asociația Culturală pentru tradiție și valori-Creativ și Asociația Cultural-Istorică „PLAI LOVIȘTEAN” - Titești.

În parteneriatul GAL Țara Oltului este și o organizație în domeniul protecției mediului, care are sediul în teritoriul Gal Țara Oltului și anume Asociația de la Poalele Negoiului – Porumbacu de Jos.

De asemenea din GAL Țara Oltului face parte o formă asociativă, reprezentant din domeniul agricol: Asociația Agricolă „ȚARA LOVIȘTEI” - Titești.

Partenerii vor fi asociați la procesul de monitorizare a proiectului din partea instituțiilor pe care le reprezintă și a funcțiilor ocupate în cadrul acestora, făcând distincția între partenerii publici și privați.

❖ *Grupurilor de Acțiune Locală pentru implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală.* „GAL are obligația de a lansa apeluri de selecție adresate entităților interesate și de a întreprinde toate demersurile pentru a asigura implementarea până la finalul anului 2023, inclusiv depunerea și efectuarea ultimei plăți, a cel puțin un proiect pentru fiecare din aceste măsuri.” Activitatea GAL-urilor, în ceea ce privește lansarea unor noi sesiuni de depunere a proiectelor, întrunirile Comitetelor de selecție, desfășurarea activităților de animare/instruire, se va face în mod obligatoriu cu respectarea măsurilor de prevenire și control a reducerii riscurilor răspândirii coronavirusului, care sunt/vor fi în vigoare.

11.4 Parteneriatul comunei Turnu Roșu în cadrul GAL "Țara Oltului"

Prin H.C.L. nr. 37 din 12 mai 2023, s-a aprobat participarea Comunei Turnu Roșu, județul Sibiu la **Parteneriatul LEADER cu denumirea "Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Oltului"**, în vederea depunerii sprijinului pregătitor și a implementării Strategiei de Dezvoltare Locală prin accesarea **Planului Național Strategic PAC 2023-2027**.

Prin aceeași hotărâre a fost exprimat acordul ca **"Asociația Grupul de Acțiune Locală Țara Oltului"** să depună și să acționeze ca titular/reprezentant al Parteneriatului LEADER în vederea accesării proiectului **"Sprijin pregătitor" în cadrul Sub-Măsurii 19.1 PNDR**.

Cuvânt de încheiere

Realizarea acestei lucrări strategice permite comunității din comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu conștientizarea situației actuale, riscurile care pot apărea în viitor cât și oportunitățile de care poate beneficia.

Strategia de dezvoltare locală pentru perioada 2023 - 2027 vizează creșterea calității vieții pentru toți cetățenii.

Eficacitatea acțiunilor puse în practică prin Strategia de Dezvoltare Locală este strâns legată de accesibilitatea potențialilor beneficiari la informațiile și oportunitățile oferite.

Consiliul Local va avea grijă să furnizeze asistența tehnică pentru punerea în practică a măsurilor necesare îmbunătățirii legăturilor cu participanții din teritoriu: economici și sociali, autoritățile locale și alte organizații competente interesate și să informeze opinia publică despre rezultatele obținute în urma intervențiilor prevăzute de Strategia Locală de Dezvoltare Locală 2023 - 2027 a comunei Turnu Roșu, județul Sibiu.

Implementarea unor asemenea măsuri presupune un Plan de Dezvoltare Locală elaborat participativ, care să reflecte cât mai fidel nevoile, opțiunile și deciziile cetățenilor precum și disponibilitatea acestora de implicare în problemele comunității.

Planul trebuie să reprezinte cel mai important ghid în procesul de creștere a capacității autorităților locale de a-și planifica și elabora proiectele, a identifica și gestiona sursele de finanțare în conformitate cu exigențele Uniunii Europene

Dezvoltarea comunei nu reprezintă o sarcină doar pentru autoritatea publică locală, ci ține și de implicarea activă a comunității. Autoritatea locală trebuie să își asume rolul de coordonator al procesului de transformare, eliminând riscurile și fructificând oportunitățile.

În concluzie, strategia de dezvoltare locală este un document de planificare a dezvoltării Comunei Turnu Roșu ce are la bază un proces circular și continuu pe toată perioada implementării sale ce analizează obiectiv situația actuală și stabilește direcțiile de dezvoltare pe care comunitatea locală ar trebui să le urmărească pentru o dezvoltare armonioasă din punct de vedere socio-economic

*Primar,
Istrate Stelian*

BIBLIOGRAFIE:

- Informatii de pe site-ul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice: www.mdrt.ro
- Strategia-de-dezvoltare-socio-economica-a-Judetului-Sibiu-STRATEGIA-2030
- „Strategia Europa 2030” .
- www.ec.europa.eu.
- „Obiectivele Europa 2030”.
- *Agenda 2030* pentru dezvoltare durabilă, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării durabile – economic, social și de mediu.
- <https://primariaturnurosu.ro/primaria/proiecte-si-realizari/>
- <https://www.recensamantromania.ro/>
- https://commission.europa.eu/publications/sustainable-europe-2030_ro
- https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_ro
- https://www.cjsibiu.ro/wp-content/uploads/2022/07/Anexa-9-Analiza-diagnostic-Educatie_rev_05.04.pdf
- <https://muntii-fagaras.ro/trasee/turnu-rosu-chica-pietrelor>
- http://isjsb.ro/d2020/PLAI%20SIBIU_2021_2025.pdf
- Enciclopedia libera Wikipedia
- Strategia de dezvoltare locală GAL Țara Oltului
- Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030, a doptată de Guvernul României în ședința din 9 noiembrie 2018, prin HG nr. 877/2018.
- www.insse.ro
- Strategia Regională pentru dezvoltarea durabilă a regiunii Centru – 2021-2027;
- Planul pentru dezvoltarea regională a regiunii Centru - 2021-2027.
- <http://www.sibiu-turism.ro/Ce-facem-Activitati--Trasee-de-drumetie-Trasee-in-muntii-Fagaras-Diferenta-de-nivel-face-diferenta.aspx>
- Monografia județului Sibiu.
- <https://ebooks.unibuc.ro/StiinteADM/cornescu/cap3.htm>
- Strategia-de-dezvoltare-socio-economica-a-Judetului-Sibiu-STRATEGIA-2030.pdf
- <https://www.mae.ro/node/35919>
- <http://www.adrcentru.ro/prezentare-regiunea-centru/>
- Hotărârea nr. 1296/2002 privind aprobarea stemei județului Sibiu
- <http://www.sibiu-turism.ro/>
- [//efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ina.gov.ro/wp-content/uploads/2018/09/7.-Materiale-de-formare-Planificare-strategica.pdf](https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://ina.gov.ro/wp-content/uploads/2018/09/7.-Materiale-de-formare-Planificare-strategica.pdf)
- <https://www.apivs.ro/indexleader.php>.
- <https://www.turnurosu.ro/muzeul.htm>
- <http://www.turnurosu.ro/manastirea.htm>
- <https://www.tribuna.ro/stiri/eveniment/sebesu-de-jos-re-descoperirea-urmelor-vechii-biserici-cercetari-arheologice-la-biserica-ortodoxa-adormirea-maicii-domnului-164717.html>.

***STRATEGIA
DE DEZVOLTARE LOCALĂ
2023-2027
Comuna Turnu Roșu, Județul Sibiu***

Președinte ședință,
Consilier Țăranu Nicolae Marcel

Contrasemnează,
Secretar general delegat
Jinaru Moise Nicolae

